

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ก

แผนการจัดการเรียนรู้และเอกสารประกอบการเรียน โดยใช้การแสดงละคร

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
 หน่วยที่ 3 พระสงฆ์ ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง เวลา 10 ชั่วโมง
 เล่มที่ 1 เรื่อง พระอรุณรุทธะ เวลา 2 ชั่วโมง (2 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง)
 สอนวันที่ 3,10 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 ภาคเรียนที่ 2

มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่นมีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

สาระสำคัญ

พระอรุณรุทธะ เป็นพระสาวกที่เป็นพระญาติตระกูลศากยวงศ์ โดยมีศักดิ์เป็นพระอนุชาของพระพุทธเจ้า เมื่อสละเพศฆราวาสออกบวชก็มีความตั้งใจ มีความเพียรพยายามศึกษาปฏิบัติธรรมจนบรรลุธรรมขั้นสูงสุด ซึ่งประวัติชีวิตเป็นแบบอย่างที่ดี ควรแก่นุชนรุ่นหลังได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตน

ตัวชี้วัดช่วงชั้น

วิเคราะห์ข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด (ส1.1 ม.4-6/14)

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เล่าประวัติพระอรุณรุทธะได้
2. วิเคราะห์คุณธรรมของพระอรุณรุทธะได้
3. นำคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระอรุณรุทธะ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
4. นำคุณธรรมของพระอรุณรุทธะ มาใช้ในการแสดงละครได้

สาระการเรียนรู้

1. ประวัติพระอนนรุทธะ
2. คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระอนนรุทธะ
3. การนำคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระอนนรุทธะ

มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

4. นำคุณธรรมของพระอนนรุทธะ มาใช้ในการแสดงละคร

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นแจ้งจุดประสงค์

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 15 - 16 คน

คละกันตามความสามารถศึกษาเอกสารประกอบการเรียน เรื่อง พระอนนรุทธะ แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม และแต่ละกลุ่มแสดงให้เห็นถึงคุณธรรมข้อใดข้อหนึ่งของท่านเพื่อนำมาแสดงละครโดยใช้เวลาในการแสดงละครกลุ่มละ 15 นาที

2. สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้เกิดศรัทธา

เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา โดยการให้นักเรียนไหว้พระสวดมนต์และนั่งสมาธิเป็นเวลา 3-5 นาที

3. แจกตัวชี้วัดช่วงชั้นและจุดประสงค์ของเอกสารประกอบการเรียนเพื่อให้นักเรียนได้ตระหนักถึงประโยชน์ของการเรียนรู้ เรื่อง พระอนนรุทธะ ซึ่งมีจุดประสงค์การเรียนรู้ดังต่อไปนี้

- 3.1 เล่าประวัติพระอนนรุทธะได้
- 3.2 วิเคราะห์คุณธรรมของพระอนนรุทธะได้
- 3.3 นำคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระอนนรุทธะ

มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

- 3.4 นำคุณธรรมของพระอนนรุทธะ มาใช้ในการแสดงละครได้

4. แจกเกณฑ์การประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้ คือ การทำแบบทดสอบ 10 ข้อ นักเรียนต้องตอบให้ถูกอย่างน้อย 8 ข้อ หรือร้อยละ 80 ส่วนการนำเสนอ การแสดงละครตามจุดประสงค์การเรียนรู้ มีเกณฑ์การประเมิน คือ คะแนน 27 - 30 ดีมาก คะแนน 23 - 26 ดี คะแนน 19 - 22 ปานกลาง คะแนนต่ำกว่า 18 ควรปรับปรุง ร้อยละ 70 - 79 ดี ร้อยละ 60 - 69 ปานกลาง ต่ำกว่าร้อยละ 60 ควรปรับปรุง

ขั้นนำ

5. สนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่างที่นักเรียนศึกษามา แล้วสุ่มตัวแทนนักเรียนในหัวข้อต่อไปนี้

5.1 เล่าเรื่องเกี่ยวกับพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง
ที่เคยศึกษามาก่อน

5.2 ความรู้สึกของนักเรียนเกี่ยวกับพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธ
ตัวอย่างคนก่อน ๆ

5.3 บอกประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา
และชาวพุทธตัวอย่าง

5.4 เล่าการนำคุณธรรมของท่านเหล่านั้น ที่นักเรียนนำมาประยุกต์ใช้ใน
ชีวิตประจำวัน

6. นักเรียนและครูร่วมกันสรุป เกี่ยวกับการนำคุณธรรมของพุทธสาวก
พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่างมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต

ขั้นสอน

7. แจกและแนะนำการศึกษาเอกสารประกอบการเรียน เรื่อง พระอนุรุทธะ
เกี่ยวกับส่วนประกอบของเอกสารประกอบการเรียนพร้อมทั้งวิธีการเรียนรู้

ขั้นให้นักเรียนปฏิบัติ

8. นักเรียนศึกษาความรู้เรื่อง พระอนุรุทธะ โดยปฏิบัติตามขั้นตอน
และวิธีการเรียนรู้ที่แจ้งไว้ในเอกสารประกอบการเรียน

9. นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันเขียนบทละครจากคุณธรรมของพระอนุรุทธะ
โดยขอคำแนะนำจากครู จากนั้นเลือกผู้แสดงและวางแผนการแสดงละครโดยผู้แสดงแต่ละคน
จะต้องศึกษาเรื่องราวและบทบาทของตนให้ลึกซึ้งแม่นยำและฝึกซ้อมบทของตนเองให้คล่อง
แล้วจึงมาฝึกซ้อมร่วมกันในกลุ่มเพื่อเตรียมตัวแสดงละคร

10. ครูนัดวันเวลาในการแสดงละคร และมอบหมายให้กลุ่มที่ยังไม่ได้แสดง
เป็นผู้ชมอีกทั้งเป็นผู้ประเมินการแสดงละครตามแบบประเมินที่ครูแจก

11. นักเรียนแต่ละกลุ่มทำการแสดงละครตามบทบาทและขั้นตอนที่กำหนดไว้

12. ขณะที่ทำการแสดงละครครูและนักเรียนที่เป็นผู้ชม ควรชมการแสดง
ด้วยความตั้งใจและปรบมือให้กำลังใจกับผู้แสดง

ขั้นสรุป

13. เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงละครจบ ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกัน
โดยมุ่งอภิปรายถึงเรื่องราวที่แสดง ความสามารถของผู้แสดง และประเด็นที่เป็นเนื้อหาสาระสำคัญ
ของเรื่องที่แสดง

14. ครูแนะนำนักเรียนควรจดบันทึกสาระแบบอย่างที่ดีที่สามารถนำไปใช้

ในชีวิตประจำวันลงในสมุดบันทึกส่วนตัวของนักเรียน

15. มอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทำกิจกรรมแต่งเรื่องสมมุติภาพ จากคุณธรรมของ พระอนุรุทธะ กลุ่มละ 1 เล่ม นอกเวลาเรียน

ขั้นประเมินการปฏิบัติ

16. นักเรียนทำแบบทดสอบ เรื่อง พระอนุรุทธะ เป็นแบบทดสอบ แบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ

17. ตรวจกระดาษคำตอบแบบทดสอบ

18. หลังการทดสอบ ถ้ายังมีนักเรียนบางคนไม่ผ่านเกณฑ์ครูมอบหมาย ให้นักเรียนนำเอกสารประกอบการเรียนไปทำเป็นการบ้าน หรือศึกษานอกเวลาเรียน เมื่อนักเรียนมีความพร้อมครูจัดให้มีการทดสอบอีกครั้ง จนกระทั่งนักเรียนสามารถ ผ่านเกณฑ์ตามที่ระบุ

19. ตรวจผลงานนักเรียน และประเมินผลการแสดงละครของแต่ละกลุ่ม โดยนำ คะแนนของครูและนักเรียนที่ชมการแสดง 2 กลุ่มมารวมกันแล้วหาร 3

สื่อ / อุปกรณ์ / แหล่งการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง พระอนุรุทธะ
2. <http://www.google.co.th> (ประวัติพุทธสาวก)
3. แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด ห้องศูนย์พุทธศาสตร์

กระบวนการวัดและประเมินผล

สิ่งที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
ด้านความรู้ 1. เล่าประวัติ พระอนูรุธะได้ 2. วิเคราะห์คุณธรรมของ พระอนูรุธะได้ 3. นำคุณธรรมที่ควร ยึดถือเป็นแบบอย่าง ของพระอนูรุธะ มาประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ 4. นำคุณธรรมของ พระอนูรุธะมาใช้ แสดงละครได้	<ul style="list-style-type: none"> ● การทดสอบ 	<ul style="list-style-type: none"> ● แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม เป็นแบบเติมคำหรือข้อความ จำนวน 10 ข้อ ● แบบทดสอบวัดผล การเรียนรู้ แบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ● เกณฑ์การประเมิน คะแนน 27 - 30 ดีมาก คะแนน 23 - 26 ดี คะแนน 19 - 22 ปานกลาง คะแนนต่ำกว่า 18 ควรปรับปรุง
ด้านทักษะกระบวนการ	<ul style="list-style-type: none"> ● การทำกิจกรรมในแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม ● ประเมินผลการแสดงละครโดยครูและนักเรียนที่เป็นผู้ชม 	<ul style="list-style-type: none"> ● แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม ● แบบประเมินผลการแสดงละคร
ด้านเจตคติและค่านิยม	<ul style="list-style-type: none"> ● การสังเกต 	<ul style="list-style-type: none"> ● แบบสังเกต

แบบบันทึกการเรียนรู้

ชุดประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง

เล่มที่ 1 เรื่อง พระอนุรุทธะ

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

เลขที่	ชื่อ - สกุล	แบบฝึกหัด ทำกิจกรรม 10 คะแนน	ทดสอบ 10 คะแนน	แสดงละคร 30 คะแนน	รวม 50 คะแนน
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					
11.					
12.					
13.					
14.					
15.					
16.					
17.					
18.					
19.					
20.					
-					

แบบประเมินการแสดงละครเรื่อง พระอนุรุทธะ
นักเรียนประเมิน

นักเรียนกลุ่มที่.....

เกณฑ์การให้คะแนน (30 คะแนน)

รายการ	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	รวมคะแนน (30)
1. การแสดงท่าทางประกอบสมบทบาท	5 คะแนน		
2. เนื้อหาสอดคล้องกับคุณธรรมของพระอนุรุทธะ	5 คะแนน		
3. การแสดงมีการให้แง่คิดคติสอนใจ	5 คะแนน		
4. ดนตรีและเพลงเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง	5 คะแนน		
5. การแต่งกายเหมาะสมตามบท	5 คะแนน		
6. อุปกรณ์ประกอบมีความเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง	5 คะแนน		
ยอดรวมคะแนน			

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน 27 – 30

ดีมาก

คะแนน 23 – 26

ดี

คะแนน 19 – 22

ปานกลาง

คะแนนต่ำกว่า 18

ควรปรับปรุง

แบบประเมินการแสดงละครเรื่อง พระอนุรุธะ
ครูประเมิน

ครู.....

เกณฑ์การให้คะแนน (30 คะแนน)

รายการ	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	รวมคะแนน (30)
1. การแสดงท่าทางประกอบสมบทบาท	5 คะแนน		
2. เนื้อหาสอดคล้องกับคุณธรรมของพระอนุรุธะ	5 คะแนน		
3. การแสดงมีการให้แง่คิดคติสอนใจ	5 คะแนน		
4. ดนตรีและเพลงเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง	5 คะแนน		
5. การแต่งกายเหมาะสมตามบท	5 คะแนน		
6. อุปกรณ์ประกอบมีความเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง	5 คะแนน		
ยอดรวมคะแนน			

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน 27 – 30

ดีมาก

คะแนน 23 – 26

ดี

คะแนน 19 – 22

ปานกลาง

คะแนนต่ำกว่า 18

ควรปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
 หน่วยที่ 3 พระสงฆ์ ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง เวลา 10 ชั่วโมง
 เล่มที่ 2 เรื่อง พระองค์คุณมาล เวลา 2 ชั่วโมง (2 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง)
 สอนวันที่ 17,24 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 ภาคเรียนที่ 2

มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่นมีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

สาระสำคัญ

พระองค์คุณมาล เป็นพระสาวกที่มีชื่อเสียงมากรูปหนึ่งในสมัยพุทธกาล จากการศึกษาประวัติของท่าน ท่านเป็นผู้ที่เคยหลงผิดกระทำแต่ความชั่ว ภายหลังกลับตัวเป็นคนดี และอุทิศตนทำงานเพื่อสืบต่อพระศาสนาจนสิ้นอายุขัย ถือเป็นบุคคลแบบอย่างที่น่าชื่นชมและได้ศึกษาชีวิตเพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนในฐานะชาวพุทธและพลเมืองดีของชาติสืบไป

ตัวชี้วัดช่วงชั้น

วิเคราะห์ข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด (ส1.1 ม.4-6/14)

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เล่าประวัติพระองค์คุณมาลได้
2. วิเคราะห์คุณธรรมของพระองค์คุณมาลได้
3. นำคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระองค์คุณมาลมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
4. นำคุณธรรมของพระองค์คุณมาล มาใช้ในการแสดงละครได้

สาระการเรียนรู้

1. ประวัติพระองค์ลิมาล
2. คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระองค์ลิมาล
3. การนำคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระองค์ลิมาล มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
4. นำคุณธรรมของพระองค์ลิมาล มาใช้ในการแสดงละคร

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นแจ้งจุดประสงค์

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 15-16 คน คละกันตามความสามารถ ศึกษาเอกสารประกอบการเรียน เรื่อง พระอนุรุทธะ แบบฝึกหัดทำกิจกรรม และแต่ละกลุ่มแสดงให้เห็นถึงคุณธรรมข้อใดข้อหนึ่งของท่านเพื่อนำมาแสดงละคร โดยใช้เวลาในการแสดงละครกลุ่มละ 15 นาที

2. สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้เกิดศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา โดยการให้นักเรียนไหว้พระสวดมนต์และนั่งสมาธิเป็นเวลา 3-5 นาที

3. แจ้งตัวชี้วัดช่วงชั้นและจุดประสงค์ของเอกสารประกอบการเรียนเพื่อให้นักเรียนได้ตระหนักถึงประโยชน์ของการเรียนรู้ เรื่อง พระองค์ลิมาล ซึ่งมีจุดประสงค์การเรียนรู้ดังต่อไปนี้

- 3.1 เล่าประวัติพระองค์ลิมาลได้
- 3.2 วิเคราะห์คุณธรรมของพระองค์ลิมาลได้
- 3.3 นำคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระองค์ลิมาล

มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

- 3.5 นำคุณธรรมของพระองค์ลิมาล มาใช้ในการแสดงละครได้

4. แจ้งเกณฑ์การประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้ คือ การทำแบบทดสอบ 10 ข้อ
นักเรียน

ต้องตอบให้ถูกต้องอย่างน้อย 8 ข้อ หรือร้อยละ 80 ส่วนการนำเสนอการแสดงละครตามจุดประสงค์การเรียนรู้ มีเกณฑ์การประเมิน คือ คะแนน 27-30 ดีมากคะแนน 23-26 ดีคะแนน 19-22 ปานกลาง คะแนนต่ำกว่า 18 ควรปรับปรุง

ขั้นนำ

5. นักเรียนดูแผ่นภาพ องค์ลิมาล
6. นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายขององค์ลิมาลจากภาพที่เห็นในหัวข้อต่อไปนี้

6.1 ลักษณะนิสัยที่สังเกตได้จากการดูภาพ

6.2 ความสัมพันธ์ของสร้อยคอขององค์อุลิตมาลกับพุทธประวัติที่เป็นความรู้เดิมของนักเรียนคืออะไร

ขั้นสอน

7. แจกและแนะนำการศึกษาเอกสารประกอบการเรียน เรื่อง พระองค์อุลิตมาลเกี่ยวกับส่วนประกอบของเอกสารประกอบการเรียนพร้อมทั้งวิธีการเรียนรู้

ขั้นให้นักเรียนปฏิบัติ

8. นักเรียนศึกษาความรู้เรื่อง พระองค์อุลิตมาล โดยปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการเรียนรู้ที่แจ้งไว้ในเอกสารประกอบการเรียน

9. นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันเขียนบทละครจากคุณธรรมของพระองค์อุลิตมาล โดยขอคำแนะนำจากครู จากนั้นเลือกผู้แสดงและวางแผนการแสดงละคร โดยผู้แสดงแต่ละคนจะต้องศึกษาเรื่องราวและบทบาทของตนให้ลึกซึ้งแม่นยำและฝึกซ้อมบทของตนเองให้คล่องแล้วจึงมาฝึกซ้อมร่วมกันในกลุ่มเพื่อเตรียมตัวแสดงละคร

10. ครูนัดวันเวลาในการแสดงละคร และมอบหมายให้กลุ่มที่ยังไม่ได้แสดงเป็นผู้ชมอีกทั้งเป็นผู้ประเมินการแสดงละครตามแบบประเมินที่ครูแจก

11. นักเรียนแต่ละกลุ่มทำการแสดงละครตามบทบาทและขั้นตอนที่กำหนดไว้

12. ขณะที่ทำการแสดงละครครูและนักเรียนที่เป็นผู้ชม ควรชมการแสดงด้วยความตั้งใจและปรบมือให้กำลังใจกับผู้แสดง

ขั้นสรุป

13. เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงละครจบ ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกันโดยมุ่งอภิปราย

ถึงเรื่องราวที่แสดง ความสามารถของผู้แสดง และประเด็นที่เป็นเนื้อหาสาระสำคัญของเรื่องที่แสดง

14. มอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ทำกิจกรรมการเขียนเรียงความจากคุณธรรม

ของพระองค์อุลิตมาล กลุ่มละ 1 เรื่อง

ขั้นประเมินการปฏิบัติ

15. นักเรียนทำแบบทดสอบ เรื่อง พระองค์อุลิตมาล เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ

16. ตรวจกระดาษคำตอบแบบทดสอบ

17. หลังการทดสอบ ถ้ายังมีนักเรียนบางคนไม่ผ่านเกณฑ์รวมหมาย
ให้นักเรียนนำเอกสารประกอบการเรียนไปทำเป็นการบ้าน หรือศึกษานอกเวลาเรียนเมื่อนักเรียน
มีความพร้อมครูจัดให้มีการทดสอบอีกครั้ง จนกระทั่งนักเรียนสามารถผ่านเกณฑ์ตามที่ระบุ

18. ตรวจสอบผลงานนักเรียน และประเมินผลการแสดงละครของแต่ละกลุ่ม โดยนำ
คะแนนของครูและนักเรียนที่ชมการแสดง 2 กลุ่มมารวมกันแล้วหาร 3

สื่อ / อุปกรณ์ / แหล่งการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนเรื่อง พระองค์สิมาล
2. แผ่นภาพ องค์สิมาล
3. <http://www.google.co.th> (ประวัติพุทธสาวก)
4. แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด ห้องศูนย์พุทธศาสตร์

กระบวนการวัดและประเมินผล

สิ่งที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
ด้านความรู้ <ol style="list-style-type: none"> 1. เล่าประวัติ พระองค์คุณมาได้ 2. วิเคราะห์คุณธรรมของ พระองค์คุณมาได้ 3. นำคุณธรรมที่ควร ยึดถือเป็นแบบอย่าง ของพระองค์คุณ มาประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ 4. นำคุณธรรมของ พระองค์คุณมาใช้ แสดงละครได้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● การทดสอบ 	<ul style="list-style-type: none"> ● แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม เป็นแบบเติมคำหรือข้อความ จำนวน 10 ข้อ ● แบบทดสอบวัดผล การเรียนรู้ แบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ● เกณฑ์การประเมิน คะแนน 27 - 30 ดีมาก คะแนน 23 - 26 ดี คะแนน 19 - 22 ปานกลาง คะแนนต่ำกว่า 18 ควรปรับปรุง
ด้านทักษะกระบวนการ	<ul style="list-style-type: none"> ● การทำกิจกรรมใน แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม ● ประเมินผลการแสดงละคร โดยครูและนักเรียนที่เป็นผู้ชม 	<ul style="list-style-type: none"> ● แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม ● แบบประเมินผล การแสดงละคร
ด้านเจตคติและก่านิยม	<ul style="list-style-type: none"> ● การสังเกต 	<ul style="list-style-type: none"> ● แบบสังเกต

แบบบันทึกการเรียน

ชุดประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง

เล่มที่ 2 เรื่อง พระองคุลิมาล

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

เลขที่	ชื่อ - สกุล	แบบฝึกหัด ทำกิจกรรม 10 คะแนน	ทดสอบ 10 คะแนน	แสดงละคร 30 คะแนน	รวม 50 คะแนน
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					
11.					
12.					
13.					
14.					
15.					
16.					
17.					
18.					
19.					
20.					
-					

แบบประเมินการแสดงละครเรื่อง พระองค์ลีมาล
นักเรียนประเมิน

นักเรียนกลุ่มที่.....

เกณฑ์การให้คะแนน (30 คะแนน)

รายการ	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	รวมคะแนน (30)
1. การแสดงท่าทางประกอบสมบทบาท	5 คะแนน		
2. เนื้อหาสอดคล้องกับคุณธรรมของพระองค์ลีมาล	5 คะแนน		
3. การแสดงมีการให้แง่คิดคติสอนใจ	5 คะแนน		
4. ดนตรีและเพลงเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง	5 คะแนน		
5. การแต่งกายเหมาะสมตามบท	5 คะแนน		
6. อุปกรณ์ประกอบมีความเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง	5 คะแนน		
ยอดรวมคะแนน			

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน 27 – 30

ดีมาก

คะแนน 23 – 26

ดี

คะแนน 19 – 22

ปานกลาง

คะแนนต่ำกว่า 18

ควรปรับปรุง

แบบประเมินการแสดงละครเรื่อง พระองค์ลีมาล
ครูประเมิน

ครู.....

เกณฑ์การให้คะแนน (30 คะแนน)

รายการ	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	รวมคะแนน (30)
1. การแสดงท่าทางประกอบสมบทบาท	5 คะแนน		
2. เนื้อหาสอดคล้องกับคุณธรรมของพระองค์ลีมาล	5 คะแนน		
3. การแสดงมีการให้แง่คิดคติสอนใจ	5 คะแนน		
4. ดนตรีและเพลงเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง	5 คะแนน		
5. การแต่งกายเหมาะสมตามบท	5 คะแนน		
6. อุปกรณ์ประกอบมีความเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง	5 คะแนน		
ยอดรวมคะแนน			

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน 27 – 30

ดีมาก

คะแนน 23 – 26

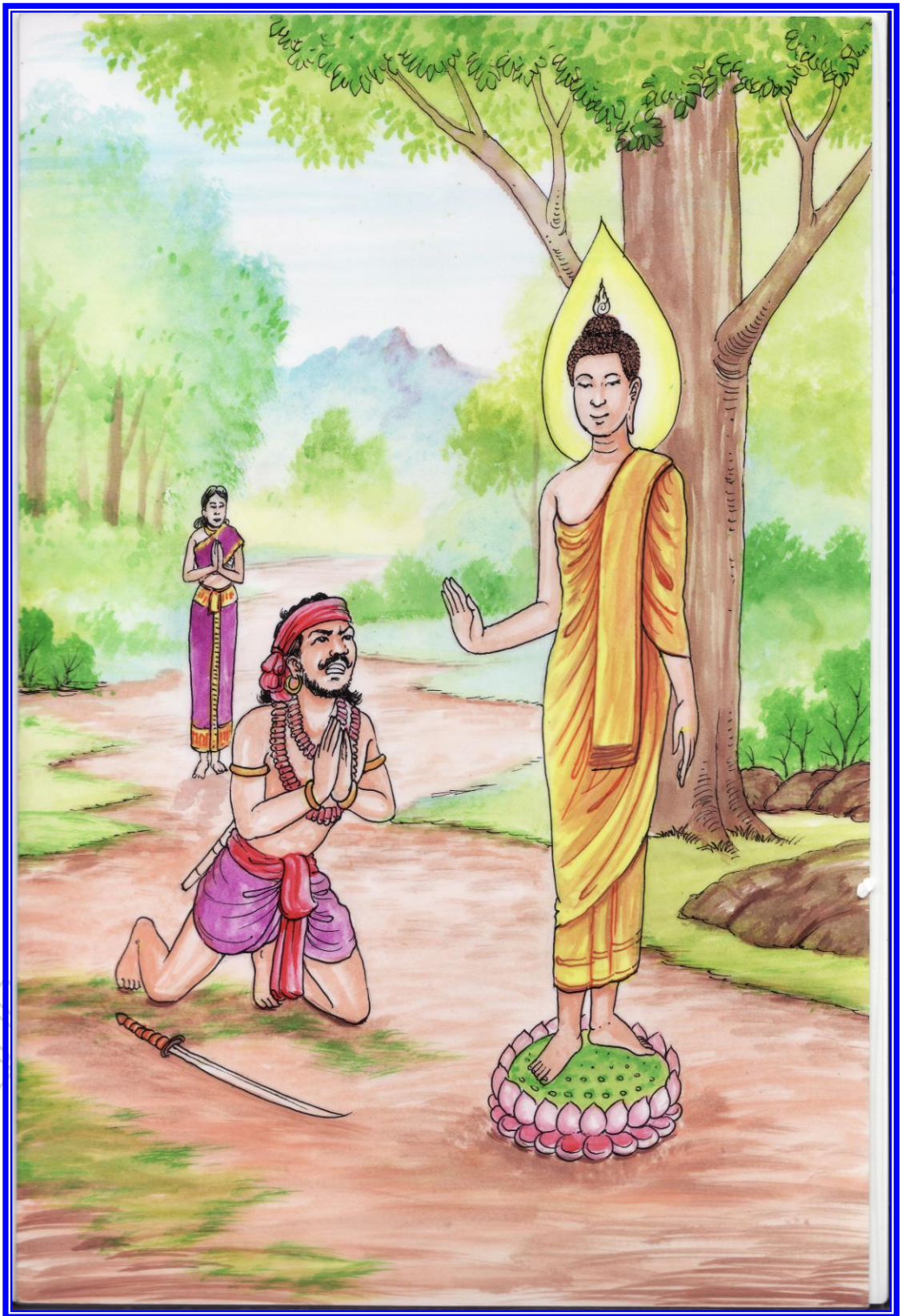
ดี

คะแนน 19 – 22

ปานกลาง

คะแนนต่ำกว่า 18

ควรปรับปรุง

แผ่นภาพองคุลิมาด

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
 หน่วยที่ 3 พระสงฆ์ ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง เวลา 10 ชั่วโมง
 เล่มที่ 3 เรื่อง พระชัมมทินนาเถรี เวลา 2 ชั่วโมง (2 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง)
 สอนวันที่ 1,8 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2553 ภาคเรียนที่ 2

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่นมีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

สาระสำคัญ

พระชัมมทินนาเถรี เป็นพระภิกษุณีสาวิกาที่มีจริยาวัตรงาม เพราะดำเนินชีวิตตามคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า การศึกษาประวัติของท่านย่อมทำให้เห็นวิธีการปฏิบัติตนของท่านซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดี ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติตามสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุขตัวชี้วัดช่วงชั้น

วิเคราะห์ข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด (ส1.1 ม.4-6/14)

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เล่าประวัติพระชัมมทินนาเถรีได้
2. วิเคราะห์คุณธรรมของพระชัมมทินนาเถรีได้
3. นำคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระชัมมทินนาเถรีมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
4. นำคุณธรรมของพระชัมมทินนาเถรี มาใช้ในการแสดงละครได้

สาระการเรียนรู้

1. ประวัติพระชัมมทินนาเถรี
2. คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระชัมมทินนาเถรี
3. การนำคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระชัมมทินนาเถรีมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

4. นำคุณธรรมของพระธรรมวินายก มาใช้ในการแสดงละคร
กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นแจ้งจุดประสงค์

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 15 - 16 คน

คละกั้นตามความสามารถศึกษาเอกสารประกอบการเรียน เรื่อง พระธรรมวินายก
แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม และแต่ละกลุ่มแสดงให้เห็นถึงคุณธรรมข้อใดข้อหนึ่งของท่านเพื่อนำมา
แสดงละครโดยใช้เวลาในการแสดงละครกลุ่มละ 15 นาที

2. สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้เกิดศรัทธา
เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา โดยการให้นักเรียนไหว้พระสาวกมนต์และนั่งสมาธิเป็นเวลา 3-5 นาที

3. แจ้งตัวชี้วัดช่วงชั้นและจุดประสงค์ของเอกสารประกอบการเรียนเพื่อใ้
นักเรียนได้ตระหนักถึงประโยชน์ของการเรียนรู้ เรื่อง พระธรรมวินายก ซึ่งมีจุดประสงค์การ
เรียนรู้ดังต่อไปนี้

3.1 เล่าประวัติพระธรรมวินายก ได้

3.2 วิเคราะห์คุณธรรมของพระธรรมวินายก ได้

3.3 นำคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระธรรมวินายก
มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

3.6 นำคุณธรรมของพระธรรมวินายก มาใช้ในการแสดงละครได้

4. แจ้งเกณฑ์การประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้ คือ การทำแบบทดสอบ
10 ข้อ นักเรียนต้องตอบให้ถูกอย่างน้อย 8 ข้อ หรือร้อยละ 80 ส่วนการนำเสนอ
การแสดงละครตามจุดประสงค์การเรียนรู้ มีเกณฑ์การประเมิน คือ คะแนน 27 - 30 ดีมาก
คะแนน 23 - 26 ดี คะแนน 19 - 22 ปานกลาง คะแนนต่ำกว่า 18 ควรปรับปรุง

ขั้นนำ

5. สนทนาเกี่ยวกับพุทธบริษัท 4 ซึ่งประกอบด้วย ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก
อุบาสิกา

6. สนทนาและถามนักเรียนเกี่ยวกับภิกษุณีในหัวข้อต่อไปนี้

6.1 ความหมายของคำว่าภิกษุณี

6.2 ภิกษุณีในปัจจุบัน

ขั้นสอน

7. แจกและแนะนำการศึกษาเอกสารประกอบการเรียน เรื่อง พระธรรมวินายก
เกี่ยวกับส่วนประกอบของเอกสารประกอบการเรียนพร้อมทั้งวิธีการเรียนรู้

ขั้นให้นักเรียนปฏิบัติ

8. นักเรียนศึกษาความรู้เรื่อง พระชัมมทินนาเถรี โดยปฏิบัติตามขั้นตอน และวิธีการเรียนรู้ที่แจ้งไว้ในเอกสารประกอบการเรียน

9. นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันเขียนบทละครจากคุณธรรมของพระชัมมทินนาเถรี โดยขอคำแนะนำจากครู จากนั้นเลือกผู้แสดงและวางแผนการแสดงละคร โดยผู้แสดงแต่ละคน จะต้องศึกษาเรื่องราวและบทบาทของตนให้ลึกซึ้งแม่นยำและฝึกซ้อมบทของตนเองให้คล่อง แล้วจึงมาฝึกซ้อมร่วมกันในกลุ่มเพื่อเตรียมตัวแสดงละคร

10. ครูนัดวันเวลาในการแสดงละคร และมอบหมายให้กลุ่มที่ยังไม่ได้แสดง เป็นผู้ชมอีกทั้งเป็นผู้ประเมินการแสดงละครตามแบบประเมินที่ครูแจก

11. นักเรียนแต่ละกลุ่มทำการแสดงละครตามบทบาทและขั้นตอนที่กำหนดไว้

12. ขณะที่ทำการแสดงละครครูและนักเรียนที่เป็นผู้ชม ควรชมการแสดง ด้วยความตั้งใจและปรบมือให้กำลังใจกับผู้แสดง

ขั้นสรุป

13. เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงละครจบ ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกัน โดยมุ่งอภิปรายถึงเรื่องราวที่แสดง ความสามารถของผู้แสดง และประเด็นที่เป็นเนื้อหาสาระสำคัญของเรื่องที่แสดง

14. มอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ทำผังความคิดจากคุณธรรมของ พระชัมมทินนาเถรี

ขั้นประเมินการปฏิบัติ

15. นักเรียนทำแบบทดสอบ เรื่อง พระชัมมทินนาเถรี เป็นแบบทดสอบ แบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ

16. ตรวจกระดาษคำตอบแบบทดสอบ

17. หลังการทดสอบ ถ้ายังมีนักเรียนบางคนไม่ผ่านเกณฑ์ครูมอบหมาย ให้นักเรียนนำเอกสารประกอบการเรียนไปทำเป็นการบ้าน หรือศึกษานอกเวลาเรียน เมื่อนักเรียนมีความพร้อมครูจัดให้มีการทดสอบอีกครั้ง จนกระทั่งนักเรียนสามารถผ่านเกณฑ์ ตามที่ระบุ

18. ตรวจสอบผลงานนักเรียน และประเมินผลการแสดงละครของแต่ละกลุ่ม โดยนำคะแนนของครูและนักเรียนที่ชมการแสดง 2 กลุ่มมารวมกันแล้วหาร 3

สื่อ / อุปกรณ์ / แหล่งการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง พระรัชมัทนินนาเถรี
2. <http://www.google.co.th> (ประวัติพุทธสาวก)
3. แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด ห้องศูนย์พุทธศาสตร์

กระบวนการวัดและประเมินผล

สิ่งที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
ด้านความรู้ <ol style="list-style-type: none"> 1. เล่าประวัติ พระรัชมัทนินนาเถรีได้ 2. วิเคราะห์คุณธรรมของ พระรัชมัทนินนาเถรีได้ 3. นำคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระรัชมัทนินนาเถรี มาประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ 4. นำคุณธรรมของ พระรัชมัทนินนาเถรี มาใช้แสดงละครได้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● การทดสอบ 	<ul style="list-style-type: none"> ● แบบฝึกหัดทำกิจกรรม เป็นแบบเติมคำหรือข้อความ จำนวน 10 ข้อ ● แบบทดสอบวัดผล การเรียนรู้ แบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ● เกณฑ์การประเมิน คะแนน 27 - 30 ดีมาก คะแนน 23 - 26 ดี คะแนน 19 - 22 ปานกลาง คะแนนต่ำกว่า 18 ควรปรับปรุง
ด้านทักษะกระบวนการ	<ul style="list-style-type: none"> ● การทำกิจกรรมในแบบฝึกหัดทำกิจกรรม ● ประเมินผลการแสดงละคร โดยครูและนักเรียนที่เป็นผู้ชม 	<ul style="list-style-type: none"> ● แบบฝึกหัดทำกิจกรรม ● แบบประเมินผลการแสดงละคร
ด้านเจตคติและค่านิยม	<ul style="list-style-type: none"> ● การสังเกต 	<ul style="list-style-type: none"> ● แบบสังเกต

แบบบันทึกการเรียน

ชุดประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง

เล่มที่ 3 เรื่อง พระธัมมทินนาเถรี

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

เลขที่	ชื่อ - สกุล	แบบฝึกหัด ทำกิจกรรม 10 คะแนน	ทดสอบ 10 คะแนน	แสดงละคร 30 คะแนน	รวม 50 คะแนน
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					
11.					
12.					
13.					
14.					
15.					
16.					
17.					
18.					
19.					
20.					
-					

แบบประเมินการแสดงละครเรื่อง พระชัมมทินนาเถรี
นักเรียนประเมิน

นักเรียนกลุ่มที่.....

เกณฑ์การให้คะแนน (30 คะแนน)

รายการ	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	รวมคะแนน (30)
1. การแสดงท่าทางประกอบสมบัตบาท	5 คะแนน		
2. เนื้อหาสอดคล้องกับคุณธรรมของ พระชัมมทินนาเถรี	5 คะแนน		
3. การแสดงมีการให้แง่คิดคติสอนใจ	5 คะแนน		
4. ดนตรีและเพลงเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง	5 คะแนน		
5. การแต่งกายเหมาะสมตามบท	5 คะแนน		
6. อุปกรณ์ประกอบมีความเหมาะสมสอดคล้อง กับเนื้อเรื่อง	5 คะแนน		
ยอดรวมคะแนน			

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน 27 – 30	ดีมาก
คะแนน 23 – 26	ดี
คะแนน 19 – 22	ปานกลาง
คะแนนต่ำกว่า 18	ควรปรับปรุง

แบบประเมินการแสดงละครเรื่อง พระชัมมทินนาเถรี
ครูประเมิน

ครู.....

เกณฑ์การให้คะแนน (30 คะแนน)

รายการ	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	รวมคะแนน (30)
1. การแสดงท่าทางประกอบสมบัตบาท	5 คะแนน		
2. เนื้อหาสอดคล้องกับคุณธรรม ของพระชัมมทินนาเถรี	5 คะแนน		
3. การแสดงมีการให้แง่คิดคติสอนใจ	5 คะแนน		
4. ดนตรีและเพลงเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง	5 คะแนน		
5. การแต่งกายเหมาะสมตามบท	5 คะแนน		
6. อุปกรณ์ประกอบมีความเหมาะสมสอดคล้อง กับเนื้อเรื่อง	5 คะแนน		
ยอดรวมคะแนน			

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน 27 – 30	ดีมาก
คะแนน 23 – 26	ดี
คะแนน 19 – 22	ปานกลาง
คะแนนต่ำกว่า 18	ควรปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
 หน่วยที่ 3 พระสงฆ์ ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง เวลา 10 ชั่วโมง
 เล่มที่ 5 เรื่อง สมเด็จพระนารายณ์มหาราช เวลา 2 ชั่วโมง (2 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง)
 สอนวันที่ 29 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2553 วันที่ 5 เดือน มกราคม 2554 ภาคเรียนที่ 2

มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่นมีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

สาระสำคัญ

สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มั่นคงในพระพุทธศาสนาอย่างยิ่ง ทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาทุก ๆ ด้าน ทรงใช้พระปรีชาญาณด้านการทูตในการรักษาสันติภาพ พระราชกรณียกิจของพระองค์ท่านถือเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาค้นคว้า เพราะนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อชีวิตตนแล้วยังมีส่วนช่วยสร้างสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัดช่วงชั้น

วิเคราะห์ข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด (ส1.1 ม.4-6/14)

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เล่าพระราชประวัติสมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้
2. วิเคราะห์คุณธรรมของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้
3. นำคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
4. นำคุณธรรมของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช มาใช้ในการแสดงละครได้

สาระการเรียนรู้

1. พระราชประวัติสมเด็จพระนารายณ์มหาราช
2. คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช
3. การนำคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

4. นำคุณธรรมของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช มาใช้ในการแสดงละคร

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นแจ้งจุดประสงค์

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 15 - 16 คน

คละกั้นตามความสามารถศึกษาเอกสารประกอบการเรียน เรื่อง สมเด็จพระนารายณ์มหาราช แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม และแต่ละกลุ่มแสดงให้เห็นถึงคุณธรรมข้อใดข้อหนึ่งของท่านเพื่อนำมาแสดงละครโดยใช้เวลาในการแสดงละครกลุ่มละ 15 นาที

2. สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้เกิดศรัทธา

เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา โดยการให้นักเรียนไหว้พระสวดมนต์และนั่งสมาธิเป็นเวลา 3-5 นาที

3. แจ้งตัวชี้วัดช่วงชั้นและจุดประสงค์ของเอกสารประกอบการเรียนเพื่อให้

นักเรียนได้ตระหนักถึงประโยชน์ของการเรียนรู้ เรื่อง สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ซึ่งมีจุดประสงค์การเรียนรู้ดังต่อไปนี้

- 3.1 เล่าพระราชประวัติสมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้

- 3.2 วิเคราะห์คุณธรรมของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้

- 3.3 นำคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของ

สมเด็จพระนารายณ์มหาราชมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

- 3.7 นำคุณธรรมของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช มาใช้

ในการแสดงละครได้

4. แจ้งเกณฑ์การประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้ คือ การทำแบบทดสอบ

10 ข้อ นักเรียนต้องตอบให้ถูกต้องอย่างน้อย 8 ข้อ หรือร้อยละ 80 ส่วนการนำเสนอ

การแสดงละครตามจุดประสงค์การเรียนรู้ มีเกณฑ์การประเมิน คือ คะแนน 27 - 30 ดีมาก

คะแนน 23 - 26 ดี คะแนน 19 - 22 ปานกลาง คะแนนต่ำกว่า 18 ควรปรับปรุง

ขั้นนำ

5. ให้นักเรียนดูแผ่นภาพ ที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ในสมัย สมเด็จพระนารายณ์มหาราช และสนทนาซักถามเกี่ยวกับความรู้จากภาพและความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประเทศไทยกับประเทศฝรั่งเศสซึ่งเริ่มขึ้นในรัชสมัยของ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช

6. ซักถามนักเรียนเกี่ยวกับสมัยญานามมหาราชของพระองค์ ซึ่งมีผลงานเป็นที่ยอมรับทั้งภายในและต่างประเทศที่เป็นความรู้เดิมของนักเรียน

ขั้นสอน

7. แจกและแนะนำบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง สมเด็จพระนารายณ์มหาราช และอธิบายเกี่ยวกับส่วนประกอบของบทเรียนสำเร็จรูป พร้อมทั้งวิธีการเรียนรู้

ขั้นให้นักเรียนปฏิบัติ

8. นักเรียนศึกษาความรู้เรื่อง สมเด็จพระนารายณ์มหาราช โดยปฏิบัติตามขั้นตอน และวิธีการเรียนรู้ที่แจ้งไว้ในเอกสารประกอบการเรียน

9. นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันเขียนบทละครจากคุณธรรมของ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช โดยขอคำแนะนำจากครู จากนั้นเลือกผู้แสดงและวางแผนการแสดง ละครโดยผู้แสดงแต่ละคนจะต้องศึกษาเรื่องราวและบทบาทของตนให้ลึกซึ้งแม่นยำและฝึกซ้อมบท ของตนเองให้คล่องแล้วจึงมาฝึกซ้อมร่วมกันในกลุ่มเพื่อเตรียมตัวแสดงละคร

10. ครูนัดวันเวลาในการแสดงละคร และมอบหมายให้กลุ่มที่ยังไม่ได้แสดง เป็นผู้ชมอีกทั้งเป็นผู้ประเมินการแสดงละครตามแบบประเมินที่ครูแจก

11. นักเรียนแต่ละกลุ่มทำการแสดงละครตามบทบาทและขั้นตอนที่กำหนดไว้

12. ขณะที่ทำการแสดงละครครูและนักเรียนที่เป็นผู้ชม ควรชมการแสดง ด้วยความตั้งใจและปรบมือให้กำลังใจกับผู้แสดง

ขั้นสรุป

13. เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงละครจบ ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกัน โดยมุ่งอภิปรายถึงเรื่องราวที่แสดง ความสามารถของผู้แสดง และประเด็นที่เป็นเนื้อหาสาระสำคัญของเรื่องที่แสดง

14. มอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ทำกิจกรรมศึกษาค้นคว้าและทำรายงาน พระราชกรณียกิจพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา นอกเวลาเรียน

ขั้นประเมินการปฏิบัติ

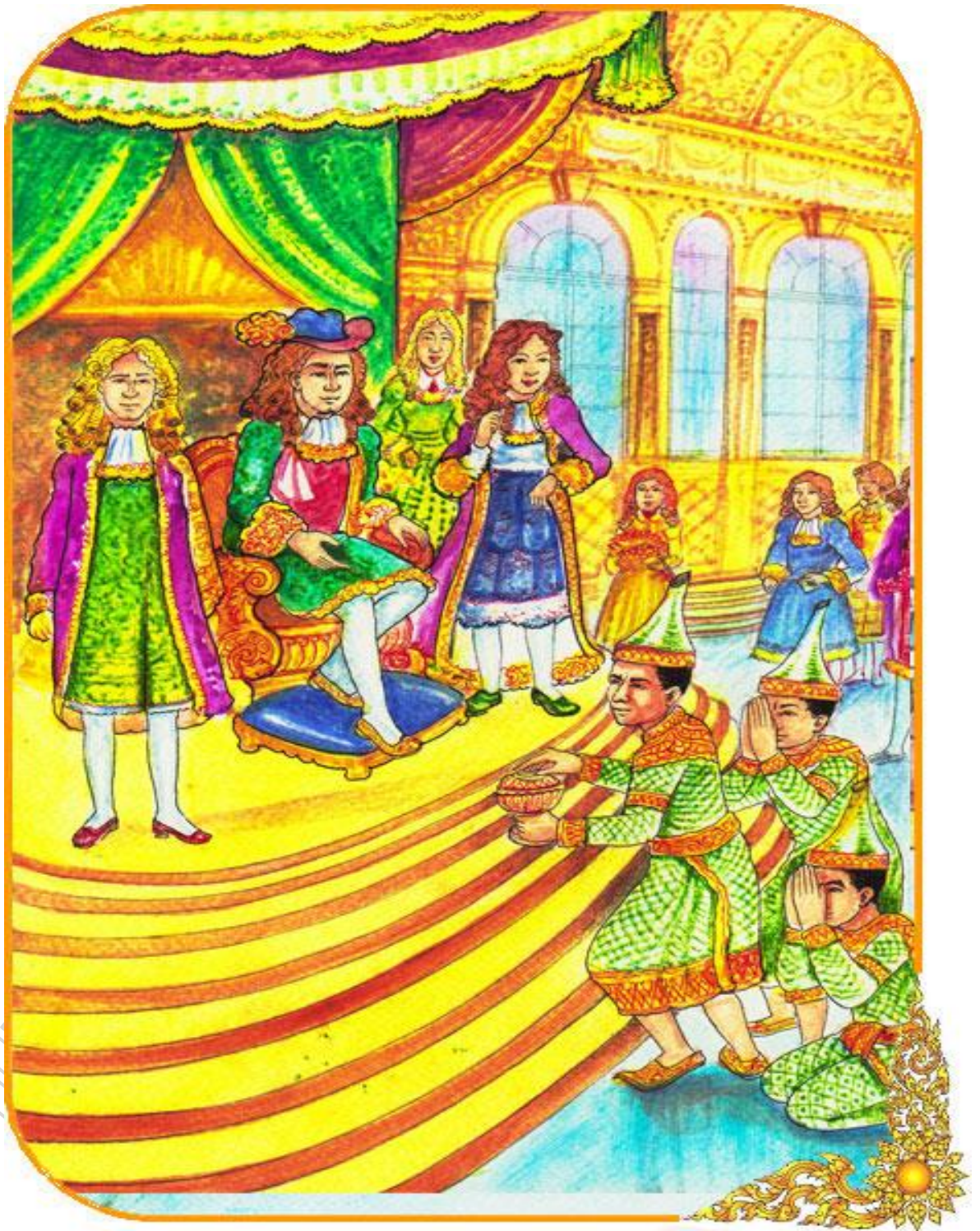
15. นักเรียนทำแบบทดสอบ เรื่อง สมเด็จพระนารายณ์มหาราช เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ
16. ตรวจกระดาษคำตอบแบบทดสอบ
17. หลังการทดสอบ ถ้ายังมีนักเรียนบางคนไม่ผ่านเกณฑ์กลุ่มหมาย ให้นักเรียนนำเอกสารประกอบการเรียนไปทำเป็นการบ้าน หรือศึกษานอกเวลาเรียน เมื่อนักเรียนมีความพร้อมครูจัดให้มีการทดสอบอีกครั้ง จนกระทั่งนักเรียนสามารถผ่านเกณฑ์ตามที่ระบุ
18. ตรวจสอบผลงานนักเรียน และประเมินผลการแสดงละครของแต่ละกลุ่ม โดยนำคะแนนของครูและนักเรียนที่ชมการแสดง 2 กลุ่มมารวมกันแล้วหาร 3

สื่อ / อุปกรณ์ / แหล่งการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง สมเด็จพระนารายณ์มหาราช
2. แผ่นภาพประวัติศาสตร์สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช
3. <http://www.google.co.th> (ประวัติชาวพุทธตัวอย่าง)
4. แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด ห้องศูนย์พุทธศาสตร์

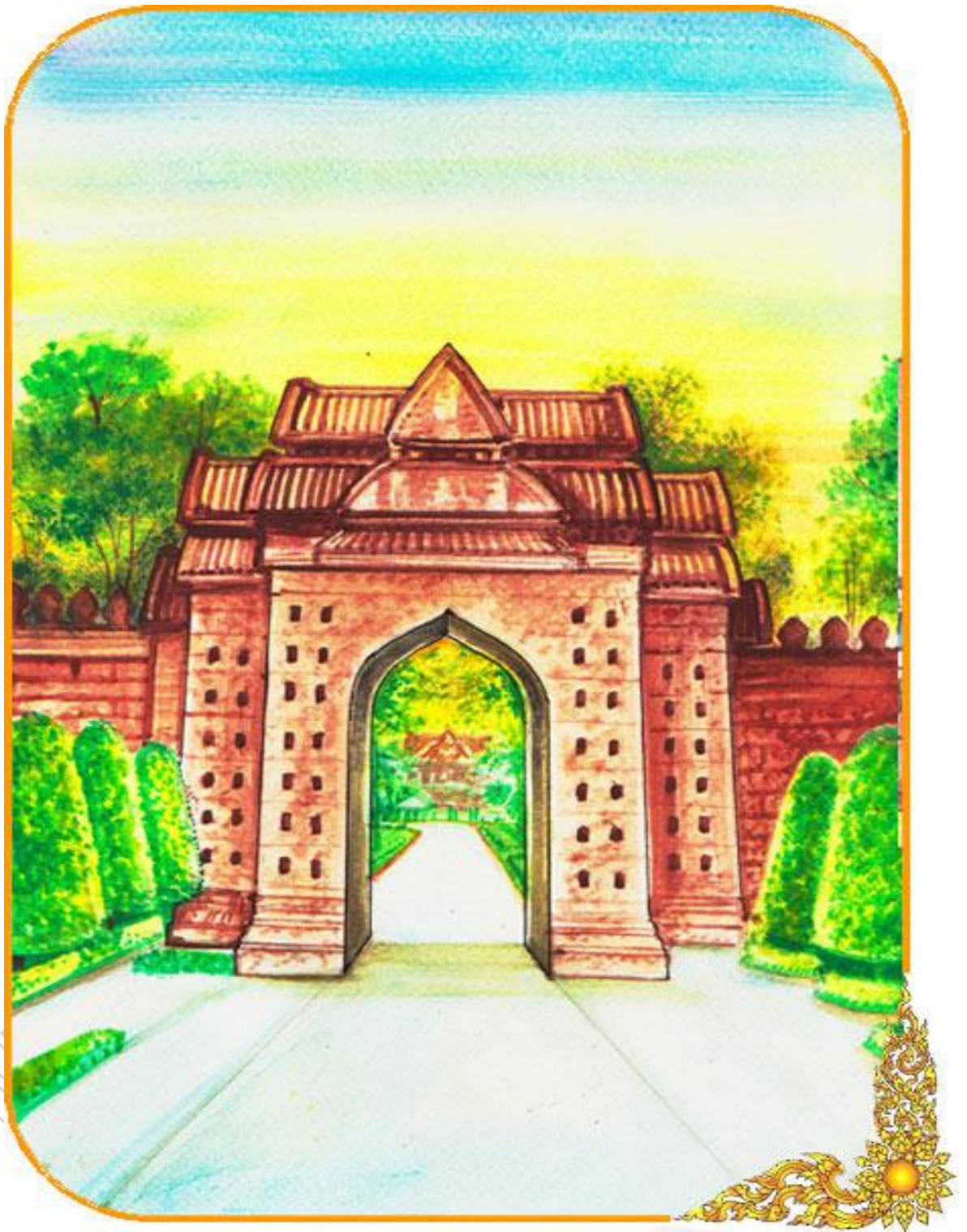
กระบวนการวัดและประเมินผล

สิ่งที่ต้องการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
ด้านความรู้ <ol style="list-style-type: none"> 1. เล่าพระราชประวัติ สมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้ 2. วิเคราะห์คุณธรรมของ สมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้ 3. นำคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช มาประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ 4. นำคุณธรรมของ สมเด็จพระนารายณ์มหาราชมาใช้แสดงละครได้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● การทดสอบ 	<ul style="list-style-type: none"> ● แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม เป็นแบบเติมคำหรือข้อความ จำนวน 10 ข้อ ● แบบทดสอบวัดผล การเรียนรู้ แบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ● เกณฑ์การประเมิน คะแนน 27 - 30 ดีมาก คะแนน 23 - 26 ดี คะแนน 19 - 22 ปานกลาง คะแนนต่ำกว่า 18 ควรปรับปรุง
ด้านทักษะกระบวนการ	<ul style="list-style-type: none"> ● การทำกิจกรรมในแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม ● ประเมินผลการแสดงละคร โดยครูและนักเรียนที่เป็นผู้ชม 	<ul style="list-style-type: none"> ● แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม ● แบบประเมินผลการแสดงละคร
ด้านเจตคติและค่านิยม	<ul style="list-style-type: none"> ● การสังเกต 	<ul style="list-style-type: none"> ● แบบสังเกต

ภาพการเข้าเฝ้าพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศส
 ของราชทูตไทย เจ้าพระยาโกษาธิบดี (ปาน) ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช
 ภาพโดย นายวีระจงรักษ์ กิ่งโคกกรวด

ภาพพระราชวังในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

ภาพโดย นายวีระจงรักษ์ กิ่งโคกกรวด

แบบบันทึกการเรียนรู้

ชุดประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง

เล่มที่ 5 เรื่อง สมเด็จพระนารายณ์มหาราช

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

เลขที่	ชื่อ - สกุล	แบบฝึกหัด ทำกิจกรรม 10 คะแนน	ทดสอบ 10 คะแนน	แสดงละคร 30 คะแนน	รวม 50 คะแนน
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					
11.					
12.					
13.					
14.					
15.					
16.					
17.					
18.					
19.					
20.					
-					

แบบประเมินการแสดงละครเรื่อง สมเด็จพระนารายณ์มหาราช
นักเรียนประเมิน

นักเรียนกลุ่มที่.....

เกณฑ์การให้คะแนน (30 คะแนน)

รายการ	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	รวมคะแนน (30)
1. การแสดงท่าทางประกอบสมบทบาท	5 คะแนน		
2. เนื้อหาสอดคล้องกับคุณธรรมของ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช	5 คะแนน		
3. การแสดงมีการให้แง่คิดคติสอนใจ	5 คะแนน		
4. ดนตรีและเพลงเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง	5 คะแนน		
5. การแต่งกายเหมาะสมตามบท	5 คะแนน		
6. อุปกรณ์ประกอบมีความเหมาะสมสอดคล้อง กับเนื้อเรื่อง	5 คะแนน		
ยอดรวมคะแนน			

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน 27 – 30	ดีมาก
คะแนน 23 – 26	ดี
คะแนน 19 – 22	ปานกลาง
คะแนนต่ำกว่า 18	ควรปรับปรุง

แบบประเมินการแสดงละครเรื่อง สมเด็จพระนารายณ์มหาราช
ครูประเมิน

ครู.....

เกณฑ์การให้คะแนน (30 คะแนน)

รายการ	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	รวมคะแนน (30)
1. การแสดงท่าทางประกอบสมบทบาท	5 คะแนน		
2. เนื้อหาสอดคล้องกับคุณธรรม ของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช	5 คะแนน		
3. การแสดงมีการให้แง่คิดคติสอนใจ	5 คะแนน		
4. ดนตรีและเพลงเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง	5 คะแนน		
5. การแต่งกายเหมาะสมตามบท	5 คะแนน		
6. อุปกรณ์ประกอบมีความเหมาะสมสอดคล้อง กับเนื้อเรื่อง	5 คะแนน		
ยอดรวมคะแนน			

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน 27 – 30	ดีมาก
คะแนน 23 – 26	ดี
คะแนน 19 – 22	ปานกลาง
คะแนนต่ำกว่า 18	ควรปรับปรุง

คำชี้แจงการใช้เอกสารประกอบการเรียน

เอกสารประกอบการเรียนพระพุทธศาสนา หน่วยที่ 3 พระสงฆ์ เรื่อง ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เล่มที่ 1 เรื่อง พระอนุรุทธะนี้ นักเรียนจะได้เรียนรู้เนื้อหาสาระที่เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติพุทธสาวก คือ พระอนุรุทธะ และคุณธรรมของท่านที่เราชาวพุทธควรน้อมนำไปปฏิบัติอันจะบังเกิดผลดีแก่ตนสืบไป โดยได้ลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักเรียนมีความเข้าใจบทเรียนได้ง่าย และสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ ของเอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรื่องพระอนุรุทธะ
2. ศึกษาเนื้อหาสาระ จากใบความรู้ เรื่องพระอนุรุทธะ ให้เข้าใจ
3. นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม จำนวน 10 ข้อ ถ้ามีข้อสงสัย ให้สอบถามเพื่อนหรือถ้ายังไม่เข้าใจ ให้ปรึกษาครูผู้สอน
4. เมื่อทำแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบ จำนวน 10 ข้อ ด้วยความซื่อสัตย์ต่อตนเอง
5. เมื่อทำแบบทดสอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนควรตรวจคำตอบเพื่อประเมินคะแนนของตนเอง โดยเปิดดูเฉลยแบบทดสอบ
6. สรุปผลคะแนนที่ได้ลงในกระดาษคำตอบ เพื่อทราบผลการเรียนรู้ของตนเอง
7. เกณฑ์การประเมินผลคะแนนสอบมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน ผู้ที่ผ่านเกณฑ์ต้องได้ 8 คะแนนขึ้นไป หากไม่ผ่านเกณฑ์ นักเรียนสามารถซ่อมเสริมได้ โดยนำเอกสารประกอบการเรียน มาศึกษาและทำกิจกรรมซ้ำจนกว่าจะผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้

หมายเหตุ : เนื่องจากนักเรียนต้องส่งเอกสารประกอบการเรียนแต่ละเล่ม คืนครูผู้สอน

จึงต้องใช้กระดาษคำตอบและใบกิจกรรมสำรองประจำแต่ละเล่ม ที่ครูผู้สอนแจกให้

เอกสารประกอบการเรียน

เล่มที่ 1

เรื่อง พระอนุรุทธะ

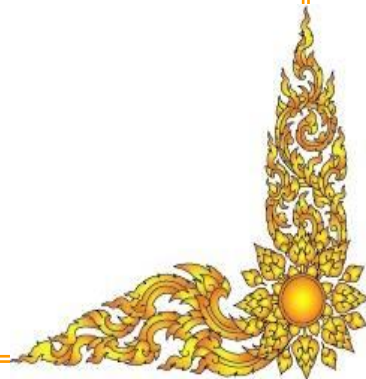
สาระสำคัญ

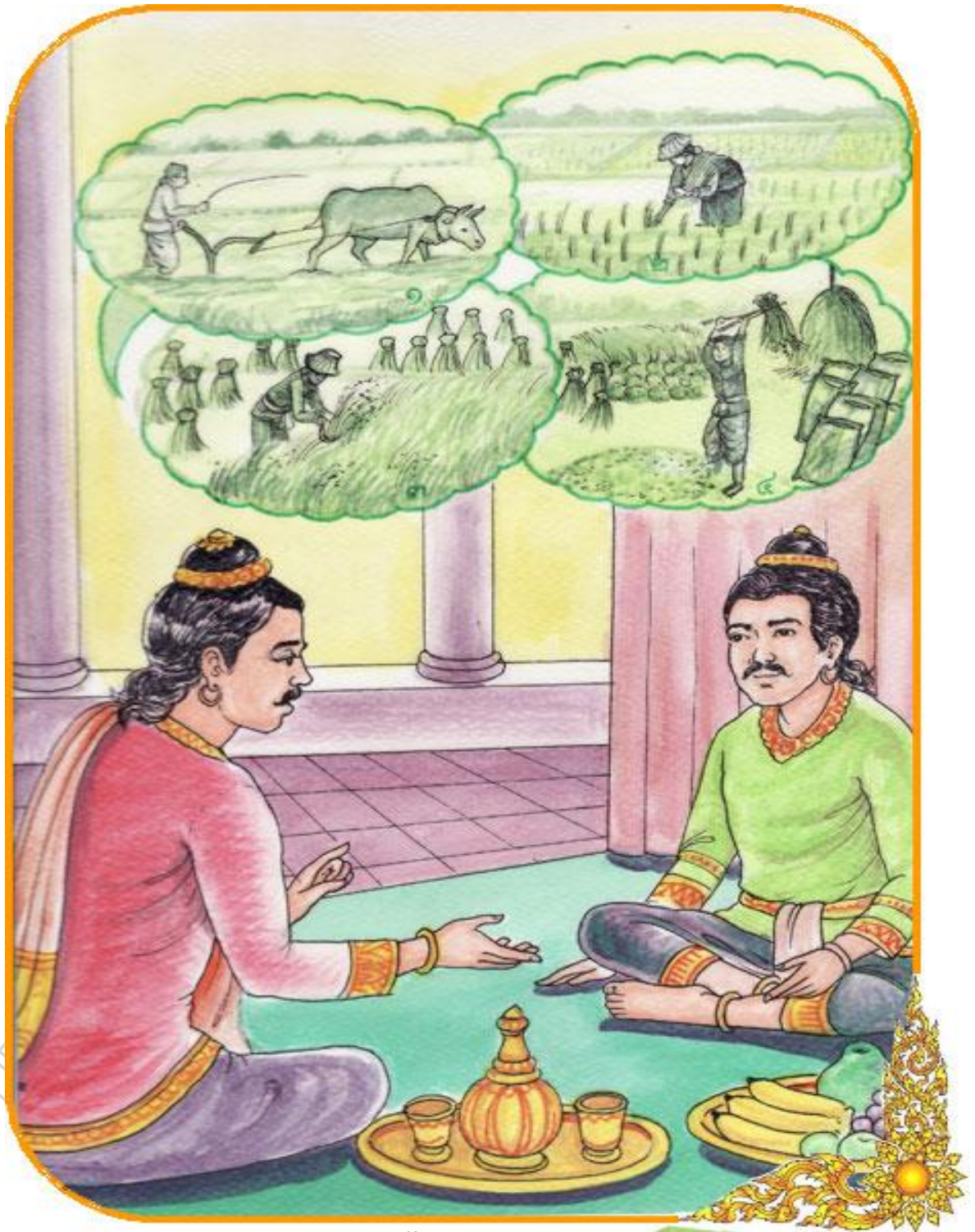
พระอนุรุทธะ เป็นพระสาวกที่เป็นพระญาติตระกูลศากยวงศ์ โดยมีศักดิ์เป็นพระอนุชาของพระพุทธเจ้า เมื่อตัดสินพระทัยออกบวชก็มีความตั้งใจมีความเพียรพยายาม ศึกษาปฏิบัติหลักธรรมจนบรรลุธรรมขั้นสูงสุด ถือเป็นเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่อนุชนรุ่นหลัง ได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เล่าประวัติพระอนุรุทธะได้
2. วิเคราะห์คุณธรรมของพระอนุรุทธะได้
3. นำคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระอนุรุทธะมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
4. นำคุณธรรมของพระอนุรุทธะ มาใช้ในการแสดงละครได้

ที่มา : กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2546).

เจ้าชายอนุรุธระ

ภาพโดย นายวีระจงรักษ์ กิ่งโคกกรวด

ใบความรู้ เรื่อง พระอนุรุธะ

ตอน เจ้าชายอนุรุธะ

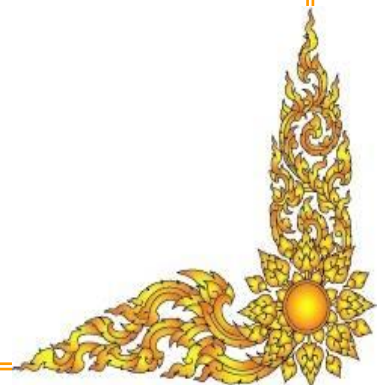
พระอนุรุธะ เป็นพระราชโอรสของพระเจ้าอมิตตนะ ซึ่งเป็นพระอนุชาของพระเจ้าสุทโธทนะพระราชบิดาของเจ้าชายสิทธัตถะผู้ครองเมืองกบิลพัสดุ์ มีพระเชษฐา(พี่ชาย) พระนามว่ามหานามะและกนิฏฐกนิณี(น้องสาว)พระนามว่าโรหิณี ถ้านับตามลำดับพระวงศ์ พระอนุรุธะมีศักดิ์เป็นพระอนุชาของพระพุทธเจ้า อนุรุธะกุมารมีปราสาท 3 หลังเป็นที่ประทับใน 3 ฤดู สมบูรณ์ด้วยทรัพย์และบริวารยศ แม้แต่คำว่า “ไม่มี” ก็ไม่เคยรู้จัก

เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะได้เสด็จออกผนวชและตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าแล้ว ตระกูลพระญาติทั้งหลายนิยมให้บุตรหลานออกบวชตาม

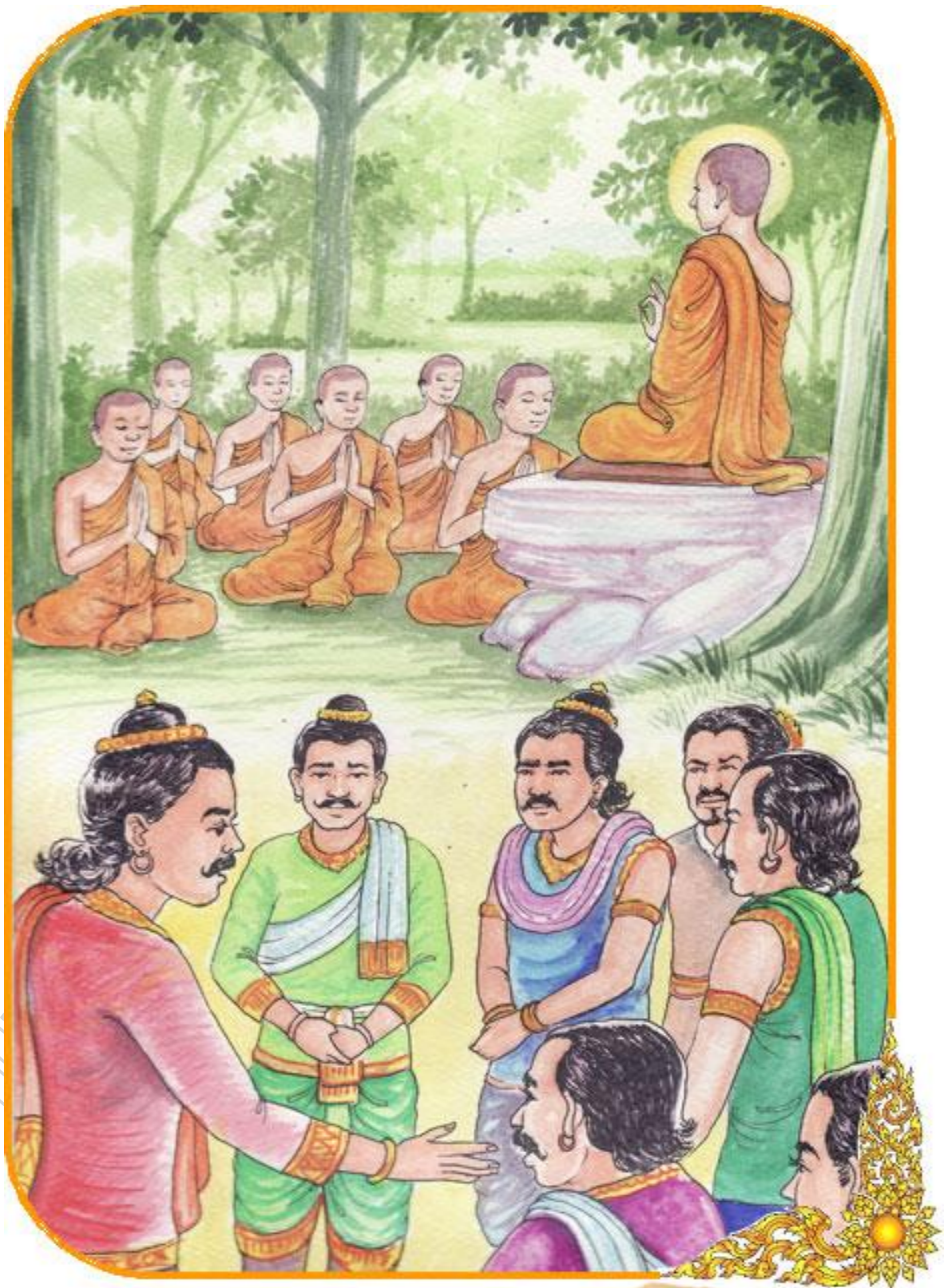
วันหนึ่งมหานามะผู้เป็นพระเชษฐา ได้ปรารภกับอนุรุธะผู้น้องว่า ”พ่ออนุรุธะในตระกูลของเรายังไม่มีใครออกบวชตามพระบรมศาสดาเลย เจ้าหรือพี่ คนใดคนหนึ่ง ควรจะออกบวช” อนุรุธะตอบว่า “น้องเป็นคนเคยได้รับแต่ความสุขสบายไม่สามารถจะออกบวชได้ พี่บวชเองเถิด” เจ้ามหานามะจึงกล่าวขึ้นว่า “ถ้าอย่างนั้นเจ้าจงเรียนให้รู้จักการทำงานของผู้ครองเรือนเสียก่อน พี่จะสอนให้” เจ้ามหานามะจึงสอนการทำงานของผู้ครองเรือนว่าผู้ครองเรือนต้องเรียนรู้งานทุกอย่าง โดยยกเอาวิธีการทำนาเพื่อจะได้มีข้าวไว้บริโภค ซึ่งเริ่มตั้งแต่การไถ ไถแล้ว จึงคราด คราดแล้วจึงหว่านหรือปลูกข้าวกล้า ครั้นสุกแล้วต้องเก็บเกี่ยวและหอบเข้าลานเพื่อนวด พอถึงหน้าฝนใหม่ก็เริ่มทำใหม่ ทำเช่นนี้ทุกปี อนุรุธะได้ฟังก็เห็นว่าการทำงานเป็นเรื่องลำบาก เป็นเรื่องไม่มีที่สิ้นสุด จึงตอบพระเชษฐาว่า “ถ้าอย่างนั้นพี่อยู่ครองเรือนเถิด น้องขอบวชเองดีกว่า”

ที่มา : จรัส พยัคฆราชศักดิ์และคณะ. (2547 : 114).

ที่มา : เอกรินทร์ สีมหาศาลและคณะ.(2533 : 19-20).

เจ้าชายผู้มีความตั้งใจออกบวช

ภาพโดย นายวีระจรงค์ กิ่งโคกกรวด

ใบความรู้ เรื่อง พระอนุรุธะ

ตอน เจ้าชายผู้มีความตั้งใจออกบวช

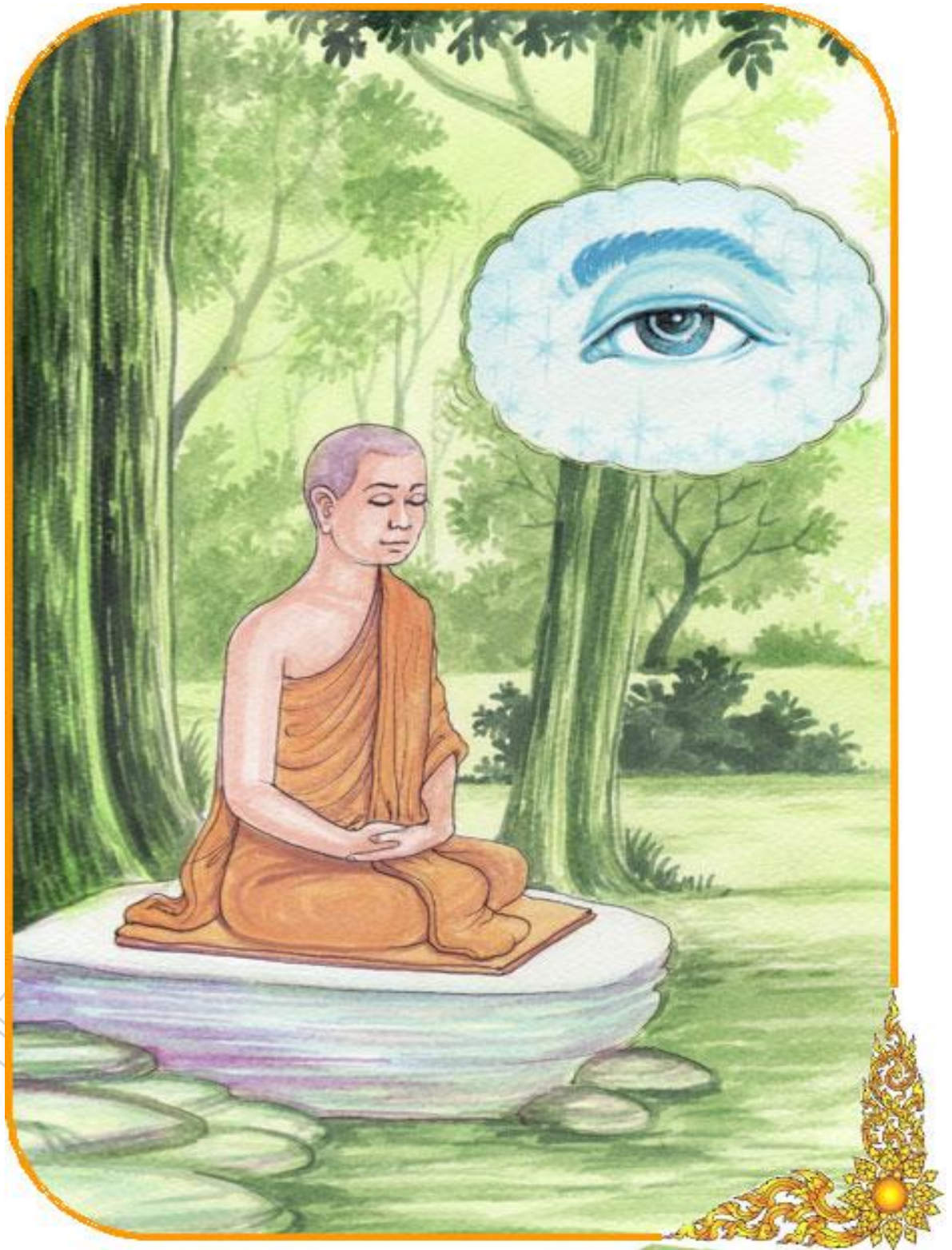
พระอนุรุธะ เมื่อตกลงใจบวช จึงเข้าไปทูลขออนุญาตพระมารดาแต่ก็ได้รับการปฏิเสธ อนุรุธะทูลอ้อนวอนขออนุญาตหลายครั้ง พระมารดาเมื่อถูกอ้อนวอนขอบวชบ่อย ๆ จึงคิดอุบายที่จะไม่ให้อนุรุธะบวช คำไปถึงเจ้าภักทิตยะผู้เป็นพระสหายของอนุรุธะท่านคงจะไม่ออกบวชเป็นแน่จึงพูดว่า “อนุรุธะ ถ้าเจ้าภักทิตยะบวช เจ้าก็จงบวชเถิด”

พระอนุรุธะได้ฟังเงื่อนไขของพระมารดาเช่นนั้น ก็ได้ไปหาเจ้าภักทิตยะอ้อนวอนให้ออกบวชว่า “เพื่อนเอ๋ย การออกบวชของเราเกี่ยวเนื่องกับการออกบวชของท่าน” ตอนแรกเจ้าภักทิตยะทรงปฏิเสธ ไม่ยอมบวช แต่ทนรบเร้าไม่ไหวในที่สุดก็ยอมตกลงออกบวชด้วย

วันออกบวชจริง ๆ อนุรุธะได้ชักชวนพระสหายอื่น ๆ อีกรวมเป็น 6 องค์ ได้แก่ ศากยวงศ์ 5 องค์ คือ เจ้าชายอนุรุธะ เจ้าชายภักทิตยะ เจ้าชายอนันท์ เจ้าชายภักคฤ เจ้าชายกิมพิละและพระสหายจากโกถิยวงศ์อีก 1 องค์ คือเจ้าชายเทวทัตพระเชษฐาของพระนางยโสธรา โดยมีนายอุบาลีช่างกัลบก(ช่างตัดผม)ประจำราชตระกูล คอยติดตามรับใช้และอุบาลีถือโอกาสทูลขอบวชด้วย ในการบวชครั้งนี้เจ้าชายศากยะทั้งหลายได้ทูลขอให้พระพุทธรเจ้าบวชอุบาลีก่อน เพื่อแสดงถึงความพยายามลดทกฐิฐิมานะความเป็นกษัตริย์ลงและพร้อมที่จะปฏิบัติตามที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนอย่างเท่าเทียมกัน

ภิกษุผู้มีทิพยจักษุ

ภาพโดย นายวีระจรงค์ กิ่งโคกกรวด

ใบความรู้ เรื่อง พระอนุรุทธะ

ตอน ภิกษุผู้มีทิพยจักขุ

หลังจากบวชแล้ว พระอนุรุทธะได้ศึกษาและปฏิบัติธรรมกับพระสารีบุตร แล้วไปบำเพ็ญความเพียรเพียงลำพัง ณ ป่าจันทน์วันสมฤตทนายวันเมื่อบำเพ็ญพระกรรมฐานอยู่ ได้ตรัสตรองถึงธรรมวินัยว่า

1. ธรรม(หมายถึงพระพุทธศาสนา) นี้เป็นของผู้มีก่น้อยไม่ใช่ผู้มีก่มาก
2. ธรรมนี้เป็นของผู้สันโดษ ไม่ใช่ของผู้ไม่สันโดษ
3. ธรรมนี้เป็นของผู้สงัด ไม่ใช่ผู้คลุกคลีด้วยหมู่คณะ
4. ธรรมนี้เป็นของผู้ขยัน ไม่ใช่ของผู้เกียจคร้าน
5. ธรรมนี้เป็นของผู้มีสติมั่นคง ไม่ใช่ของผู้หลงลืมสติ
6. ธรรมนี้เป็นของผู้มีจิตมั่นคง ไม่ใช่ของผู้จิตวอกแวก
7. ธรรมนี้เป็นของผู้มีปัญญา ไม่ใช่ของผู้ทรมานปัญญา

ธรรมวินัย 7 ประการนี้เรียกว่า มหาปริสวิตก ขณะที่กำลังตรัสตรองธรรมวินัย ทั้ง 7 ประการอยู่นั้น พระพุทธเจ้าเสด็จมาถึงทรงตรัสสรรเสริญว่าเป็นสิ่งที่ประเสริฐ แล้วทรงเพิ่มเติมให้อีก 1 ข้อ คือ

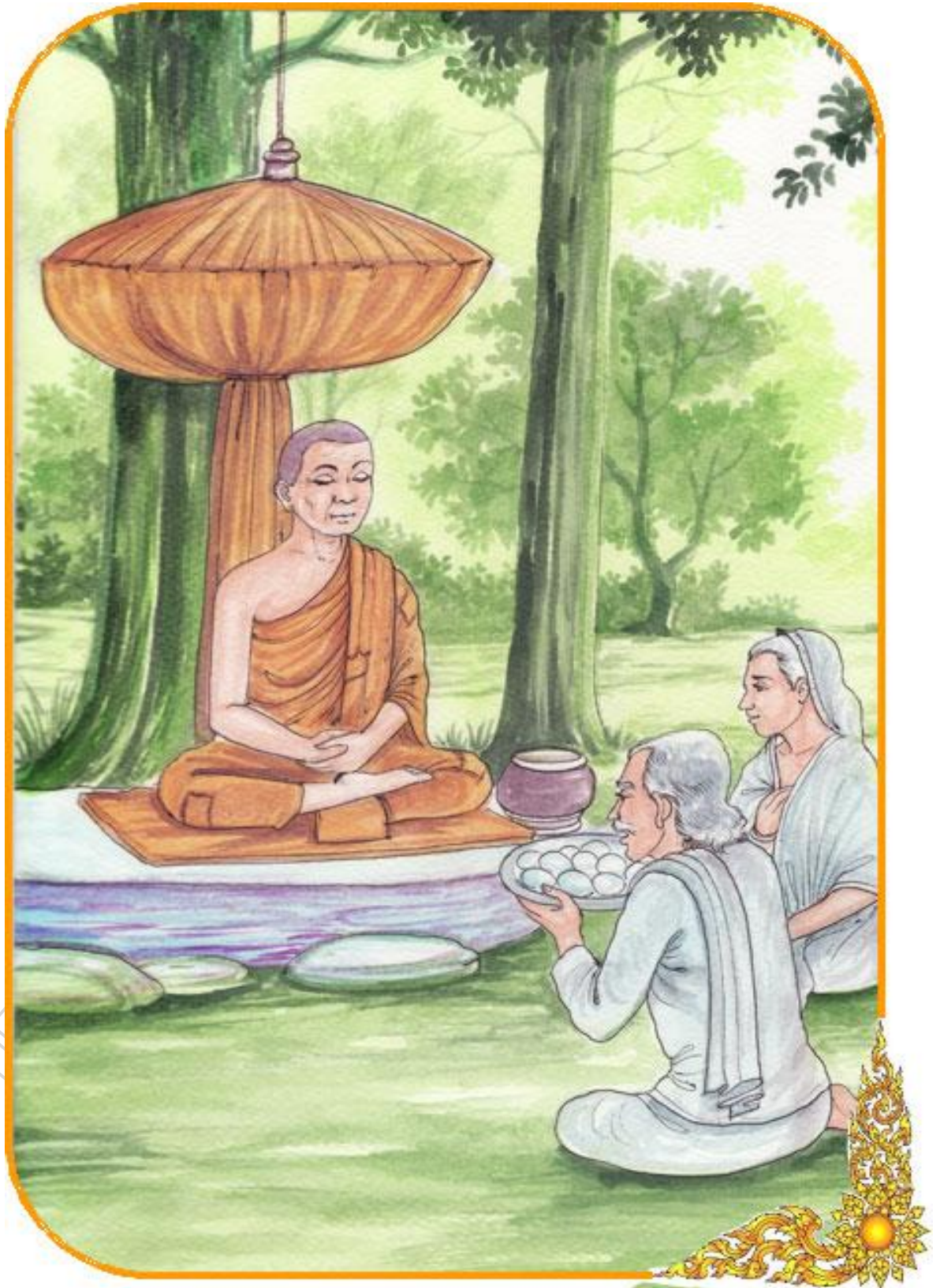
8. ธรรมนี้เป็นของผู้ยินดีในความไม่เนิ่นช้า ไม่ใช่ของผู้ยินดีในความเนิ่นช้า

พระอนุรุทธะบำเพ็ญธรรมปฏิบัติอย่างกระตือรือร้น ในไม่ช้าก็บรรลุอรหัตผลและก็ปรากฏว่ามีญาณพิเศษเกิดขึ้น นั่นคือสามารถมองเห็นสรรพสัตว์อย่างที่ต้องการ ตั้งแต่นั้นมาท่านเฝ้าดูสัตว์โลกด้วยทิพยจักขุเสมอ เว้นแต่เวลาฉันเท่านั้น ท่านได้รับการยกย่องจากพระศาสดาว่าเป็นเลิศกว่าภิกษุทั้งหลายในทางมีทิพยจักขุ (คือตาทิพย์)

พระอนุรุทธะมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการประกาศพระศาสนา ท่านมีวัตรปฏิบัติที่น่าศึกษา คือความมีก่น้อยขณะที่จำพรรษาอยู่ที่วัดเวฬุวันท่านแสวงหาผ้าบังสุกุลตามกองขยะมาทำจีวร เนื่องจากจีวรที่ใช้ประจำวันนั้นขาด ท่านมีอายุอยู่ถึง 120 พรรษาที่ ดับขันธปรินิพพาน

คุณธรรมน้อมนำไปปฏิบัติ

ภาพโดย นายวีระจรงค์ กิ่งโคกกรวด

ใบความรู้ เรื่อง พระอนุรุธะ

ตอน คุณธรรมน้อมนำไปปฏิบัติ

คุณธรรมของพระอนุรุธะที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่าง

1. เป็นคนตั้งใจจริง เมื่อพระมารดาของท่านตั้งเงื่อนไขในการออกบวชท่านก็พยายามทำตามเงื่อนไขดังกล่าว จนในที่สุดก็ได้ออกบวชตามที่ประสงค์
2. เป็นคนมีวาทศิลป์ในการพูด จะเห็นได้ว่าเมื่อวันออกบวชท่านสามารถชักชวนให้เจ้าศากยวงศ์และโกถิยวงศ์ออกบวชตามตนได้ถึง 5 พระองค์ และอุบาลีช่างกลบก อีก 1 คน
3. เป็นคนที่มีความเพียรพยายาม สมัยเป็นพระกุมาร พระอนุรุธะได้รับการถนุถนอมเลี้ยงดูเป็นอย่างดีมีแต่ความสุขสบายแวดล้อมด้วยทรัพย์ บริวาร ยศ แต่เมื่อบวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนาดำเนินชีวิตตามรอยพระศาสดา ต้องอยู่ตามป่าเขามีชีวิตที่เรียบง่าย ขาดความสะดวกสบายทุกอย่าง เรียกว่าต้องนอนกลางดินกินกลางทรายท่านยอมประสพความลำบากแน่นอนแต่ท่านมีความเพียรและความอดทนสูงยิ่งจึงสามารถอยู่ได้ ท่านได้ตั้งใจปฏิบัติธรรมจนบรรลุอรหัตผลในที่สุด
4. เป็นผู้มีความมกน้อย ถึงแม้ท่านจะเคยเป็นเจ้าชายในราชสกุลมาก่อนแต่ท่านก็ไม่ได้เย่อหยิ่งถือพระองค์แต่อย่างใด ตรงกันข้ามกับเป็นผู้ที่มกน้อยสันโดษประพฤติดุปฏิบัติตนให้เป็นที่เคารพยกย่องของผู้อื่นอยู่เสมอ

ที่มา : บุญธรรม ศรสวัสดิ์และคณะ (2547 : 29)

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ.(2546). การจัดการการเรียนรู้พระพุทธศาสนา.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์กลางคหกรรม.

จรัส พยัคฆราชศักดิ์และคณะ.(2547). พระพุทธศาสนา ม.5 พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ :

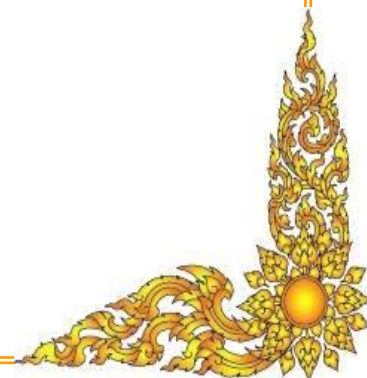
วัฒนาพานิช.

บุญธรรม ศรสวัสดิ์และคณะ.(2547). พระพุทธศาสนาสมบูรณแบบ ม.6. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ :

วัฒนาพานิช.

เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ.(2533). พระพุทธศาสนา ม.6. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :

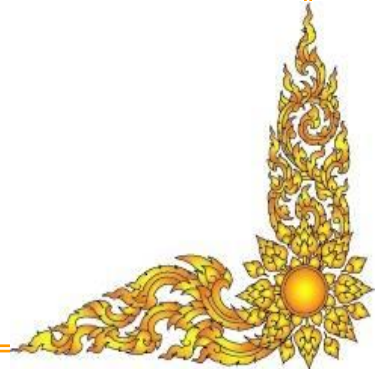
อักษรเจริญทัศน์.

แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำหรือข้อความในแต่ละข้อให้สมบูรณ์ (6 คะแนน)

1. เหตุใดเจ้าชายอนุรุธะ จึงไม่เคยรู้จักขั้นตอนการทำนา
เลย.....
2. พระอนุรุธะ ตัดสินใจออกบวช
เพราะ.....
3. เจ้าชายแห่งตระกูลโกลิยวงศ์ที่ทรงออกบวชพร้อมกับเจ้าชายอนุรุธะคือเจ้าชาย
พระองค์ใด.....
4. การที่เจ้าชายอนุรุธะและเจ้าชายองค์อื่น ๆ ยินยอมให้พระอุบาลีซึ่งเป็นเพียงช่างตัดผม
ได้ทำการบวชก่อนก็เพื่อเหตุผลใด.....
5. พระพุทธเจ้าทรงยกย่องพระอนุรุธะว่าเป็นเลิศกว่าภิกษุรูปอื่นในทางใด
.....
6. การที่พระอนุรุธะมักจะไปเก็บผ้าบังสุกุลมาทำเป็นจีวรนุ่งห่ม แสดงให้เห็นถึงวัตรปฏิบัติ
ที่น่ายกย่องในด้านใด.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระอนุรุทธะ
มาให้เข้าใจ (4 คะแนน)

7. คนตั้งใจจริง มีลักษณะอย่างไร

.....
.....

8. ให้นักเรียนบอกจำนวนที่เกี่ยวกับการพูดมา 2 ข้อ และการพูดที่ดีหรือ
มีวาทศิลป์ในการพูด ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวนักเรียนได้
อย่างไร.....

.....
.....

9. คุณสมบัติของผู้มีความเพียรควรมีลักษณะ
อย่างไร.....

.....

10. คุณธรรมของพระอนุรุทธะ ด้านเป็นผู้มีก้น้อย ถือเป็นแบบอย่างในการ
ดำเนินชีวิตของคนไทยสอดคล้องกับพระบรมราโชวาทของรัชกาลปัจจุบันเรื่อง
เศรษฐกิจพอเพียงได้หรือไม่อย่างไร (อธิบายพอเข้าใจ)

.....

.....

.....

หมายเหตุ นักเรียนสามารถตอบตามความคิดเห็นของตนและอยู่ในดุลยพินิจของครู

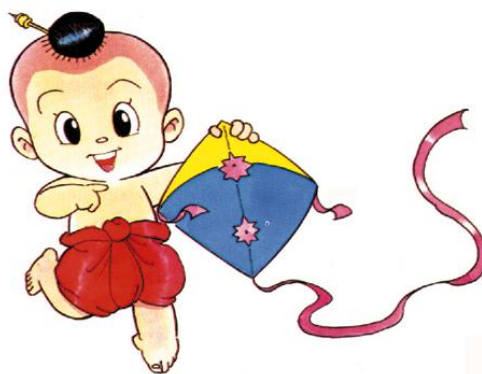

แบบทดสอบ เรื่อง พระอนุรุทธะ

คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. เมื่อพระมารดาของพระอนุรุทธะตั้งเงื่อนไขในการออกบวชว่า "ถ้าเจ้าภททิยะออกบวช จึงจะยอมให้พระอนุรุทธะบวชด้วย" พระอนุรุทธะก็พยายามอ่อนน้อมให้พระภททิยะยอมบวชแสดงให้เห็นถึงคุณธรรมในข้อใดมากที่สุด ก. มีความตั้งใจจริง ข. มีวาทศิลป์ในการพูด ค. มีความขยันหมั่นเพียร ง. มีความอดทนต่อสิ่งที่ยาก อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม ข้อ 2 ความขยันหมั่นเพียรเวียนแก้ไข นำสำเร็จดังใจที่หมายมั่น อุปสรรคอย่างไรไม่สำคัญ ต้องฝ่าฟันด้วยใจไร้กังวล ไม่มีหวังพึ่งใครให้เขาหยาม พยายามต่อสู้สุดสักหน พระพุทธรองค์ทรงสอนซึ่งคนฟังตน จงอดทนไม่ท้อแท้คั่นแอ่ย ศิริวรรณ กาญจนสถิตย์ 2. จากข้อความข้างต้นนักเรียนสามารถนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต ได้ตรงกับคุณธรรมข้อใดของพระอนุรุทธะ ก. ความขยันหมั่นเพียร ข. ความตั้งใจจริง ค. ความไม่ท้อแท้สิ้นหวัง ง. ความไม่กังวลกับสิ่งใด	3. ภาควิมิกำหนดตารางสำหรับทบทวนบทเรียนก่อนสอบและเขาสามารถปฏิบัติได้ตามที่ตั้งใจ เรื่องของภาควิมิแสดงถึงประโยชน์ของคุณธรรมข้อใดของพระอนุรุทธะ ก. เป็นคนมีสติจะต่อตนเอง ข. เป็นคนรู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี ค. เป็นคนตั้งใจจริง ง. เป็นคนมีความเพียรพยายาม 4. ข้อความใดต่อไปนี้เป็นการใช้วาทศิลป์ในการพูด ก. ถ้านักเรียนขยันอ่านหนังสืออีกซักกนิค ผลการเรียนของนักเรียนจะดีขึ้น ข. การที่เธอเรียนไม่เก่งเพราะชาติที่แล้วเธอคงทำบุญมาน้อย ค. ผู้ที่จะได้ทำงานดีจะต้องมีผู้ให้การสนับสนุน ง. การทำความดีต้องขึ้นอยู่กับโอกาสและเวลา 5. ข้อใดเป็นความสุขที่ยั่งยืนจากความขยันหมั่นเพียร ก. ทำให้เกิดความร่ำรวยกว่าคนอื่น ๆ ข. สร้างชื่อเสียงความนับหน้าถือตาในวงสังคม ค. มีความสุขอย่างเพียงพอโดยไม่เบียดเบียนใคร ง. ทำให้เราสามารถเป็นผู้นำคนอื่น ๆ ได้

<p>6. การที่พระอนุรุทรเลือกที่จะบวช แทนการขึ้นครองราชย์มาจากเหตุผลใด</p> <p>ก. พระพุทธเจ้าทรงขอให้ออกบวช</p> <p>ข. คิดว่าชีวิตนักบวชไม่ยุ่งยาก ลำบาก</p> <p>ค. พระมหานามะพระเชษฐาขอให้บวช</p> <p>ง. ประชดพระมารดาที่ทรงห้าม ในทุกเรื่องที่ต้องการ</p> <p>7. ธรรม “มหาปริสวิตก” ข้อใดนำไปสู่การบรรลุ อรหัตผลของพระอนุรุทร</p> <p>ก. ให้อินดีในธรรมของผู้สันโดษ</p> <p>ข. ให้อินดีในธรรมของผู้มีสติมั่นคง</p> <p>ค. ให้อินดีในธรรมของผู้มีปัญญามั่นคง</p> <p>ง. ให้อินดีในธรรมของผู้ที่ไม่ทำให้เนิ่นช้า</p> <p>8. ภาษิตโบราณข้อใด น่าจะตรงกับคุณธรรม ของพระอนุรุทรข้อที่ว่ามิวาทศิปปีในการพูด</p> <p>ก. แจงสี่เบียด</p> <p>ข. จุคใต้คำต่อ</p> <p>ค. ตีปลาหน้าไซ</p> <p>ง. ชักแม่น้ำทั้ง 5</p>	<p>9. พระอนุรุทรได้รับการยกย่องจาก พระพุทธเจ้าว่าเป็นผู้ยอดเยี่ยมในด้านใด</p> <p>ก. มีทิพจักขุญาณ</p> <p>ข. มีสติปัญญาเป็นเลิศ</p> <p>ค. มีศรัทธามั่นคงในพระรัตนตรัย</p> <p>ง. มีความสามารถในการแสดงธรรม</p> <p>10. คุณธรรมของพระอนุรุทรข้อที่ว่าเป็นผู้มี ความขยันหมั่นเพียร เมื่อนำมาใช้ในการ ทำสิ่งใดย่อมจะประสบความสำเร็จ ความประพฤดิเช่นใดตรงข้ามกับ ลักษณะดังกล่าว</p> <p>ก. ไม่หลับักเล่นเกม</p> <p>ข. สุนัขจวนตโรค</p> <p>ค. ไก่แก่แม่ปลาช่อน</p> <p>ง. ไพลนกัน</p>
---	---

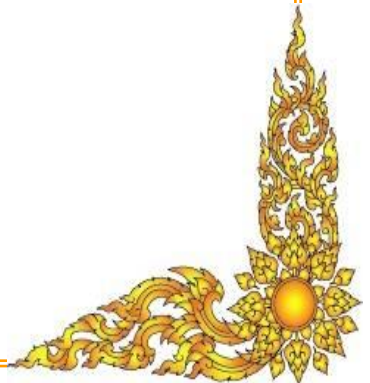
กระดาษคำตอบ

เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง
 วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
 เล่มที่ 1 เรื่องพระอนุรุทธะ

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

คะแนนเต็ม   10   คะแนน
 ได้คะแนน.....   คะแนน

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

เฉลยคำตอบ แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

1. เพราะชีวิตได้รับแต่ความสุขสบาย จึงไม่สนใจศึกษากิจการใด ๆ ของบ้านเมือง
2. คิดว่าชีวิตของผู้ครองเรือนลำบากต้องทำงานไม่มีที่สิ้นสุด
3. เจ้าชายเทวทัต ทรงเป็นพระเชษฐาของพระนางยโสธรา
4. เพื่อแสดงให้ผู้คนเห็นถึงความพยายามที่จะลดทิฏฐิมานะ หรือความถือตนเอง
ว่าเป็นกษัตริย์ลงและพร้อมจะปฏิบัติตามที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนอย่างเท่าเทียมกันกับผู้อื่น
5. ทิพยจักขุ หรือตาทิพย์ คือสามารถมองเห็นทุกสิ่งทุกอย่างที่ต้องการ
6. ความมกน้อย คือความยินดีในสิ่งที่ตนเองมีอยู่

เฉลยคำตอบ แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

7. ขยันมุ่งมั่น มีความอดทน และเอาใจใส่ในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ประสบความสำเร็จ หรือเสร็จสมบูรณ์

8. (1) ชักแม่น้ำทั้ง 5
(2) พุดดีเป็นศรีแก่ปาก
(3) ทำให้เป็นคนมีความน่าเชื่อถือเป็นที่รักใคร่ชอบพอและได้รับการยอมรับในสังคม

9. มีความบกพร่อง ขยันอดทน มุ่งมั่นในการทำงานไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยากเพื่อให้สำเร็จในงานในหน้าที่

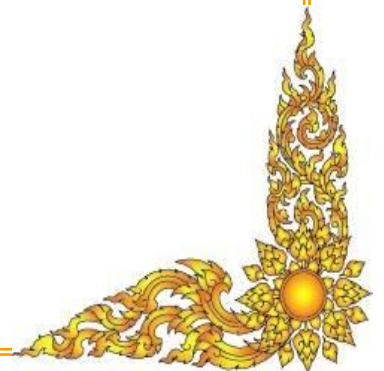
10. ได้ เพราะความหมายของ มกน้อย คือความพอใจด้วยของตนตามมีตามได้ ซึ่งสอดคล้องกับพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง คือสอนให้ประชาชนทำงานด้วยความซื่อสัตย์เต็มตามความสามารถพอเพียงต่อการบริโภคใช้สอยและจำหน่ายแจกเหมาะสมตามสภาพของรายได้ของตนโดยไม่ไปกู้หนี้ยืมสินและพอใจในสิ่งที่ตนหามาได้

หมายเหตุ นักเรียนสามารถตอบตามความคิดเห็นของตน และอยู่ในดุลยพินิจของครู

เฉลยแบบทดสอบ**เรื่อง พระอนุรุทธะ**

1. ก	6. ข
2. ก	7. ง
3. ค	8. ง
4. ก	9. ก
5. ค	10. ง

คำชี้แจงการใช้เอกสารประกอบการเรียน

เอกสารประกอบการเรียนพระพุทธศาสนา หน่วยที่ 3 พระสงฆ์ เรื่อง ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เล่มที่ 2 เรื่อง พระองค์ลูมิตา นักเรียนจะได้เรียนรู้เนื้อหาสาระที่เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติพุทธสาวก คือ พระองค์ลูมิตา และคุณธรรมของท่านที่เรชาวพุทธควรน้อมนำไปปฏิบัติอันจะบังเกิดผลดีแก่ตนสืบไป โดยได้ลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักเรียนมีความเข้าใจบทเรียนได้ง่าย และสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ ของเอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 2 เรื่องพระองค์ลูมิตา
2. ศึกษาเนื้อหาสาระ จากใบความรู้ เรื่องพระองค์ลูมิตา ให้เข้าใจ
3. นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม จำนวน 10 ข้อ ถ้ามีข้อสงสัย ให้สอบถามเพื่อนหรือถ้ายังไม่เข้าใจ ให้ปรึกษาครูผู้สอน
4. เมื่อทำแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบ จำนวน 10 ข้อ ด้วยความซื่อสัตย์ต่อตนเอง
5. เมื่อทำแบบทดสอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนควรตรวจคำตอบเพื่อประเมินคะแนนของตนเอง โดยเปิดดูเฉลยแบบทดสอบ
6. สรุปผลคะแนนที่ได้ลงในกระดาษคำตอบ เพื่อทราบผลการเรียนรู้ของตนเอง
7. เกณฑ์การประเมินผลคะแนนสอบมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน ผู้ที่ผ่านเกณฑ์ต้องได้ 8 คะแนนขึ้นไป หากไม่ผ่านเกณฑ์ นักเรียนสามารถซ่อมเสริมได้ โดยนำเอกสารประกอบการเรียน มาศึกษาและทำกิจกรรมซ้ำจนกว่าจะผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้

หมายเหตุ : เนื่องจากนักเรียนต้องส่งเอกสารประกอบการเรียนแต่ละเล่ม คืนครูผู้สอน

จึงต้องใช้กระดาษคำตอบและใบกิจกรรมสำรองประจำแต่ละเล่ม ที่ครูผู้สอนแจกให้

เอกสารประกอบการเรียน

เล่มที่ 2

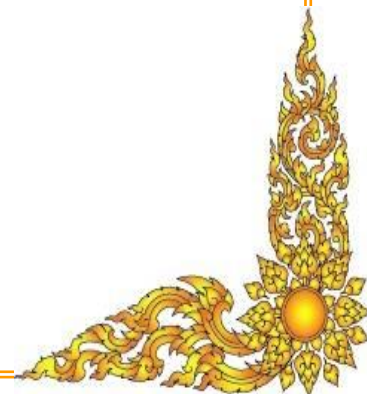
เรื่อง พระองค์คุณ

สาระสำคัญ

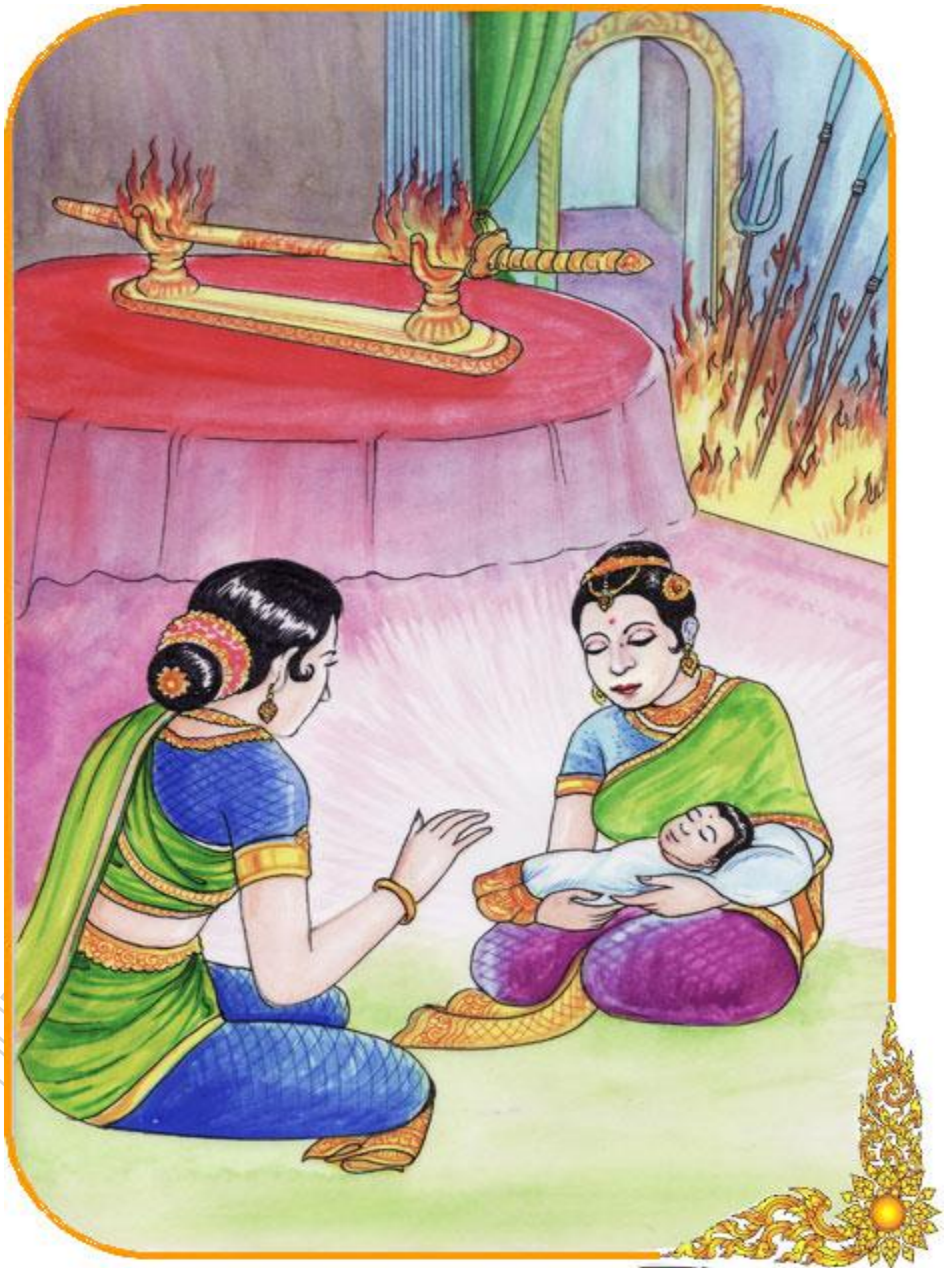
พระองค์คุณ เป็นพระสาวกที่มีชื่อเสียงมากรูปหนึ่งในสมัยพุทธกาล จากการศึกษาประวัติของท่าน ท่านเป็นผู้ที่เคยหลงผิดกระทำแต่ความชั่ว ภายหลังกลับตัวเป็นคนดีและอุทิศตนทำงานเพื่อสืบต่อพระศาสนาจนจนสิ้นอายุขัย ถือเป็นบุคคลแบบอย่างที่ดีที่อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาชีวิตเพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตน ในฐานะชาวพุทธและพลเมืองดีของชาติสืบไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เล่าประวัติพระองค์คุณได้
2. วิเคราะห์คุณธรรมของพระองค์คุณได้
3. นำคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระองค์คุณมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
4. นำคุณธรรมของพระองค์คุณ มาใช้ในการแสดงละครได้

กำเนิดองคฺุฑิมาด

ภาพโดย นายวีระจรงค์ กิ่งโคกกรวด

ใบความรู้ เรื่อง พระองค์ลิตมา

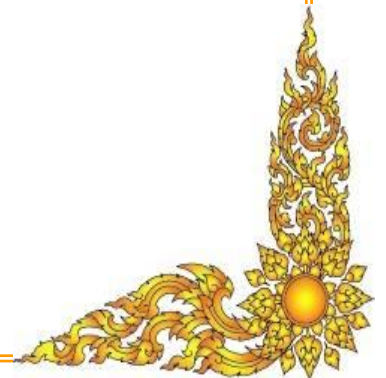
ตอน กำเนิดองค์ลิตมา

พระองค์ลิตมาเถระเกิดในพระนครสาวัตถี แคว้นโกศล บิดาเป็นพราหมณ์แห่งราชสำนัก พระเจ้าปเสนทิโกศล ชื่อคักกะและภรรยาชื่อ มันทานีนางได้ตั้งครรภ์ เมื่อถึงกำหนดคลอดบุตร ได้เกิดเหตุการณ์ประหลาดขึ้น คือ ศัสตราวุธ ในแคว้นโกศลรวมทั้งพระแสงดาบของ พระเจ้าปเสนทิโกศลเกิดแสงสว่างรุ่งโรจน์โชติช่วงขึ้นมาอย่างน่าอัศจรรย์ พราหมณ์บิดาได้ตรวจดู ดวงชะตาทางโหราศาสตร์ก็พบว่าบุตรของตนเกิดฤกษ์ดาวโจร จึงไปเฝ้าพระเจ้าปเสนทิโกศล กราบบังคมทูลให้ทรงทราบ แล้วให้นำบุตรทารกของตนไปประหารเสีย แต่พระเจ้าปเสนทิโกศล มิได้ทรงกระทำตาม กลับทรงรับสั่งให้เลี้ยงดูเด็กให้ดี ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้เคล็ดบิดามารดาจึงตั้ง ชื่อทารกน้อยบุตรของตนว่า “อหิงสกะ” แปลว่า ผู้ไม่เบียดเบียน

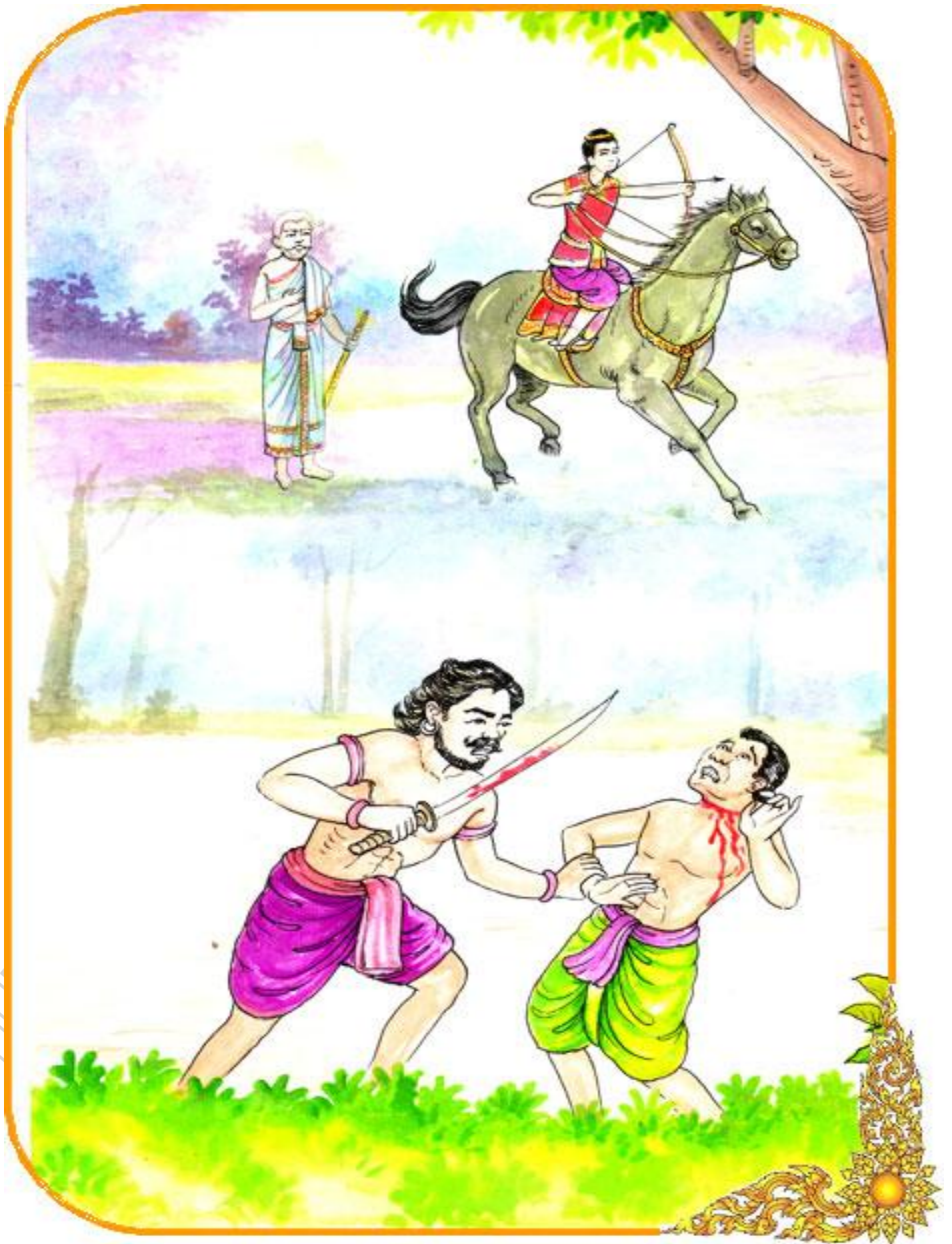

ที่มา : หนังสือพิมพ์ข่าวสด (2553 . สิงหาคม 19)

ที่มา : จรัส พยัคฆราชศักดิ์และคณะ.(2547 : 116).

นักฆ่าองकुติมาด

ภาพโดย นายวีระจงรักษ์ กิ่ง โศกกรวด

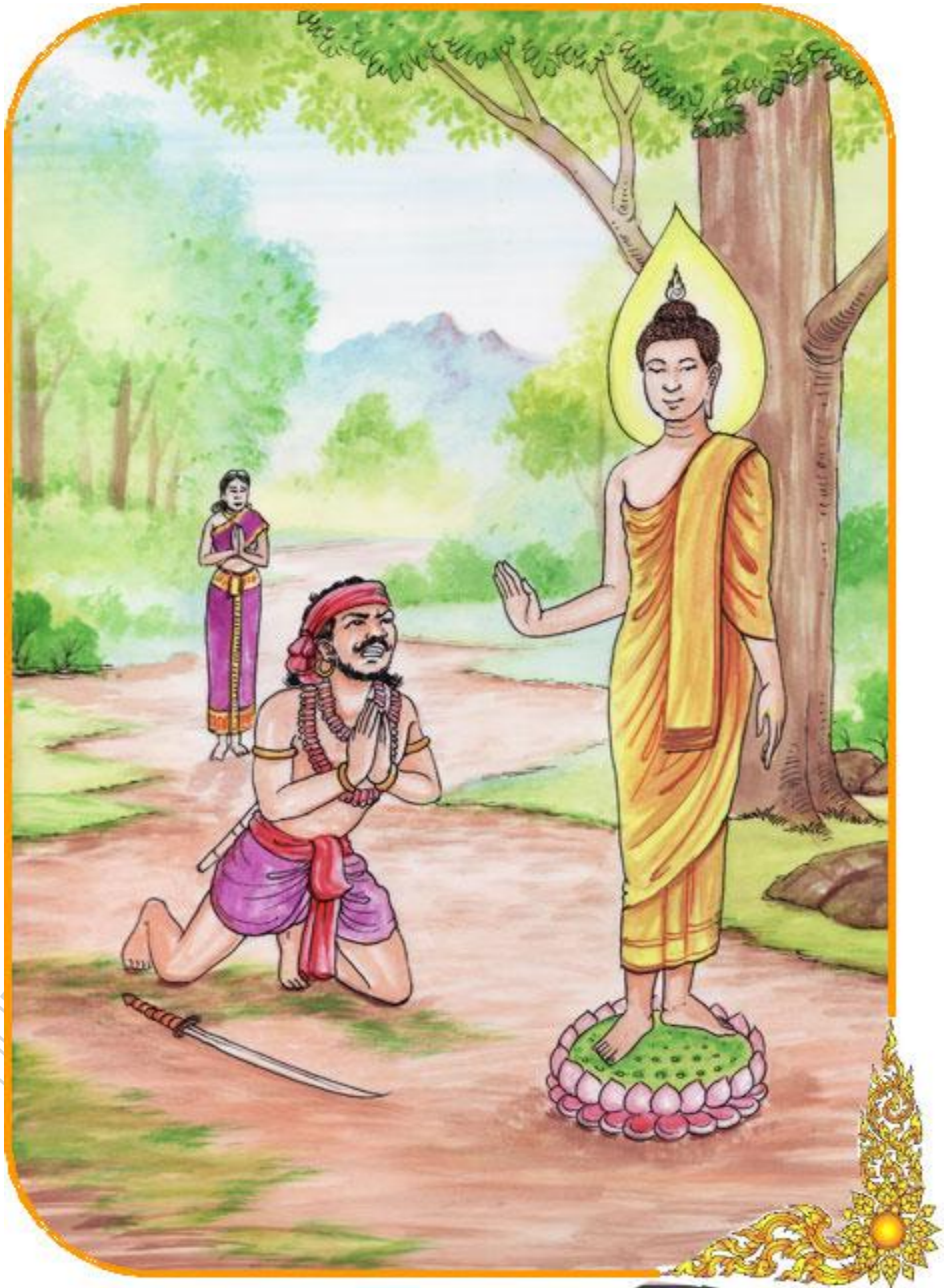
ใบความรู้ เรื่อง พระองค์ลิตมาล

ตอน นักฆ้องลิตมาล

ด้วยการเลี้ยงดูอย่างดีของบิดา-มารดา เมื่อโตขึ้นอหิงสกะได้เข้ารับการศึกษาศิลปะศาสตร์ที่ตักกสิลาจนเป็นผู้มีความรู้ ความประพฤติดี เป็นที่พอใจของครูอาจารย์ทำให้ศิษย์คนอื่น ๆ อิจฉาและหาทางยุยงอาจารย์ให้ทำลายอหิงสกะโดยยุยงว่า อหิงสกะ คิดไม่เชื่อต่ออาจารย์หมายจะตั้งตัวเป็นใหญ่แทนในวันข้างหน้าและยิ่งกว่านั้นยังลอบเป็นชู้กับภรรยาอาจารย์อีก แรก ๆ อาจารย์ฟังคำยุยงก็ไม่เชื่อ กระทั่งนานวันเข้าอาจารย์ก็หลงเชื่อคิดฆ่าศิษย์โดยออกอุบายบอกอหิงสกะว่ายังมีศิลปะวิชาชั้นสุดทำอยู่แต่อหิงสกะต้องฆ่าคนได้ 1,000 คน เพื่อเป็นค่าบูชาครูก่อน

ตอนแรกอหิงสกะก็ไม่เชื่อคำของอาจารย์ บวกกับเหตุผลที่ตนเกิดในตระกูลที่ไม่เบียดเบียนใครจึงไม่คิดฆ่าคน แต่เมื่อถูกอาจารย์รบเร้าหนักเข้าจึงจำใจทำตามเพราะต้องการสำเร็จในศิลปะวิชา อหิงสกะจึงเดินทางเข้าป่า เพื่อคอยดักปล้น ฆ่าผู้คนที่เดินทางผ่านมา และเพื่อเป็นการสะดวกในการนับจำนวนคนที่ฆ่า อหิงสกะ จึงตัดนิ้วมือเหี้ยมร้ายเป็นพวงมาลัยแขวนคอ จึงได้ชื่อว่า “องค์ลิตมาล” นับแต่นั้นมา

พระพุทธเจ้าเสด็จโปรดองคฺฉลิมาล

ภาพโดย นายวีระจงรักษ์ กิ่ง โศกกรวด

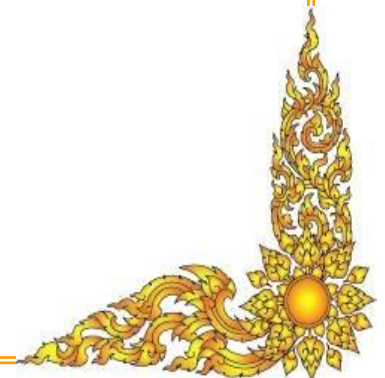
ใบความรู้ เรื่อง พระองค์คูลีมาล

ตอน พระพุทธเจ้าเสด็จโปรดองค์คูลีมาล

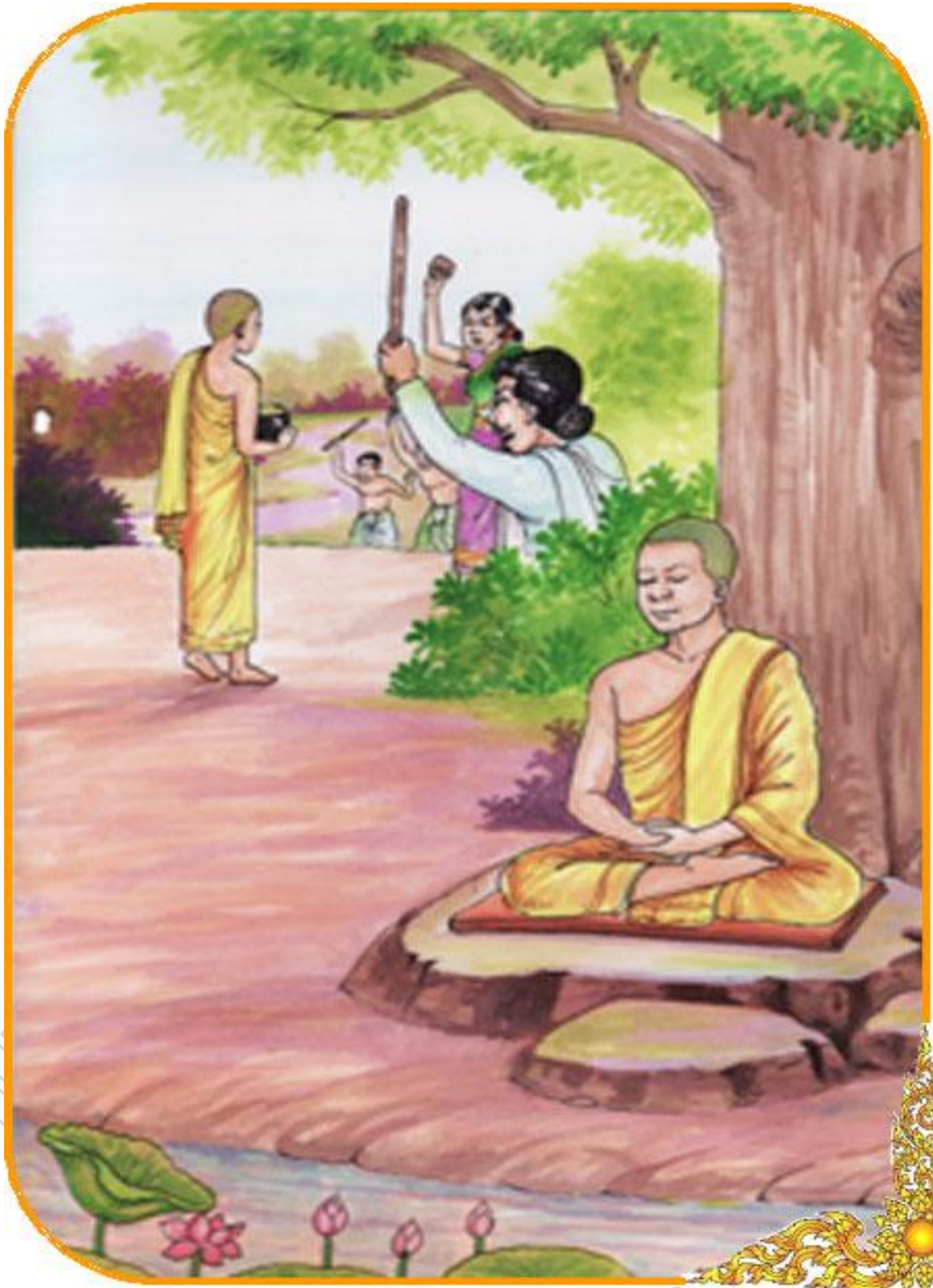
องค์คูลีมาลที่ยาวไล่ฆ่าคนในป่าจนไม่มีใครกล้าเข้าป่า พระเจ้าปเสนทิโกศลกษัตริย์แห่งแคว้นโกศล จึงได้ยกไพร่พลออกไปเพื่อปราบโจรองค์คูลีมาล นางมันตานีมารดาขององค์คูลีมาลทราบเรื่องจึงรีบออกเดินทางเข้าป่าเพื่อไปช่วยเหลือ ซึ่งในวันนั้นพระพุทธเจ้าทรงตรวจดูสัตว์โลกเห็นว่าหากปล่อยให้นางมันตานีเข้าป่าไป จะต้องกลายเป็นเหยื่อขององค์คูลีมาล จึงเสด็จไปโปรดองค์คูลีมาลก่อนสายเกินแก้ องค์คูลีมาลเมื่อเห็นพระพุทธองค์จึงวิ่งไล่ตามหลังไปสุดกำลัง แต่ก็ไม่อาจทันพระพุทธเจ้าที่เสด็จดำเนินไปตามปกติสักที เนื่องจากทรงบันดาลอิทธิฤทธิ์ ทำให้องค์คูลีมาลเกิดอศรรยใจจึงหยุดและหมดแรงพร้อมกล่าวว่า “จงหยุดก่อนสมณะ” พระพุทธองค์ตรัสตอบไปว่า “เราหยุดแล้ว องค์คูลีมาล แต่เธอยังไม่หยุดเราซึ่งหยุดฆ่าสรรพสัตว์แล้วจึงขึ้นชื่อว่าหยุดแล้ว ส่วนท่าน..ยังคงฆ่าสัตว์..ตัดชีวิต จึงขึ้นชื่อว่ายังไม่หยุด”

พระดำรัสของพระพุทธองค์สะกิดเตือนใจทำให้องค์คูลีมาลยอมทิ้งอาวุธ หมอบลงกราบแทบพระบาทและขอบวช พระพุทธองค์ทรงประทานอุปสมบทให้ โดยวิธีเอหิภิกขุอุปสัมปทา พระองค์คูลีมาลเป็นผู้มีความอดทนในการศึกษาธรรมะและปฏิบัติตามหลักธรรมอย่างเคร่งครัด แม้เมื่อออกบิณฑบาตครั้งใด ระหว่างทางมักถูกชาวบ้าน ทูต ขว้างปาด้วยก้อนหินให้ได้รับบาดเจ็บและไม่ยอมถวายอาหาร เนื่องจากชาวบ้านยังโกรธแค้นที่พระองค์คูลีมาลสังหารญาติพี่น้องของตนท่านก็อดทนบำเพ็ญสมณธรรมอย่างหนัก โดยยึดพระโอวาทพระพุทธองค์ที่ว่า ให้ชำระบาปทั้งปวง ให้พ้นจากสันดานตน ด้วยสติปัญญาของตนโดยยึดทางเดินแห่งมรรคมีองค์ 8 เป็นที่ตั้ง ในที่สุดก็บรรลุนิพพานเป็นพระอรหันต์

ที่มา : วีระชาติ นิ่มอนงค์. (2547 : 55).

คุณธรรมน้อมนำไปปฏิบัติ

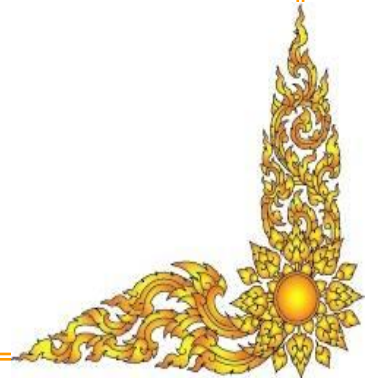
ภาพโดย นายวีระจงรักษ์ กิ่ง โศภกรวด

ใบความรู้ เรื่อง พระองค์กุลีมาล

ตอน คุณธรรมน้อมนำไปปฏิบัติ

คุณธรรมของพระองค์กุลีมาลที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่าง

1. ขยัน เอาใจใส่ตั้งใจเรียน มีความประพฤติเรียบร้อยคอยรับใช้อาจารย์ด้วยความเคารพ พุดจาไพเราะ จนเป็นที่พอใจของอาจารย์และครอบครัวแต่เป็นที่อิจฉาริษยาของศิษย์ร่วมสำนัก
2. ตันคด ปลายตรง ท่านเป็นตัวอย่างของผู้ร้ายที่กลับตัวกลับใจ กล่าวคือ ขอมรับความผิดรับโทษอย่างองอาจ ไม่กลัวตาย แม้ถูกทำร้ายอย่างหนักซึ่งน่ายอกย่องในการกลับตัวเป็นคนดีของท่าน
3. มีสติปัญญาและเหตุผล แม้จะฆ่าคนมามากแต่เมื่อฟังพระพุทธคำรัสที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสเตือนสติเพียงสั้น ๆ ก็เข้าใจ เกิดความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เลิกการเข่นฆ่าผู้คน ขออุปสมบทในพระพุทธศาสนา
4. มีขันติธรรมคือความอดทน หลังจากบวชแล้วได้ออกบิณฑบาตไปตามที่ต่าง ๆ แม้ถูกชาวบ้านทำร้ายขว้างปาด้วยวัตถุต่าง ๆ จนเกิดบาดแผลตามร่างกาย ท่านก็ไม่ปริปากและกระทำการโต้ตอบ

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ.(2546). การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.

จรัส พยัคฆราชศักดิ์และคณะ.(2547). พระพุทธศาสนา ม.5 พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ :

วัฒนาพานิช.

วีรชาติ นิ่มอนงค์. (2547). ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ม.5. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ :

พัฒนาคุณภาพวิชาการ.

หนังสือพิมพ์ข่าวสด. (2546 เมษายน 19). ค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2553. จากgoogle.com.th.

แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำหรือข้อความในแต่ละข้อให้สมบูรณ์ (6 แขน)

1. องค์กริมาลเกิดในวาระใด.....
2. สาเหตุที่คักกะพรหมณ์เชื่อว่าบุตรของตนเกิดฤกษ์ดาวโจรและจะเป็นโจรในวันข้างหน้าเพราะเกิดเหตุการณ์ประหลาดอย่างไร .....
.....
3. อหิงสกะ แปลว่าอย่างไร.....
4. การที่ศิษย์คนอื่น ๆ ในสำนักตักกศิลามีส่วนในการผลักดันให้อหิงสกะต้องกลายเป็
นภฆาองค์กริมาลมาจากสาเหตุสำคัญในเรื่องใด.....
5. การที่ผู้คนต่างพากันขนานนาม “อหิงสกะ” ใหม่ว่า “องค์กริมาล” มีสาเหตุมาจากเรื่องใด
.....
.....
.....
6. คำกล่าวที่ว่า “เราหยุดแล้ว องค์กริมาล แต่เธอยังไม่หยุด” เป็นคำกล่าวที่ผู้กล่าว
ต้องการให้เกิดผลอย่างไร .....
.....

แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระองค์คุณลิมาล แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ตามความคิดเห็นของตนเอง (4 คะแนน)

7. ให้ออกลักษณะคนที่มีความอดทนและคนที่ไม่มีความอดทนมาพอ
เข้าใจ.....

.....
.....

8. คนขยันเอาใจใส่ตั้งใจเรียน มีลักษณะอย่างไร และให้ออกภาษิตที่มี
ความหมายดังกล่าวมา 2 ข้อ

.....
.....
.....

9. ให้นักเรียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับพฤติกรรมของพระองค์คุณลิมาล
ที่มีพฤติกรรมต้นคดปลายตรง (อธิบายมาพอเข้าใจ)

.....
.....
.....

10. ความเคารพอ่อนน้อมถ่อมตนและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
เป็นสัญลักษณ์ของคนมีปัญญาแต่ความแข็งกระด้างไม่ยอมใคร เป็น
สัญลักษณ์ของคนโง่ นักเรียนเห็นด้วยกับคำกล่าวนี้หรือไม่อย่างไร

.....
.....
.....

หมายเหตุ นักเรียนสามารถตอบตามความคิดเห็นของตนและอยู่ในดุลยพินิจของครู

แบบทดสอบ เรื่อง พระองค์มูล

คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. ข้อใดคือสาเหตุที่บิดามารดาตั้งชื่อ องค์มูลมูลว่า อหิงสกะ ก. พระเจ้าปเสนทิโกศลประทานชื่อให้ ข. นางมันตานีก่อนตั้งครรภ์ฝันว่าเทวดาขอลงมาเกิดในครรภ์ตน ค. เกิดในฤกษ์ดาวโจร จึงได้ตั้งชื่อเพื่อแก้เคล็ดว่า “อหิงสกะ” แปลว่าผู้ไม่เบียดเบียน ง. พรหมณ์บิดาตรวจดูชะตาแล้วพบว่าท่านจะเป็นอรหันต์ในวันข้างหน้า 2. อุบายที่อาจารย์ของอหิงสกะคิดกำจัดศิษย์คือข้อใด ก. ร้องทุกข์ต่อพระเจ้าปเสนทิโกศลว่าอหิงสกะเป็นชู้กับเมียตน ข. หลอกอหิงสกะว่ามีวิชาขั้นสูงแต่ต้องฆ่าคนให้ได้ 1,000 คน มาเป็นค่าบูชาครูก่อน ค. ยุยงให้เพื่อน ๆ เกลียดอหิงสกะแล้วหาทางให้เพื่อน ๆ ลอบทำร้าย ง. แจ้งข่าวต่อบิดา-มารดาว่าอหิงสกะคิดฆ่าครูเพื่อตั้งตนเป็นใหญ่แทนจึงจำเป็นต้องไล่ออกจากสำนักตักกศิลา	3. หากพระพุทธเจ้าไม่เสด็จไปโปรดโจรองค์มูลมูล ชีวิตใครจะเป็นชีวิตสุดท้ายที่จะเป็นนั้วที่ 1,000 ห้อยบนคอองค์มูลมูล. ก. คักกะพรหมณ์ ข. นางมันตานี ค. พระเจ้าปเสนทิโกศล ง. ภรรยาของอาจารย์แห่งเมืองตักกศิลา 4. พระพุทธเจ้าทรงดำรัสว่า “เราซึ่งหยุดฆ่าสรรพสัตว์แล้ว จึงขึ้นชื่อว่า หยุดแล้ว ส่วนท่านยังคงฆ่าสัตว์ตัดชีวิตจึงขึ้นชื่อว่ายังไม่หยุด” จากดำรัสสั้น ๆ ของพุทธองค์ทำให้องค์มูลมูลรู้สึกผิดชอบชั่วดี จัดอยู่ในคุณธรรมข้อใด ก. มีสติปัญญาและเหตุผล ข. ตันคด ปลายตรง ค. เอาใจใส่ตั้งใจเรียน ง. มีขันติธรรม 5. ชีวิตของพระองค์มูลมูลถ้าจะเปรียบกับสำนวนไทยก็ว่า “ตันคด ปลายตรง” ซึ่งมีความหมายตรงกับข้อใด ก. ผู้ที่เห็นสิ่งที่ผิดเป็นชอบ ข. ผู้ที่พยายามทำสิ่งที่ยากเกินจะทำได้ ค. ผู้ที่หลงผิดภายหลังกลับตัวเป็นคนดี ง. ผู้ที่คิดทำงานใหญ่แต่ได้ผลประโยชน์น้อย

6. พระองค์คูลิมาลเป็นผู้มีคุณธรรมในข้อใด

- ก. ผู้มีขันติธรรมอย่างยิ่ง
- ข. มีความพากเพียรยิ่ง
- ค. มีความสำรวมระวังอย่างยิ่ง
- ง. มีปฏิภาณเป็นเลิศในการแก้ปัญหา

7. คุณธรรมของพระองค์คูลิมาลข้อใดที่นักเรียนควรยึดถือปฏิบัติแล้วจะเกิดผลดีต่อการเรียนมากที่สุด

- ก. มีเหตุผลยอมรับฟังคำตักเตือน
- ข. ยอมรับผิด รับโทษอย่างองอาจ
- ค. มีความอดทนตั้งใจปฏิบัติธรรม
- ง. มีความขยันเอาใจใส่ตั้งใจเรียน

8. “ความล้มเหลวในการทำงาน การสอบ (อย่างใดอย่างหนึ่ง) มิได้หมายความว่า ต้องทำให้ชีวิตเราล้มเหลวตามไปด้วย ใคร ๆ ก็เคยล้มเหลวด้วยกันทั้งนั้น ไม่ใช่เรื่องที่น่าอับอาย เพียงแต่เรากล้าพอที่จะกลับไปเริ่มต้นใหม่หรือไม่” จากข้อความนี้ผู้เขียนน่าจะนำคุณธรรมข้อใดของพระองค์คูลิมาลมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

- ก. ขยัน เอาใจใส่ตั้งใจเรียน
- ข. ตันกด ปลายตรง
- ค. มีสติปัญญา และเหตุผล
- ง. มีขันติธรรมคือความอดทน

9. การกระทำในข้อใดที่จัดว่าเป็นขันติธรรม

- ก. สมพงษ์วางเฉยต่อหน้าที่การงาน
- ข. สมชายไม่แสร้งพรายความลับแก่ผู้อื่น
- ค. สมศักดิ์อดอาหารประท้วงเรียกร้องขึ้นค่าแรง
- ง. สมศรีอ่านหนังสือเพื่อเตรียมสอบเป็นเวลา 1 เดือน

10. แชมป์ช่น ศ. ศิริพร อดีตนักโทษหญิงซึ่งต้องโทษจำคุกจากคดีค้ายาเสพติดปัจจุบันเป็นนักมวยหญิงที่มีชื่อเสียงระดับโลก จัดว่ามีคุณธรรมในข้อใดของพระองค์คูลิมาล

- ก. ทำดีได้ดี
- ข. ตันกด ปลายตรง
- ค. ชั่วเจ็ดที ดีเจ็ดหน
- ง. สวรรค์มีตา

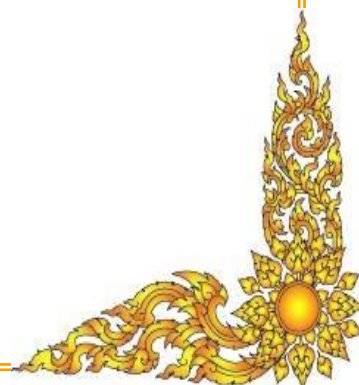
กระดาษคำตอบ

เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง
วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
เล่มที่ 2 เรื่องพระองคุลิมาล

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

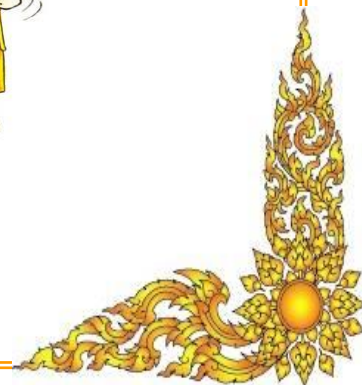
คะแนนเต็ม   10   คะแนน
ได้คะแนน.....   คะแนน

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

เฉลยคำตอบ แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

1. วรรณะพราหมณ์
2. เกิดเหตุการณ์คือ ศาสดารัฐในแคว้นโกศลรวมทั้งพระแสงดาบของพระเจ้าปเสนทิโกศลเกิดแสงสว่างรุ่งโรจน์โชติช่วงขึ้นมา
3. ผู้ไม่เบียดเบียน
4. ความอิจฉาริษยาไม่ยากเห็นผู้อื่นประสบความสำเร็จมากกว่าตน
5. อหิงสกะเชื่ออาจารย์ว่ามีวิชาขั้นสุดท้ายอยู่ โดยอหิงสกะต้องฆ่าคนให้ได้ 1,000 คน เป็นค่าบูชาครูเพื่อสะดวกในการนับจำนวนคนที่ถูกฆ่าจึงตัดนิ้วมือมาร้อยเป็นพวงมาลัยคล้องคอ จึงได้รับการขนานนามว่าองคุลิมาล ซึ่งแปลว่า พวงมาลัยนิ้วมือ
6. ต้องการเตือนสติองคุลิมาลหยุดการทำบาปที่เกี่ยวใหล่มาคนผู้บริสุทธิ์

เฉลยคำตอบ แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

7. คนที่มีความอดทน คือ คนที่ทำอะไรด้วยความมุ่งมั่นเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งใจแม้จะมีอุปสรรคยากลำบากแต่ไหนก็บากบั่นตั้งใจไม่ท้อถอย ส่วนคนที่ไม่มีความอดทน คือ คนที่ขาดความมุ่งมั่นในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเมื่อเจออุปสรรคเจอความลำบากก็ท้อแท้และเลิกทำสิ่งนั้นทันที

8. เอาใจใส่ หมั่นทบทวนความรู้และมีความรับผิดชอบต่อการเรียน เมื่อไม่เข้าใจเรื่องใดก็รีบซักถามผู้รู้ทันที

1. หนักเอาเบาสู้
2. ฝนทั่งให้เป็นเข็ม

9. ต้นคดปลายตรงคือคนที่ประพฤติตนไม่ดีเนื่องจากขาดความรู้ขาดวิจรณ์ญาณและเหตุผลมีความเชื่อในทางที่ผิดแต่ภายหลังกลับสำนึกตัวได้แล้วพยายามประพฤติในสิ่งที่ดีตลอดไป เปรียบเสมือนองคูลิมาลที่หลงผิดมาผู้คนเพราะเชื่อคำสอนของครูโดยขาดความยังคิดไม่ไตร่ตรองด้วยเหตุและผลภายหลังพระพุทธเจ้าทรงเทศนาโปรดจึงได้คิดและกลับตัวเป็นคนดีในภายหลัง

10. เห็นด้วย เพราะการให้ความเคารพอ่อนน้อมถ่อมตนและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มักทำให้ผู้ที่ใกล้ชิดให้ความรักและเอ็นดูและยินดีในการถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ที่ดีอันจะเป็นประโยชน์ในการปรับใช้ทั้งในด้านการเรียนการทำงานและการดำรงชีวิต ส่วนความแข็งกระด้างไม่ยอมใครจะทำให้เราขาดโอกาสในการเรียนรู้สิ่งที่ดีมีประโยชน์จากบุคคลต่าง ๆ ที่มีความรู้ความสามารถเนื่องจากพฤติกรรมดังกล่าวมักทำให้ผู้พบเห็นหรือใกล้ชิดเกิดความรู้สึกไม่ดีอันนำมาซึ่งความเกลียดชังได้

เฉลยแบบทดสอบ
เรื่อง พระองค์คูลีมาล

1. ค	6. ก
2. ข	7. ง
3. ข	8. ก
4. ก	9. ง
5. ค	10. ข

คำชี้แจงการใช้เอกสารประกอบการเรียน

เอกสารประกอบการเรียนพระพุทธศาสนา หน่วยที่ 3 พระสงฆ์ เรื่อง ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เล่มที่ 3 เรื่อง พระธรรมทินนาเถรี นักเรียนจะได้เรียนรู้เนื้อหาสาระที่เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติพุทธสาวิกา คือ พระธรรมทินนาเถรี และคุณธรรมของท่านที่เราชาวพุทธควรน้อมนำไปปฏิบัติอันจะบังเกิดผลดีแก่ตนสืบไป โดยได้ลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ เพื่อให้ นักเรียนมีความเข้าใจบทเรียนได้ง่าย และสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ ของเอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 3 เรื่องพระธรรมทินนาเถรี
2. ศึกษาเนื้อหาสาระ จากใบความรู้ เรื่องพระธรรมทินนาเถรี ให้เข้าใจ
3. นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม จำนวน 10 ข้อ ถ้ามีข้อสงสัย ให้สอบถามเพื่อนหรือถ้ายังไม่เข้าใจ ให้ปรึกษาครูผู้สอน
4. เมื่อทำแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบ จำนวน 10 ข้อ ด้วยความซื่อสัตย์ต่อตนเอง
5. เมื่อทำแบบทดสอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนควรตรวจคำตอบเพื่อประเมินคะแนนของตนเอง โดยเปิดดูเฉลยแบบทดสอบ
6. สรุปผลคะแนนที่ได้ลงในกระดาษคำตอบ เพื่อทราบผลการเรียนรู้ของตนเอง
7. เกณฑ์การประเมินผลคะแนนสอบมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน ผู้ที่ผ่านเกณฑ์ต้องได้ 8 คะแนนขึ้นไป หากไม่ผ่านเกณฑ์ นักเรียนสามารถซ่อมเสริมได้ โดยนำเอกสารประกอบการเรียน มาศึกษาและทำกิจกรรมซ้ำจนกว่าจะผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้

หมายเหตุ : เนื่องจากนักเรียนต้องส่งเอกสารประกอบการเรียนแต่ละเล่ม คืนครูผู้สอน

จึงต้องใช้กระดาษคำตอบและใบกิจกรรมสำรองประจำแต่ละเล่ม ที่ครูผู้สอนแจกให้

เอกสารประกอบการเรียน

เล่มที่ 3

เรื่อง พระชัมมทินนาเถรี

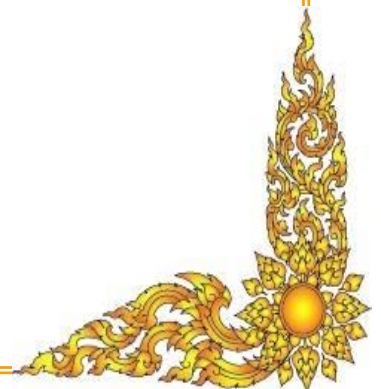
สาระสำคัญ

พระชัมมทินนาเถรี เป็นพระภิกษุณีสาวิกาที่มีจริยาวัตรงามเพราะดำเนินชีวิตตามคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า การศึกษาประวัติของท่านย่อมทำให้เห็นวิธีการปฏิบัติตนของท่าน ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดี ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติตามสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เล่าประวัติพระชัมมทินนาเถรีได้
2. วิเคราะห์คุณธรรมของพระชัมมทินนาเถรีได้
3. นำคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระชัมมทินนาเถรี มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
4. นำคุณธรรมของพระชัมมทินนาเถรี มาใช้ในการแสดงละครได้

ที่มา : กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2546).

ฉั่มทินนาภรรยาผู้เพียบพร้อม

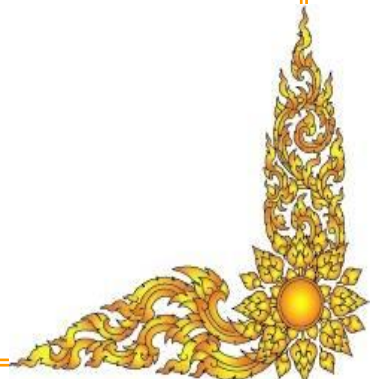
ภาพโดย นายวีระจงรักษ์ กิ่งโคกกรวด

ใบความรู้ เรื่อง พระชัมมทินนาเถรี

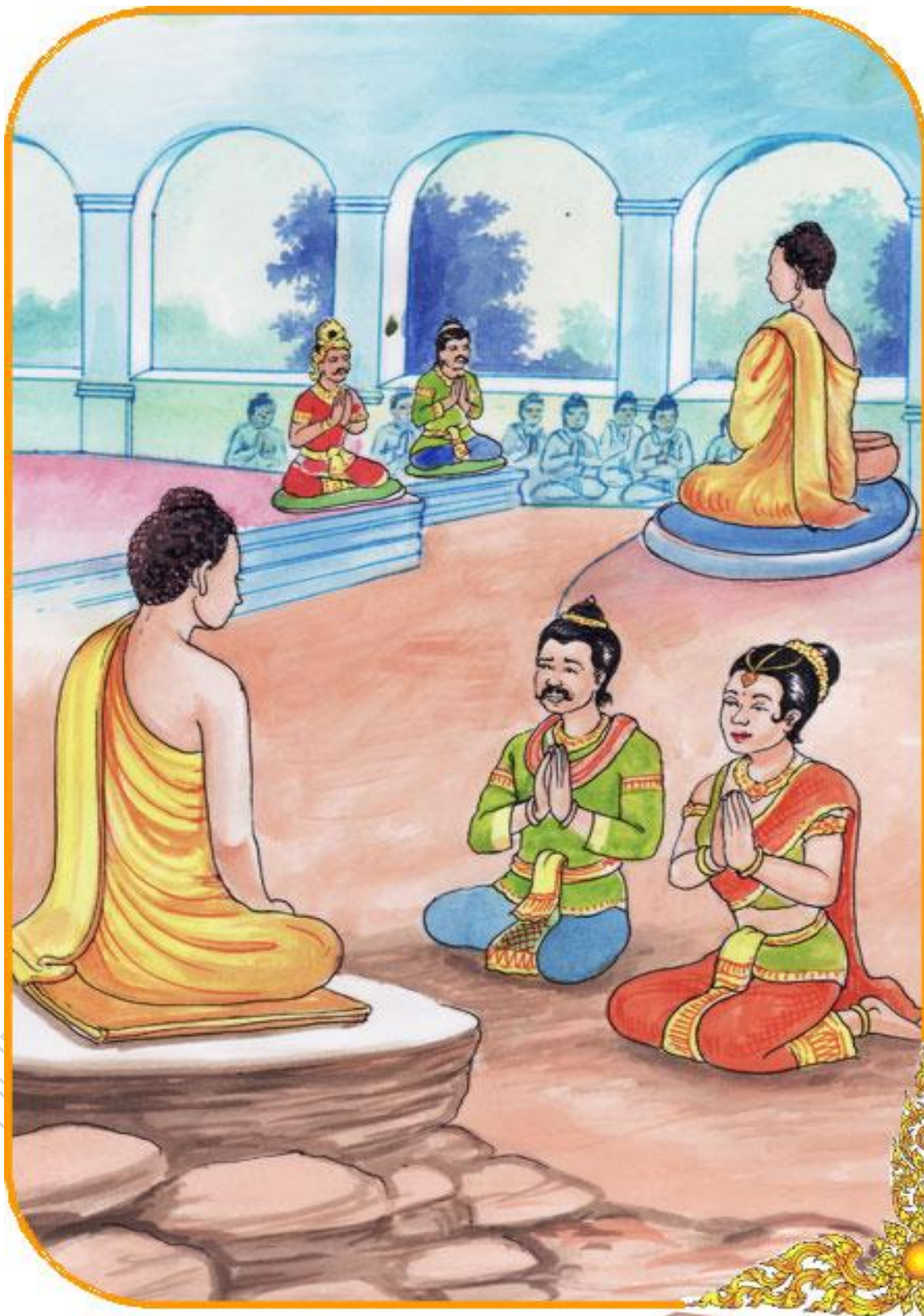
ตอน ชัมมทินนาภรรยาผู้เพียบพร้อม

พระชัมมทินนาเถรี นามเดิม ชัมมทินนา ถือกำเนิดในวรรณะแพศย์เป็นบุตรสาวตระกูลเศรษฐีในกรุงราชคฤห์เมืองหลวงของแคว้นมคธเมื่อเจริญวัยเติบโตเป็นสาว ได้สมรสกับเศรษฐีหนุ่มคนหนึ่งชื่อ ”วิสาขะ” ซึ่งเป็นพระสหายของพระเจ้าพิมพิสารกษัตริย์แห่งแคว้นมคธ

นางชัมมทินนาเป็นสตรีที่มีรูปร่าง มีความรู้ดีเพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติแห่งกุลสตรีเมื่อแต่งงานก็ทำหน้าที่ภรรยาที่ดีคอยปรนนิบัติสามีมิให้ขาดคบกพร่อง เมื่อพระพุทธเจ้าได้เสด็จมายังแคว้นมคธ และทรงประกาศพระศาสนาทำให้พระเจ้าพิมพิสาร ทรงเลื่อมใส และประกาศนับถือพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคง เป็นเหตุให้ประชาชนพลเมืองหันไปนับถือพระพุทธศาสนากันมาก ตอนเย็นจะถือเครื่องสักการะไปฟังธรรมจากพระพุทธเจ้ากันเนืองแน่น คนหนึ่งในจำนวนนั้นคือ “วิสาขะ” สามีของชัมมทินนา

สัมมตินาผู้มีใจใฝ่ทางธรรม

ภาพโดย นายวีระจงรักษ์ กิ่งโคกกรวด

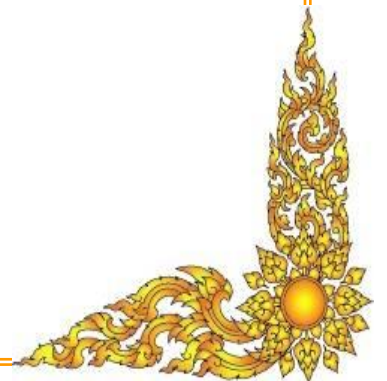
ใบความรู้ เรื่อง พระชัมมทินนาเถรี

ตอน ชัมมทินนาผู้มีใจใฝ่ทางธรรม

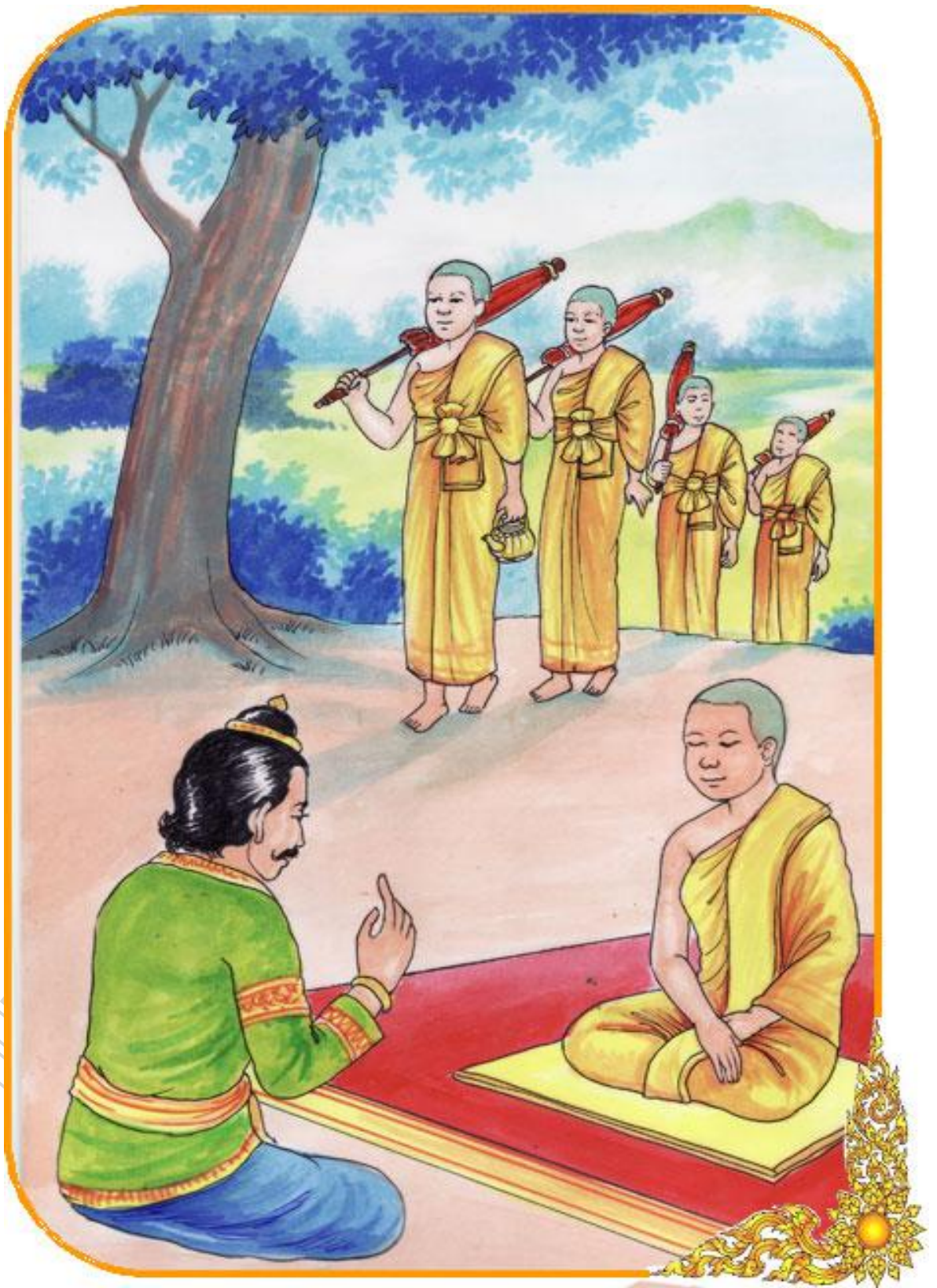
วิสาขะเศรษฐีหลังจากฟังพระธรรมเทศนาจากพระพุทธเจ้าก็บรรลุอริยบุคคลระดับอนาคามี เมื่อกลับไปบ้านก็ไม่ไปเกี่ยวข้องกับภรรยาที่เคยมีมา นางชัมมทินนานึกประหลาดใจสงสัยว่าสามีของตนโกรธเคืองด้วยเหตุประการใดเมื่อสอบถามดู ได้ทราบความจริงว่า สามีของตนได้ฟังธรรมจากองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วได้บรรลุอนาคามีผล ทำให้คลายความกำหนัดยินดีในกามไม่มีความปรารถนาในเรื่องกามคุณอันเกิดจากรูป เสียง กลิ่น รส อีกต่อไป และนับแต่นี้ไปหากนางชัมมทินนาประสงค์จะอยู่บ้านกับตนก็ต้องปฏิบัติหน้าที่ในฐานะภรรยาอีก แต่หากนางประสงค์จะกลับไปอยู่กับบิดามารดาของนางก็ให้นางนำทรัพย์สมบัติทั้งหมดของตนติดตัวไปด้วย

นางชัมมทินนา เมื่อได้ฟังคำกล่าวของสามีนางหาได้ถือโกรธไม่ กลับคิดต่อไปว่าพระธรรมที่สามีตนได้บรรลุนั้นก็ยังมีคุณค่ามหาศาล จึงสนใจใคร่อยากจะทำปฏิบัติได้ดั่งนั้นบ้าง จึงขออนุญาตสามีออกบวชเป็นภิกษุณี วิสาขะเศรษฐีจึงพาภริยาไปเฝ้าพระพุทธเจ้า กราบทูลเรื่องที่นางประสงค์จะบวช พระพุทธองค์ทรงอนุญาตให้ไปบวชในสำนักภิกษุณีสงฆ์ เมื่อบวชแล้วพระภิกษุณีชัมมทินนาได้ติดตามพระภิกษุณีรูปอื่น ๆ ไปยังชนบทต่าง ๆ บำเพ็ญเพียรทางจิตอยู่ไม่นานนักก็ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์

ที่มา : จรัส พยัคฆราชศักดิ์และคณะ. (2547 : 122).

ภิกษุณีฉั่มมทินนาเถรี

ภาพโดย นายวีระจรงค์ กิ่งโคกกรวด

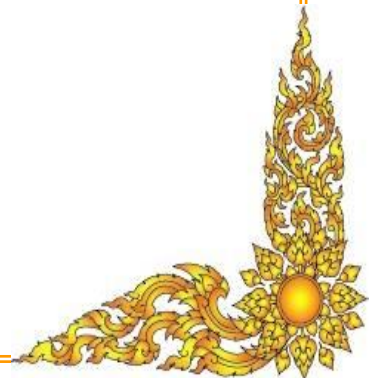
ใบความรู้ เรื่อง พระชัมมทินนาเถรี

ตอน ภิกษุณีชัมมทินนาเถรี

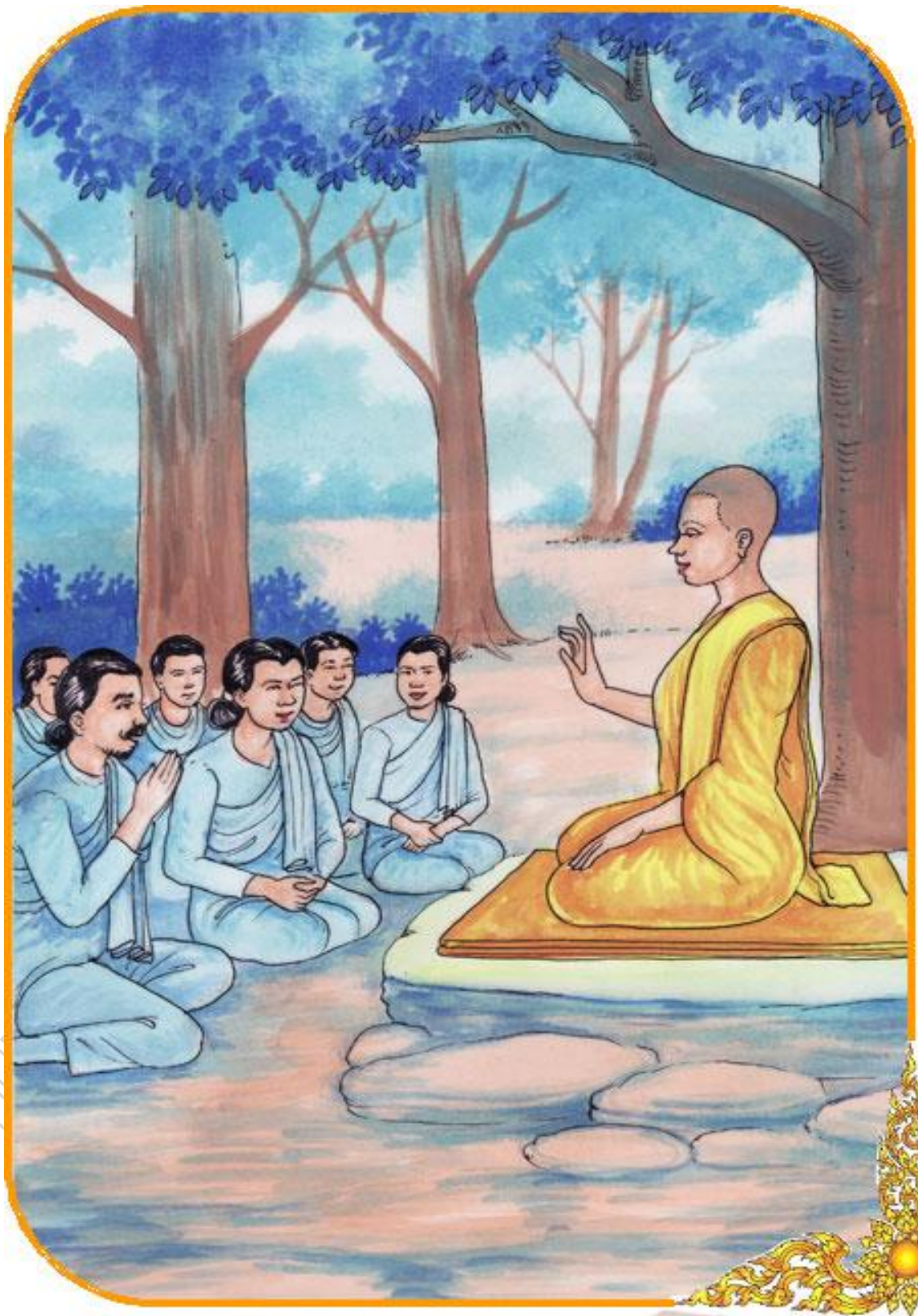
พระชัมมทินนาเถรี เมื่อบรรลุพระอรหันต์อันเป็นขั้นสูงสุดแล้ว ก็ได้กลับสู่สำนัก ภิกษุณีกรุงราชคฤห์ เพื่อโปรดอดีตสามีและญาติมิตร วิสาขะเศรษฐีอยากทราบว่านางบรรลุธรรม ระดับใดจึงแก้งคามปัญหาพื้น ๆ เช่น ปัญหาว่าด้วยธาตุ 4 ชั้น 5 ซึ่งพระชัมมทินนาเถรีก็ตอบ ได้อย่างคล่องแคล่วทุกประเด็นปัญหา วิสาขะจึงได้ถามปัญหาระดับอนาคามีผลที่ตนได้บรรลุแล้ว ซึ่งพระชัมมทินนาเถรีก็ตอบได้ทุกประเด็นปัญหาเช่นเดียวกัน

พระชัมมทินนาเถรีได้ชี้แจงปัญหาในการปฏิบัติธรรมในขั้นอรหัตมรรคอรหัตผล พร้อมกับแนะนำให้วิสาขะเศรษฐีไปทูลถามพระพุทธเจ้า วิสาขะเศรษฐีก็จำปัญหาที่ได้โต้ตอบกับ พระชัมมทินนาเถรีไปทูลถามพระศาสดา พระองค์ตรัสว่านางชัมมทินนาเถรีสำเร็จอรหัตผลแล้ว และทรงตรัสกับวิสาขะเศรษฐีว่าชัมมทินนาภิกษุณีมีปัญญามาก ถึงแม้ท่านจะถามความข้อนั้น แก่ตถาคต ตถาคตจะฟังตอบเหมือนอย่างที่ว่า ชัมมทินนาภิกษุณีได้ตอบแก่ท่านแล้ว ท่านจงจำ ความข้อนั้นไว้อย่างนั้นเถิด

พระชัมมทินนาเถรีได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าว่า เป็นเลิศกว่าภิกษุณีทั้งหลายในการเป็นธรรมกถึก (ผู้แสดงธรรม นักเทศน์) เป็นผู้มีความฉลาดสามารถในการ แสดงธรรม

คุณธรรมน้อมนำไปปฏิบัติ

ภาพโดย นายวีระจงรักษ์ กิ่งโคกกรวด

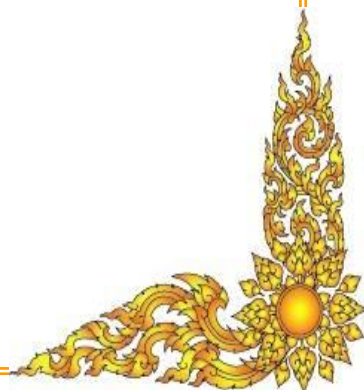

เรื่อง พระชัมมทินนาเถรี

ตอน คุณธรรมน้อมนำไปปฏิบัติ

คุณธรรมของพระชัมมทินนาเถรีที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่าง

1. เป็นภรรยาที่ดี เมื่อยังเป็นคฤหัสถ์ พระชัมมทินนาเถรีเป็นผู้มีความจงรักภักดีต่อสามี ปฏิบัติหน้าที่ของภรรยาเป็นอย่างดี ไม่มีขาดตกบกพร่อง
2. เป็นผู้มีความอดทนแก้ปัญหาได้ถูกวิธี กล่าวคือ เมื่อเห็นสามีผู้เป็นพระอนาคามีแล้ว ประพฤติพรหมจรรย์และเลิกเกี่ยวข้องกับเพศแทนที่จะระแวงคิดว่าสามีนอกใจแต่แก้ปัญหา โดยสอบถามถึงสาเหตุที่แท้จริงจากสามี
3. เป็นผู้มีความศรัทธาและเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา มีบารมีที่ได้สะสมไว้มาก เมื่อฟังธรรมของพระพุทธเจ้าแล้วก็เข้าใจชัดเจนจึงบำเพ็ญเพียรจนได้เป็นพระอรหันต์ในที่สุด
4. เป็นผู้มีความฉลาดและสนใจในการขบคิดธรรมทำให้สามารถอธิบายธรรมได้ละเอียด ชัดเจนแจ่มแจ้งจนได้รับยกย่องจากพระพุทธเจ้าว่าเป็น “เอตทัคคะ” หรือเป็นเลิศในด้าน การแสดงธรรม

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์กลางคึกคัก.

จรัส พยัคฆราชศักดิ์และคณะ. (2547). พระพุทธศาสนา ม.5 พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ :

วัฒนาพานิช.

วีระชาติ นิมอนงค์ (2547). ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม ม.5. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ :

พัฒนาคุณภาพวิชาการ.

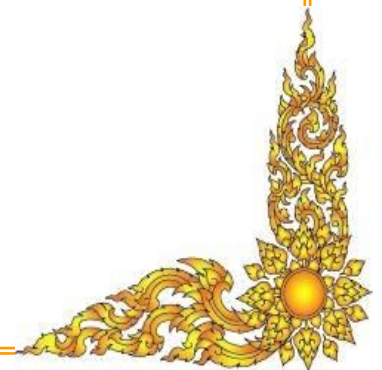
แบบฝึกหัดทำกิจกรรม

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำหรือข้อความในแต่ละข้อให้สมบูรณ์ (6 คะแนน)

1. ชัมมทินนาถือกำเนิดในวรรณะแพศน์ และแต่งงานกับวิสาขะเศรษฐีซึ่งวรรณะแพศน์ เช่นเดียวกันในการแต่งงานนี้มีเหตุผลที่เกี่ยวพันกับระบบวรรณะในประเทศอินเดียอย่างไร.....
2. การที่วิสาขะเศรษฐีสามีของนางชัมมทินนา หันมานับถือพระพุทธศาสนาและสนใจศึกษาพระธรรมอย่างจริงจังมีสาเหตุมาจากเรื่องใด.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์การกระทำของพระชัมมทินนาเถรีว่ามีวัตถุประสงค์อย่างไร

3. นางชัมมทินนาได้ถามวิสาขะเศรษฐีสามีว่ามีเรื่องโกรธเคืองอันใด จึงประพุดิตนผิดไปจากที่เคยปฏิบัติฉันสามีภรรยา.....
4. นางชัมมทินนารับฟังวิสาขะเศรษฐีผู้เป็นสามี ขอเลิกการใช้ชีวิตคู่ฉันสามีภรรยาแล้วไม่โกรธเคือง.....
5. ขออนุญาตวิสาขะเศรษฐีผู้เป็นสามีออกบวชเป็นภิกษุณี
6. ไม่สนใจทรัพย์สินเงินทองของมีค่าต่าง ๆ ที่สามียกให้แต่กลับเลือกบวชเป็นภิกษุณี.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์และยกตัวอย่างพฤติกรรม หรือ
การกระทำที่แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้ยึดมั่นในคุณธรรมต่อไปนี้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
(4 คะแนน)

คุณธรรมที่บ่งชี้	พฤติกรรมหรือการกระทำ
<p>7. เป็นภรรยาที่ดี</p> 	
<p>8. เป็นผู้ที่มีเหตุผลและแก้ปัญหาได้ถูกวิธี</p> 	
<p>9. เป็นผู้ที่มีศรัทธาและเลื่อมใส ในพระพุทธศาสนา</p> 	
<p>10. เป็นผู้ที่มีความฉลาด และสนใจในการขบคิดธรรม</p> 	

หมายเหตุ นักเรียนสามารถตอบตามความคิดเห็นของตน และอยู่ในดุลยพินิจของครู

แบบทดสอบ เรื่อง พระธรรมทินนาเถรี

คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. ข้อใดกล่าวถึงประวัติของพระธรรมทินนาเถรี
ไม่ถูกต้อง

- ก. เป็นผู้รักษาศีล 8 เป็นปกติ
- ข. สามีนชื่อ วิสาขมานพ ซึ่งเป็น
พระอนาคามี
- ค. เป็นธิดาของเศรษฐี รูปงาม
อยู่กรุงราชคฤห์
- ง. เป็นผู้ได้รับวิปโยคทุกข์จนเสียดิ

2. พระธรรมทินนาเถรี เป็นพระอริยบุคคลระดับ
ใด

- ก. อรหันต์
- ข. โสดาบัน
- ค. อนาคามี
- ง. สกทาคามี

3. พระพุทธเจ้าทรงยกย่องพระธรรมทินนาเถรี
เป็นเอตทัคคะด้านใด

- ก. การแสดงธรรม
- ข. การปฏิบัติธรรม
- ค. การปกครองเหล่าภิกษุณี
- ง. การอบรมวินัยสำหรับภิกษุณี

4. คุณธรรมข้อใดของพระธรรมทินนาเถรี
ที่นักเรียนพึงยึดถือเป็นแบบอย่าง

- ก. จงรักภักดีต่อสามี
- ข. มีเหตุผลและแก้ปัญหาได้ถูกวิธี
- ค. บำเพ็ญเพียรจนได้เป็นพระอรหันต์
- ง. เสียดสละความสุขทางโลกเพื่อมุ่ง
นิพพาน

ใช้ตัวเลือกต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 5-6

- ก. เป็นภรรยาที่ดี
- ข. เป็นผู้แก้ปัญหาได้ถูกวิธี
- ค. เป็นผู้มีความศรัทธาและเลื่อมใส
ในพระพุทธศาสนา
- ง. เป็นผู้มีความฉลาดและสนใจในการ
ขบคิดธรรม

5. พระพุทธเจ้าทรงยกย่องพระธรรมทินนาเถรี
ว่าเป็นเอตทัคคะด้านธรรมกถึก ซึ่งเป็นผล
มาจากคุณธรรมข้อใด

6. “พระธรรมทินนาเถรี บำเพ็ญเพียรศึกษา
หาความรู้ด้วยสติ สมาธิและปัญญาไตร่ตรอง
ศึกษาพระธรรมคำสอนของ
องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจนบรรลุ
อรหันต์ผล” จากข้อความดังกล่าว
แสดงให้เห็นคุณธรรมข้อใด
ของพระธรรมทินนาเถรี

7. นักเรียนจะนำคุณธรรมของ
พระธรรมทินนาเถรี ข้อที่ว่าเป็นผู้มีเหตุผล
และแก้ปัญหาได้ถูกวิธีมาใช้ได้อย่างไร
เมื่อเห็นชาวต่างชาติที่มาเที่ยว
วัดเบญจมบพิตรกำลังขึ้นจีพระอังสะ
พระพุทธรูปเพื่อถ่ายภาพ

- ก. เฉย ๆ เพราะไม่ใช่หน้าที่
- ข. ชี้แจงให้เข้าใจและดำเนินไปด้วย
- ค. ชี้แจงอย่างมีเหตุผลด้วยกิริยาที่สุภาพ
- ง. แจ้งให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในวัด
ทราบ

8. บุคคลต่อไปนี้ต่างเป็นผู้มีศรัทธาและเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ผู้ใดปฏิบัติตนได้ถูกต้องมากที่สุด

- ก. นายเงินเชื่อในสังฆกรรมและบูชาพระไตรปิฎก
- ข. นายทองเชื่อในสังฆกรรมและคอยปรนนิบัติพระอาจารย์
- ค. นายสินเชื่อในสังฆกรรมและพยายามท่องบ่นสม่าเสมอ
- ง. นายมีเชื่อในสังฆกรรมและพยายามศึกษาทำความเข้าใจด้วยตนเอง

9. ข้อใด ไม่ใช่ ตัวอย่างภรรยาที่ดี

ดั่งพระธัมมทินนาเถรี ปฏิบัติ

- ก. ดอกแก้วรับญาติของสามีเข้าทำงานด้วยความเต็มใจ
- ข. ดอกกรั๊กมักเดินซื้อของจนลืมเวลาทำกับข้าวมือเย็น
- ค. พิภูลนำเงินที่ได้รับจากสามีไปลงทุนซื้อหุ้นธนาคาร
- ง. เฟื่องฟ้ารีดผ้าวันเว้นวันเพื่อประหยัดค่ากระแสไฟฟ้า

10. คุณธรรมของพระธัมมทินนาเถรีได้สร้างประโยชน์อย่างใหญ่หลวง

แก่พระพุทธศาสนาทางด้านใด

- ก. เป็นหัวหน้าของภิกษุณีทั้งหมด
- ข. เป็นผู้วางกฎระเบียบการปกครองภิกษุณี
- ค. เป็นผู้ริเริ่มการบัญญัติพระวินัยสำหรับภิกษุณี
- ง. เป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

กระดาษคำตอบ

เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง
วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
เล่มที่ 3 เรื่องพระรัชมัททินนาเถรี

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

คะแนนเต็ม   10   คะแนน

ได้คะแนน.....   คะแนน

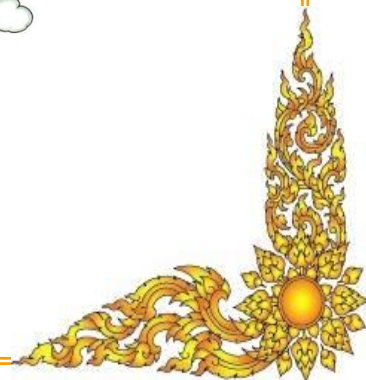
ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

เฉลยคำตอบแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

1. ระบบวรรณะในประเทศอินเดีย เมื่อเกิดอยู่ในวรรณะใดต้องแต่งงานกับวรรณะเดียวกันเท่านั้นถือเป็นจารีตประเพณีที่ถือสืบต่อมาในระบบวรรณะของศาสนาฮินดู
2. เพราะวิสาขะเศรษฐีเป็นพระสหายกับพระเจ้าพิมพิสารซึ่งเป็นกษัตริย์แห่งแคว้นมคธซึ่งพระองค์ทรงประกาศนับถือศาสนาพุทธทำให้ประชาชนและวิสาขะเศรษฐีหันมานับถือพระพุทธศาสนา
3. ต้องการทราบถึงเหตุและผลเพื่อจะได้รู้ถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น
4. รับฟังสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างมีสติ มีอุเบกขา
5. ให้เกียรติสามีก่อนตัดสินใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งถือเป็นมารยาทที่ดีของผู้เป็นภรรยา
6. เห็นว่าพระธรรมที่สามีตนได้บรรลุต้องมีคุณค่ามหาศาลกว่าทรัพย์สินเงินทองของมีค่าและการบวชเป็นภิกษุณีจะทำให้เรียนรู้หลักธรรมได้สำเร็จเร็วขึ้น

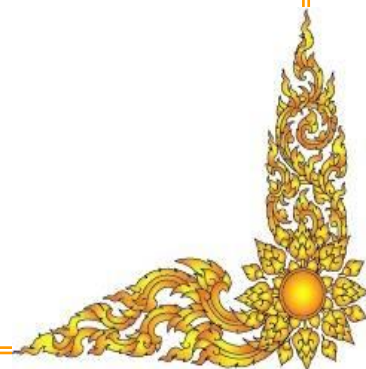
เฉลยคำตอบแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

คุณธรรมที่บ่งชี้	พฤติกรรมหรือการกระทำ
<p>7. เป็นภรรยาที่ดี</p> 	<p>มีความซื่อสัตย์ต่อสามี รักเดียวใจเดียว ดูแลสามี ครอบครัวของตนและของสามี</p>
<p>8. เป็นผู้มีเหตุผลและแก้ปัญหาได้ถูกวิธี</p> 	<p>รับฟังปัญหาต่าง ๆ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยใช้เหตุผลและผล ปราศจาก อารมณ์อคติ คิดก่อนทำ</p>
<p>9. เป็นผู้มีความศรัทธาและเลื่อมใส ในพระพุทธศาสนา</p> 	<p>ทำบุญ ตักบาตร เข้าวัด ฟังธรรม สวดมนต์ไหว้พระ</p>
<p>10. เป็นผู้มีความฉลาด และสนใจในการขบคิดธรรม</p> 	<p>นำหลักธรรมมาใช้คือศีล 5 เช่น ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ของผู้อื่น ไม่ประพฤติผิดในกาม ไม่พูดโกหก ไม่ดื่มน้ำเมา เพราะเป็นสิ่งที่ช่วย ควบคุมความประพฤติของเราให้เป็นคนดี</p>

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน
เรื่อง พระชัมมทินนาเถรี

1. ง	6. ค
2. ก	7. ค
3. ก	8. ง
4. ข	9. ข
5. ง	10. ง

คำชี้แจงการใช้เอกสารประกอบการเรียน

เอกสารประกอบการเรียนพระพุทธศาสนา หน่วยที่ 3 พระสงฆ์ เรื่อง ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เล่มที่ 4 เรื่อง จิตตคหบดี นักเรียนจะได้เรียนรู้เนื้อหาสาระที่เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติพุทธสาวก คือ จิตตคหบดี และคุณธรรมของท่านที่เรชาวพุทธควรน้อมนำไปปฏิบัติอันจะบังเกิดผลดีแก่ตนสืบไป โดยได้ลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักเรียนมีความเข้าใจบทเรียนได้ง่าย และสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ ของเอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 4 เรื่องจิตตคหบดี
2. ศึกษาเนื้อหาสาระ จากใบความรู้ เรื่องจิตตคหบดีให้เข้าใจ
3. นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม จำนวน 10 ข้อ ถ้ามีข้อสงสัย ให้สอบถามเพื่อนหรือถ้ายังไม่เข้าใจ ให้ปรึกษาครูผู้สอน
4. เมื่อทำแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบ จำนวน 10 ข้อ ด้วยความซื่อสัตย์ต่อตนเอง
5. เมื่อทำแบบทดสอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนควรตรวจคำตอบเพื่อประเมินคะแนนของตนเอง โดยเปิดดูเฉลยแบบทดสอบ
6. สรุปผลคะแนนที่ได้ลงในกระดาษคำตอบ เพื่อทราบผลการเรียนรู้ของตนเอง
7. เกณฑ์การประเมินผลคะแนนสอบมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน ผู้ที่ผ่านเกณฑ์ต้องได้ 8 คะแนนขึ้นไป หากไม่ผ่านเกณฑ์ นักเรียนสามารถซ่อมเสริมได้ โดยนำเอกสารประกอบการเรียน มาศึกษาและทำกิจกรรมซ้ำจนกว่าจะผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้

หมายเหตุ : เนื่องจากนักเรียนต้องส่งเอกสารประกอบการเรียนแต่ละเล่ม คืนครูผู้สอน

จึงต้องใช้กระดาษคำตอบและใบกิจกรรมสำรองประจำแต่ละเล่ม ที่ครูผู้สอนแจกให้

เอกสารประกอบการเรียน

เล่มที่ 4

เรื่อง จิตตคหบดี

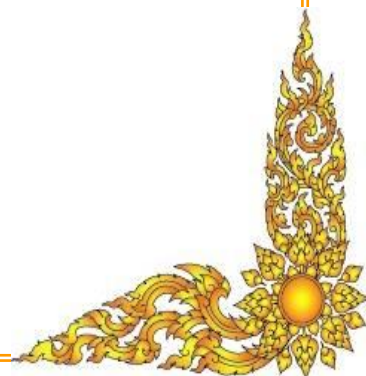
สาระสำคัญ

จิตตคหบดี เป็นอุบาสกที่มีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคง เป็นผู้ดำเนินชีวิตมรณวาสโดยยึดพระธรรมคำสอนของพระศาสดาเป็นที่ตั้ง ศึกษาธรรมอย่างจริงจังและช่วยชี้แจงหลักธรรมในพุทธศาสนาให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย หลักการดำเนินชีวิตของท่านจึงเป็นเรื่องที่นำศึกษาค้นคว้าเพื่อนำมาประยุกต์ให้เกิดประโยชน์แก่ตนและสังคมเป็นอย่างยิ่ง

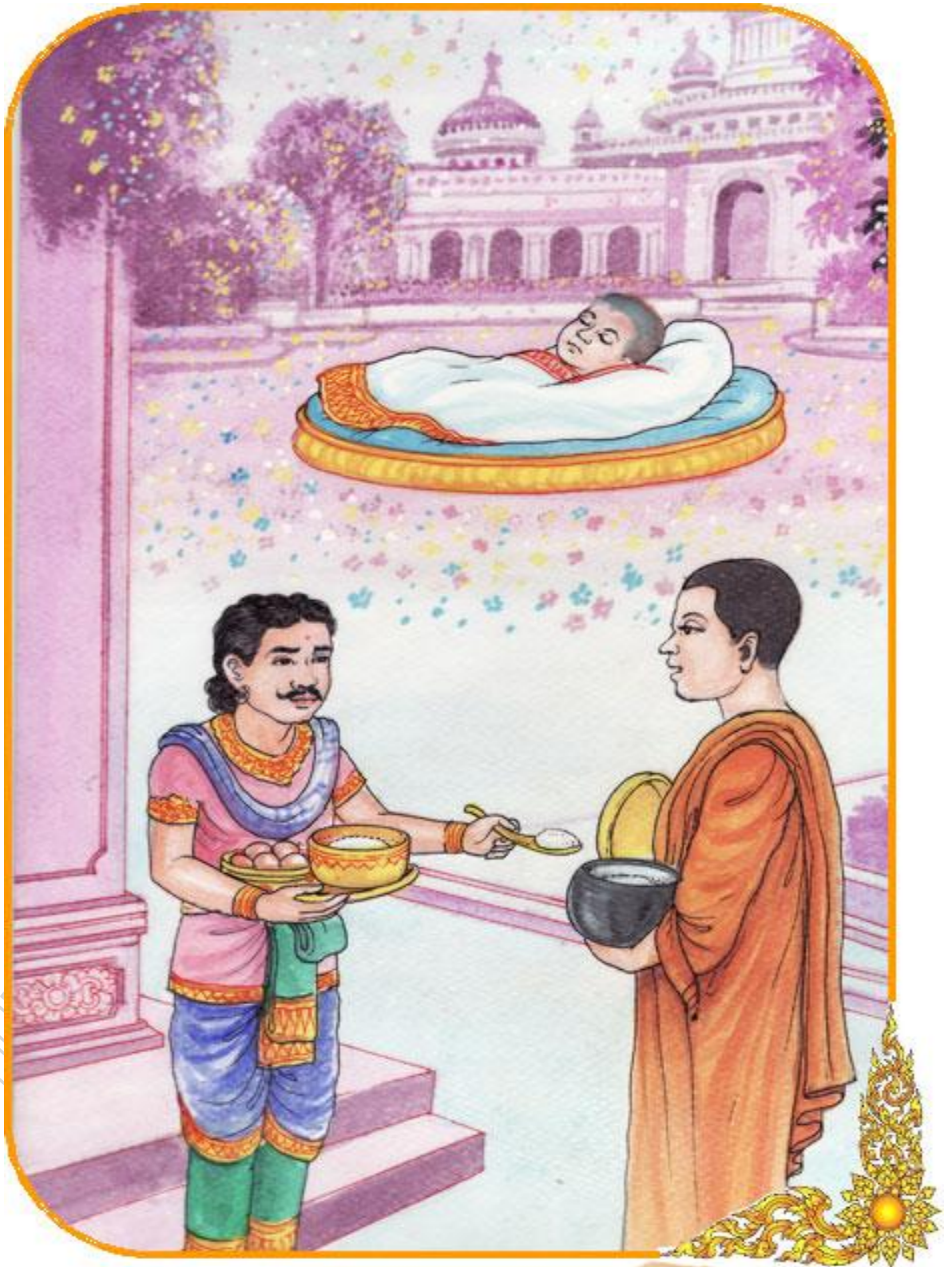
จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เล่าประวัติจิตตคหบดีได้
2. วิเคราะห์คุณธรรมของจิตตคหบดีได้
3. นำคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของจิตตคหบดีมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
4. นำคุณธรรมของจิตตคหบดี มาใช้ในการแสดงละครได้

ที่มา : กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2546).

กำเนิดจิตตุมาร

ภาพโดย นายวีระจรรย์ กิ่งโคกกรวด

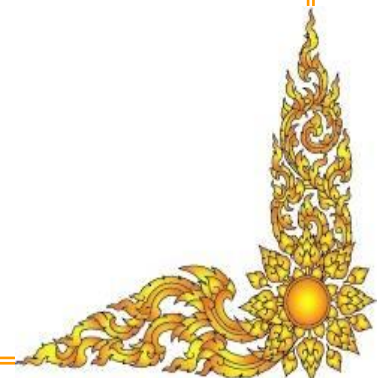
ใบความรู้ เรื่อง จิตตคหบดี

ตอน กำเนิดจิตตกุมาร

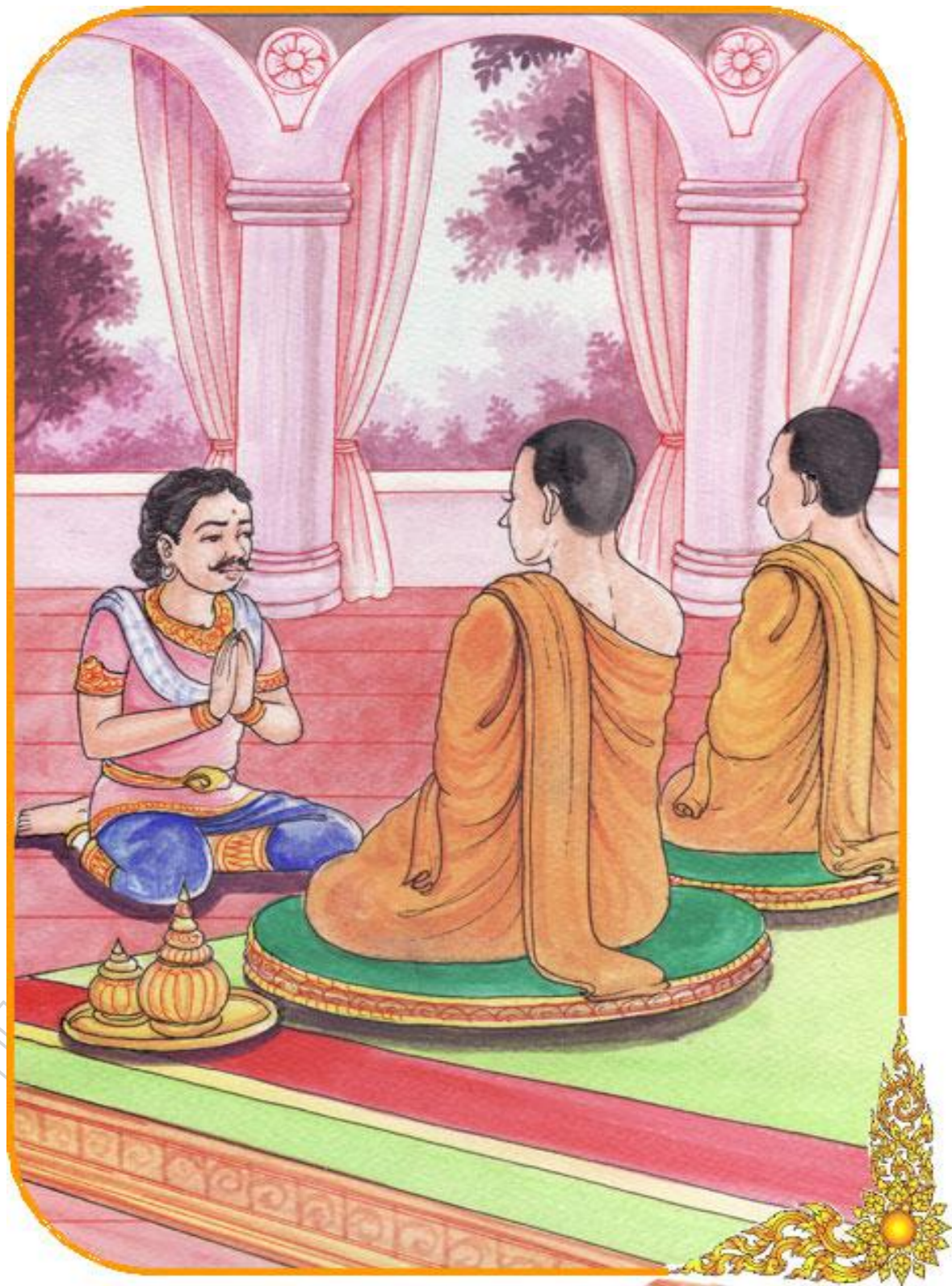
จิตตคหบดี เป็นชาวเมืองมัจฉิกาสันทนะแคว้นมคธ ในตอนที่ท่านเกิดมีเหตุการณ์ประหลาด คือมีดอกไม้หลากสีตกลงทั่วเมืองซึ่งเป็นนิมิตรหมายแห่งความวิจิตรสวยงาม ท่านจึงได้นามว่า จิตตกุมาร (สันสกฤตเขียน “จิตร”) ซึ่งแปลว่า กุมารผู้นำพิศวงหรือกุมารผู้ก่อให้เกิดความวิจิตรสวยงาม วันหนึ่งได้เห็นพระมหานามะเถระ (หนึ่งในปัญจวัคคีย์) บิณฑบาตในเมือง เกิดความเลื่อมใสในอิริยาบถของพระเถระ จึงนิมนต์ให้ท่านไปรับบิณฑบาตที่บ้าน ต่อมาได้ฟังธรรมจากพระมหานามะก็พิจารณาธรรมนั้นจนบรรลุโสดาบันและได้ประกาศตนต่อหน้าพระมหานามะเป็นอุบาสก ขอมรณันต์ถือพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคงตลอดชีวิต ท่านได้ถวายสวนเพื่อสร้างเป็นสังฆารามสำหรับพระสงฆ์เป็นการถาวร ชื่ออัมพพากราม ซึ่งมีพระภิกษุสงฆ์จากที่ต่าง ๆ ไปพำนักจำพรรษาอยู่เป็นประจำ และจิตตคหบดีก็เป็นผู้ถวายความอุปถัมภ์แก่พระสงฆ์เหล่านั้นอย่างดี

ที่มา : วิทย์ วิศทเวทย์และคณะ. (2547 : 33).

จิตตคหบดีบรรลูนาคามี

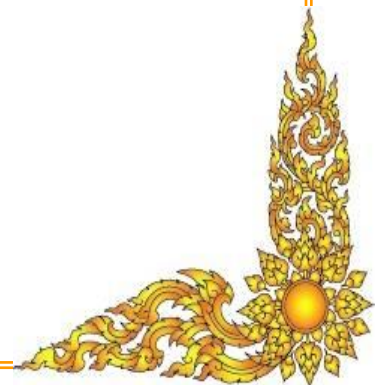
ภาพโดย นายวีระจรงค์ กิ่งโคกกรวด

ใบความรู้ เรื่อง จิตตคหบดี

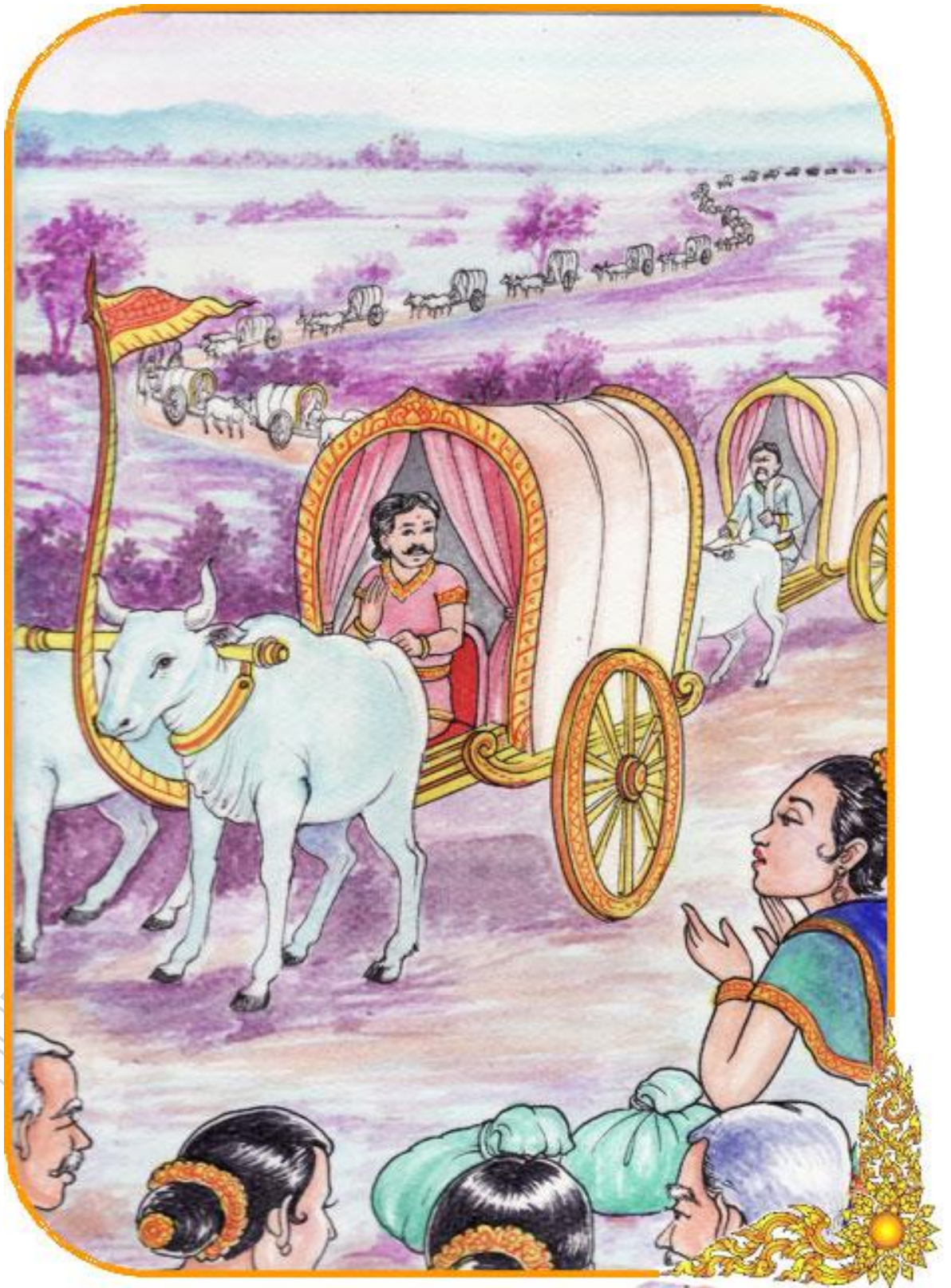
ตอน จิตตคหบดีบรรลุนาคามี

เมื่ออัครสาวกทั้งสอง คือ พระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะเดินทางมายังเมืองมัจฉิกาสะณทะ แคว้นมคธ จิตตคหบดีได้นิมนต์พระอัครสาวกทั้งสองท่านไปฉันภัตตาหารที่บ้านของตน หลังจากนั้นพระสารีบุตรได้แสดงธรรม เรื่องอายตนะ 6 (สื่อสำหรับติดต่อโลก ภายนอก 6 ประการ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ) หลังจบธรรมเทศนา จิตตคหบดีได้บรรลุนาคามี

จิตตคหบดีมีความเอาใจใส่พิจารณาธรรมอย่างแตกฉาน มีความสามารถอธิบายธรรมได้ดี ความสามารถของท่านด้านนี้เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง และเคยได้วาทะเพื่อปกป้องพุทธศาสนากับบุคคลสำคัญในศาสนาอื่นมาแล้วหลายท่าน เช่น นิครนถ์นาฏบุตร ศาสตราของศาสนาเซน (ศาสนาชีเปลือย) ทำให้บุคคลเหล่านั้นจำนนด้วยเหตุและผลในหลักธรรมที่ได้ได้วาทะกัน

นำกองคาราวานเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า

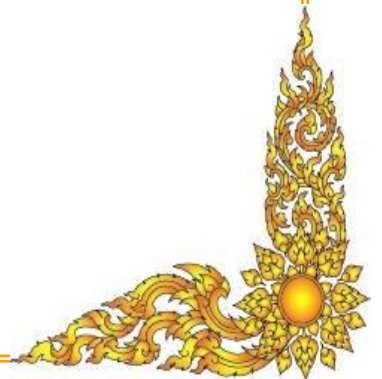
ภาพโดย นายวีระจรรักษ์ กิ่งโคกกรวด

ใบความรู้ เรื่อง จิตตคหบดี

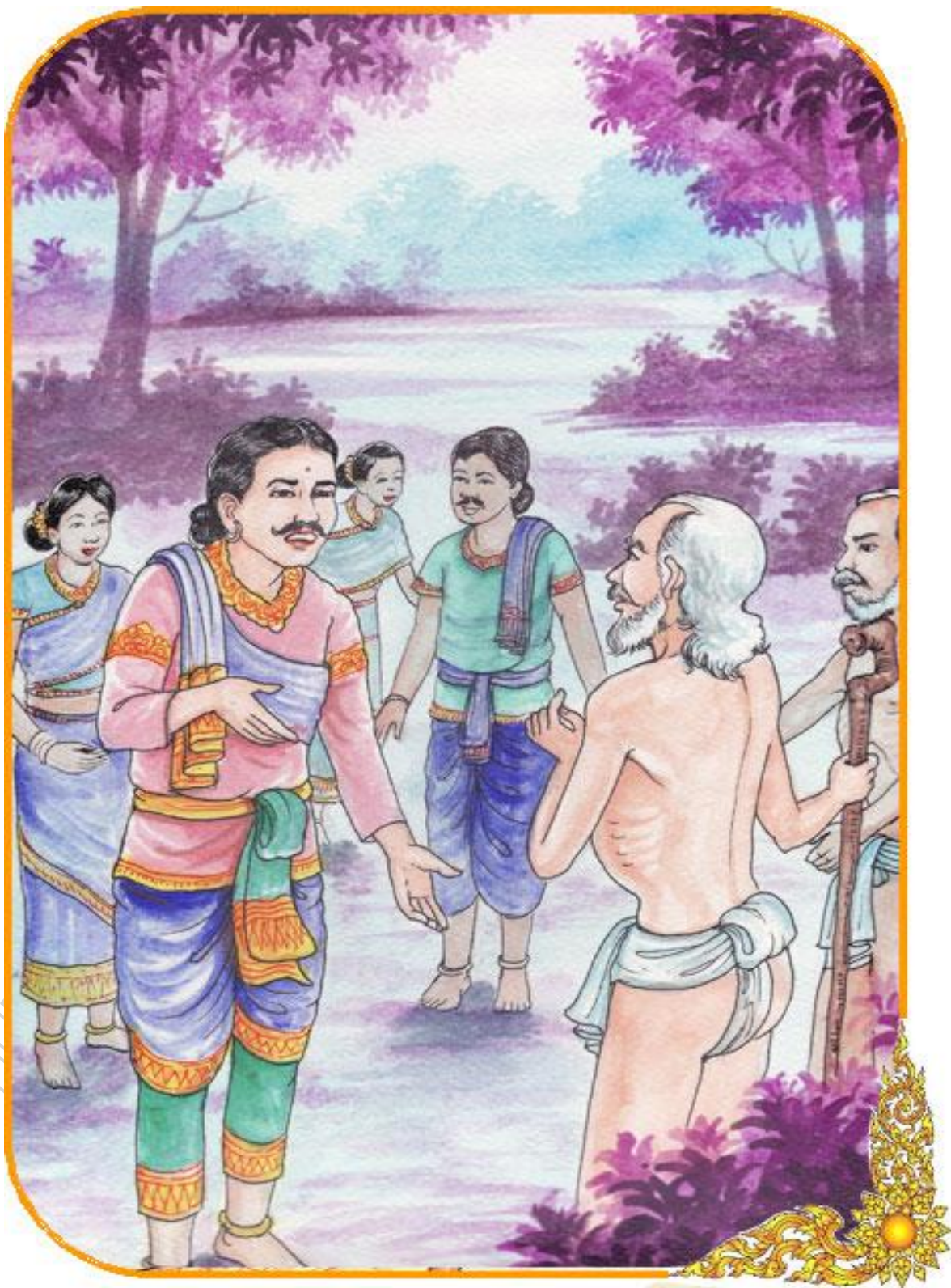
ตอน นำกองคาราวานเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า

การบรรลุลุทธิธรรมขั้นต่าง ๆ ของจิตตคหบดีเป็นผลจากการแสดงธรรมของ พระอรหันตสาวก จิตตคหบดีจึงมีความประสงค์ที่จะเฝ้าพระพุทธองค์ซึ่งในช่วงนั้นประทับอยู่ที่ กรุงสาวัตถี โดยพาบริวารสองพันคนบรรทุกน้ำตาล ข้าว ปลา อาหาร น้ำผึ้ง น้ำอ้อย จำนวนมาก ถึง 500 เล่มเกวียน เดินทางจากบ้านเกิดเมืองนอนรอนแรมไปเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า ใช้เวลาเดินทาง เป็นเดือน ระหว่างขบวนคาราวานเดินทางผ่านหมู่บ้านต่าง ๆ จะมีผู้คนที่ทราบข่าวมากอยด้อนรับ และบริจาคสมทบเป็นจำนวนมาก ครั้นเมื่อถึงที่ประทับพระพุทธเจ้า ก็ได้ถวายทานนั้นทั้งหมด แต่เนื่องจากสิ่งของที่ถวายมีจำนวนมาก พระพุทธเจ้าจึงทรงอนุญาตให้สร้าง **กัปปิยกุฏิ** คือ ที่เก็บสิ่งของสำหรับพระสงฆ์ หรือของส่วนรวมขึ้นเป็นครั้งแรก

จิตตคหบดี เป็นอุบาสกผู้มีศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนา มีความใฝ่ใจ ในการศึกษาพระธรรมจนแตกฉานมากผู้หนึ่ง และมีความสามารถในการแสดงธรรม จึงได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าว่าเป็น **อุบาสกธรรมกถึก** แปลว่า **อุบาสกผู้แสดงธรรม**

คุณธรรมนำมาไปปฏิบัติ

ภาพโดย นายวีระจรงค์ กิ่งโคกกรวด

ใบความรู้ เรื่อง จิตตคหบดี

ตอน คุณธรรมน้อมนำไปปฏิบัติ

คุณธรรมของจิตตคหบดีที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่าง

1. มั่นคงในพระรัตนตรัย เมื่อประกาศตนเป็นอุบาสกยอมรับนับถือพระพุทธศาสนา อย่างมั่นคงตลอดชีวิต ก็ทำนุบำรุงศาสนาโดยการถวายสวนอัมพวาทุกวัน ให้เป็นอารามแก่พระสงฆ์ และเป็นที่พักปฏิบัติธรรมจนตลอดชีวิต เป็นแบบอย่างที่ดีแก่อุบาสกทั้งหลาย
2. มีสติปัญญา สามารถเข้าใจธรรมที่พระมหานามะและพระสารีบุตรแสดงให้ฟังจนบรรลุธรรมชั้นโสดาบันและอนาคามี แสดงให้เห็นถึงความเอาใจใส่ใคร่ครวญในการฟังธรรม และปฏิบัติธรรมนั้นอย่างเคร่งครัด เป็นแบบอย่างที่ดีในการแสวงหาความรู้ทั้งหลายไม่เฉพาะแต่ความรู้ทางพระพุทธศาสนา
3. มีอัธยาศัยโอบอ้อมอารี ชอบทำบุญ ใคร ๆ จึงรัก ไปที่ไหนมีแต่คนให้การต้อนรับ ด้วยของกินของใช้
4. เก่งในการพูดชี้แจงธรรม สามารถอธิบายหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย อีกทั้งเป็นอุบาสกที่ดี คอยปกป้องพระพุทธศาสนาจากพวกนอกศาสนา เช่น ได้ว่าทะชีแจงถึงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับนิครนถ์นาฏบุตรศาสดาของศาสนาเชน จนได้รับการยกย่องว่าอุบาสกธรรมกถึก

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.

วิทย์ วิศทเวทย์และคณะ. (2547). พระพุทธศาสนา ม.5 พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :

อักษรเจริญทัศน์.

แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำหรือข้อความในแต่ละข้อให้สมบูรณ์ (6 คะแนน)

1. การถือกำเนิดของ “จิตตกุมาร” มีเหตุการณ์แปลกประหลาดน่าพิศวงอย่างไร
2. พระเถระที่ทำให้จิตตคหบดีหันมานับถือพระพุทธศาสนาจนบรรลุธรรมขั้นโสดาบันคือพระเถระรูปใด
3. จิตตคหบดีฟังธรรมจากพระสารีบุตรได้บรรลุระดับอนาคามีโดยใช้ระยะเวลาเพียงสั้นๆ แสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยใดเด่นชัด
4. เหตุการณ์ใดสนับสนุนการทำหน้าที่อุบาสกที่ดีคอยปกป้องพระพุทธศาสนาหากมีใครว่ากล่าวในทางที่ไม่เหมาะสมของจิตตคหบดี
5. การที่จิตตคหดีนำบริวารสองพันคน บรรทุกน้ำตาล ข้าว ปลา อาหาร น้ำอ้อยจำนวนมากถึง 500 เล่มเกวียน เดินทางไปยังกรุงสาวัตถี เนื่องจากมีวัตถุประสงค์ใด
6. พระพุทธเจ้าทรงยกย่องให้จิตตคหบดีเป็นอุบาสกธรรมกถึก เพราะเหตุใด

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์ถึงคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของ
พุทธสาวกจิตตคหบดี โดยยกตัวอย่างพฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงให้เห็น
ว่าเป็นผู้ยึดมั่นในคุณธรรมต่อไปนี้ (4 คะแนน)

คุณธรรมที่พึงชี้	พฤติกรรมหรือการกระทำ
7. มั่นคงในพระรัตนตรัย 	
8. มีอัธยาศัยโอบอ้อมอารี 	
9. มีสติปัญญา 	
10. เก่งในการพูดชี้แจงธรรม 	

หมายเหตุ นักเรียนสามารถตอบตามความคิดเห็นของตนและอยู่ในดุลยพินิจของครู

แบบทดสอบ เรื่อง จิตตคหบดี

คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

<p>1. จิตตกุมาร แปลว่าอะไร</p> <p>ก. กุมารผู้มีจิตใจอ่อนโยน</p> <p>ข. กุมารผู้มีความกล้าหาญ</p> <p>ค. กุมารผู้มีสติปัญญาดี</p> <p>ง. กุมารผู้ก่อให้เกิดความวิจิตรสวยงาม</p> <p>2. ข้อใดเป็นผลงานของจิตตคหบดี</p> <p>ก. สร้างวัดอัมพวาทุกวัน</p> <p>ข. ตั้งโรงงานบริจจาคาอาหารแก่คน เดินทาง</p> <p>ค. เป็นต้นเหตุให้มีการถวายผ้าอาบน้ำฝน</p> <p>ง. ถวายบิณฑบาตแด่พระพุทธเจ้า 3 เดือน</p> <p>3. จิตตคหบดีได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้า ว่าเป็นเอกตักคะในด้านใด</p> <p>ก. ทางปัญญา</p> <p>ข. ทางธรรมกถึก</p> <p>ค. ทางความสำรวม</p> <p>ง. ทางความเพียร</p> <p>4. พฤติกรรมที่บ่งชี้ให้เห็นถึงคุณธรรมด้าน ความมั่นคงในพระรัตนตรัยของจิตตคหบดี คือข้อใด</p> <p>ก. มีปัญญาและรู้จักใช้ในทางที่ดี</p> <p>ข. ใฝ่ความรู้และความก้าวหน้าในความดี</p> <p>ค. ถวายทานอย่างประณีต แสดงธรรม มีความเพียร</p> <p>ง. ศีลยธรรมจนแตกฉาน ชอบสนทนา ธรรม ใจบุญสุนทาน</p>	<p>5. จากเหตุการณ์ที่จิตตคหบดีได้ว่าทะขี้แจงถึง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับนิครนถ์ นาฏบุตรศาสดาของศาสนาเซน จนยอม จำนนในเหตุและผลแสดงให้เห็นถึง คุณธรรมข้อใดเด่นชัดที่สุด</p> <p>ก. มั่นคงในพระรัตนตรัย</p> <p>ข. มีสติปัญญา</p> <p>ค. เก่งในการพูดชี้แจงธรรม</p> <p>ง. มีอหยาศัยโอบอ้อมอารี</p> <p>6. ข้อใดบอกถึงคุณธรรมของท่านจิตตคหบดีใน ด้านสติปัญญา</p> <p>ก. พึงธรรมจากพระสารีบุตรได้บรรลุขั้น อนาคามีผล</p> <p>ข. สร้างกัมปียุกฎิไว้เก็บของสำหรับ พระสงฆ์</p> <p>ค. นำบริวารสองพันคนเข้าเฝ้า พระพุทธเจ้า</p> <p>ง. อธิบายธรรมะให้ศาสดาของ ศาสนาเซนฟัง</p> <p>7. ข้อใดแสดงถึงการนำคุณธรรมด้านสติปัญญา ของท่านจิตตคหบดีมาใช้ในการดำเนินชีวิต</p> <p>ก. อ้อมมักทำบุญใส่บาตรเป็นประจำทุกวัน</p> <p>ข. อ้อตั้งใจเรียนหนังสือเมื่อไม่เข้าใจในวิชา ใดมักปรึกษาครูเสมอ</p> <p>ค. อ้อชอบสั่งให้เพื่อน ๆ บริจาคเงิน เพื่อไปเลี้ยงเด็กกำพร้า</p> <p>ง. อ้อมมักเตือนเพื่อนผู้ชายในห้องไม่ให้ ดื่มสุราในโรงเรียน</p>
--	--

8. การกระทำในข้อใดได้ชื่อว่ามีความมั่นคง
ในพระรัตนตรัย

- ก. นายแดงแนะนำเพื่อน ๆ ให้ช่วยกัน
รักษาความสะอาดในวัด
- ข. นายดำแนะนำให้ชาวบ้านบริจาคเงิน
สร้างวัดถมุงกล
- ค. นายเขียวนำเยาวชนเข้าวัดฟังธรรม
ทุกวันพระ
- ง. นายดำเปิดโรงเรียนสอนกวดวิชาแก่นักเรียนในชนบท

9. การฝึกตนให้เป็นคนมีอริยาศัยโอบอ้อมอารี
มีผลได้อย่างไร

- ก. เอาจนระผู้คนได้ทุกคน
- ข. ไปไหนมีแต่คนรักใคร่ให้การต้อนรับ
- ค. เป็นบุคคลที่เชื่อถือได้ในสังคม
- ง. ผู้คนไว้วางใจมักเลือกเป็นผู้นำ

10. บุคคลที่เหมาะสมจะเป็นผู้สืบทอด

พระพุทธศาสนา ควรมีคุณสมบัติ

อย่างน้อยที่สุดข้อใด

- ก. เป็นผู้นำชุมชน
- ข. มีความรู้ดีเรื่องพระพุทธศาสนา
- ค. สามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่น
- ง. มีความเชื่อมั่นในตนเอง

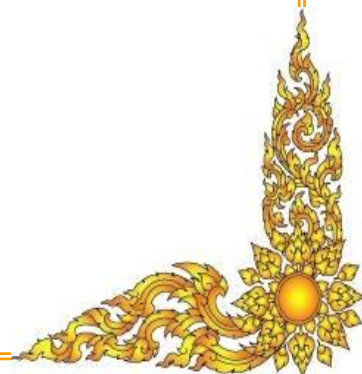
กระดาษคำตอบ

เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง
วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
เล่มที่ 4 เรื่อง จิตตลหบดี

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

คะแนนเต็ม   10   คะแนน
ได้คะแนน.....   คะแนน

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

เฉลยคำตอบแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

1. เมื่อตอนท่านเกิดมีดอกไม้หลากสีตกลงทั่วทั้งเมือง ซึ่งถือเป็นนิมิตหมายที่ดีแก่บ้านเมือง
2. พระมหานามะ
3. เป็นคนตั้งใจจริงเอาใจใส่พิจารณาหลักธรรมด้วยความมุ่งมั่น
4. ได้วาทะกับนิครนถ์นาฏบุตรศาสดาของศาสนาเซน
5. นำบริวารไปเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าเพื่อฟังธรรม
6. มีความสามารถในการแสดงธรรมชี้แจงธรรมให้ผู้อื่นเข้าใจง่าย

เฉลยคำตอบแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

คุณธรรมที่พึงมี	พฤติกรรมหรือการกระทำ
<p>7. มั่นคงในพระรัตนตรัย</p> 	<p>เข้าวัดฟังเทศน์ ฟังธรรมในวันธรรมสวนะ และวันสำคัญทางพุทธศาสนา ทำบุญใส่บาตร</p>
<p>8. มีอริยาศัยโอบอ้อมอารี</p> 	<p>ช่วยเหลือคนตาบอดข้ามถนน แบ่งขนมให้เพื่อน ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน</p>
<p>9. มีสติปัญญา</p> 	<p>ตั้งใจเรียน เมื่อมีข้อสงสัยใดมักจะถามครูเสมอตั้งคำถามที่ฟังดูกำสอน คิดให้แยบคาย แล้วจึงนำไปปฏิบัติ</p>
<p>10. เก่งในการพูดชี้แจงแสดงธรรม</p> 	<p>อธิบายศีล 5 ธรรม 5 ได้ อธิบายหลักธรรมเบื้องต้นให้ผู้อื่นเข้าใจได้ เช่น อธิบาท 4 ประกอบด้วย นันทะ คือความพอใจ วิริยะ คือความขยันหมั่นเพียร จิตตะ คือความเอาใจใส่ วิมังสา คือการนำมาพิจารณาให้ถ่องแท้ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการเรียนให้ประสบความสำเร็จ</p>

เฉลยแบบทดสอบ**เรื่อง จิตตลหบดี**

1. ง	6. ก
2. ก	7. ข
3. ข	8. ค
4. ง	9. ข
5. ค	10. ค

คำชี้แจงการใช้เอกสารประกอบการเรียน

เอกสารประกอบการเรียนพระพุทธศาสนา หน่วยที่ 3 พระสงฆ์ เรื่อง ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เล่มที่ 5 เรื่อง สมเด็จพระนารายณ์มหาราช นักเรียนจะได้เรียนรู้เนื้อหาสาระที่เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับ ประวัติชาวพุทธตัวอย่าง คือ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช และพระจริยาวัตรของพระองค์ท่าน ที่เราชาวพุทธควรน้อมนำไปปฏิบัติอันจะบังเกิดผลดีแก่ตนสืบไป โดยได้ลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ เพื่อให้ นักเรียนมีความเข้าใจบทเรียนได้ง่าย และสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ ของเอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 5 เรื่องสมเด็จพระนารายณ์มหาราช นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 10 ข้อ
2. ศึกษาเนื้อหาสาระ จากใบความรู้ เรื่องสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ให้เข้าใจ
3. นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม จำนวน 10 ข้อ ถ้ามีข้อสงสัย ให้สอบถามเพื่อนหรือถ้ายังไม่เข้าใจ ให้ปรึกษาครูผู้สอน
4. เมื่อทำแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบ จำนวน 10 ข้อ ด้วยความซื่อสัตย์ต่อตนเอง
5. เมื่อทำแบบทดสอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนควรตรวจคำตอบเพื่อประเมิน คะแนนของตนเอง โดยเปิดดูเฉลยแบบทดสอบ
6. สรุปผลคะแนนที่ได้ลงในกระดาษคำตอบ เพื่อทราบผลการเรียนรู้ของตนเอง
7. เกณฑ์การประเมินผลคะแนนสอบมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน ผู้ที่ผ่านเกณฑ์ต้องได้ 8 คะแนนขึ้นไป หากไม่ผ่านเกณฑ์ นักเรียนสามารถซ่อมเสริมได้ โดยนำเอกสารประกอบการเรียน มาศึกษาและทำกิจกรรมซ้ำจนกว่าจะผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้

หมายเหตุ : เนื่องจากนักเรียนต้องส่งเอกสารประกอบการเรียนแต่ละเล่ม คืนครูผู้สอน

จึงต้องใช้กระดาษคำตอบและใบกิจกรรมสำรองประจำแต่ละเล่ม ที่ครูผู้สอนแจกให้

เอกสารประกอบการเรียน
เล่มที่ 5
เรื่อง สมเด็จพระนารายณ์มหาราช

สาระสำคัญ

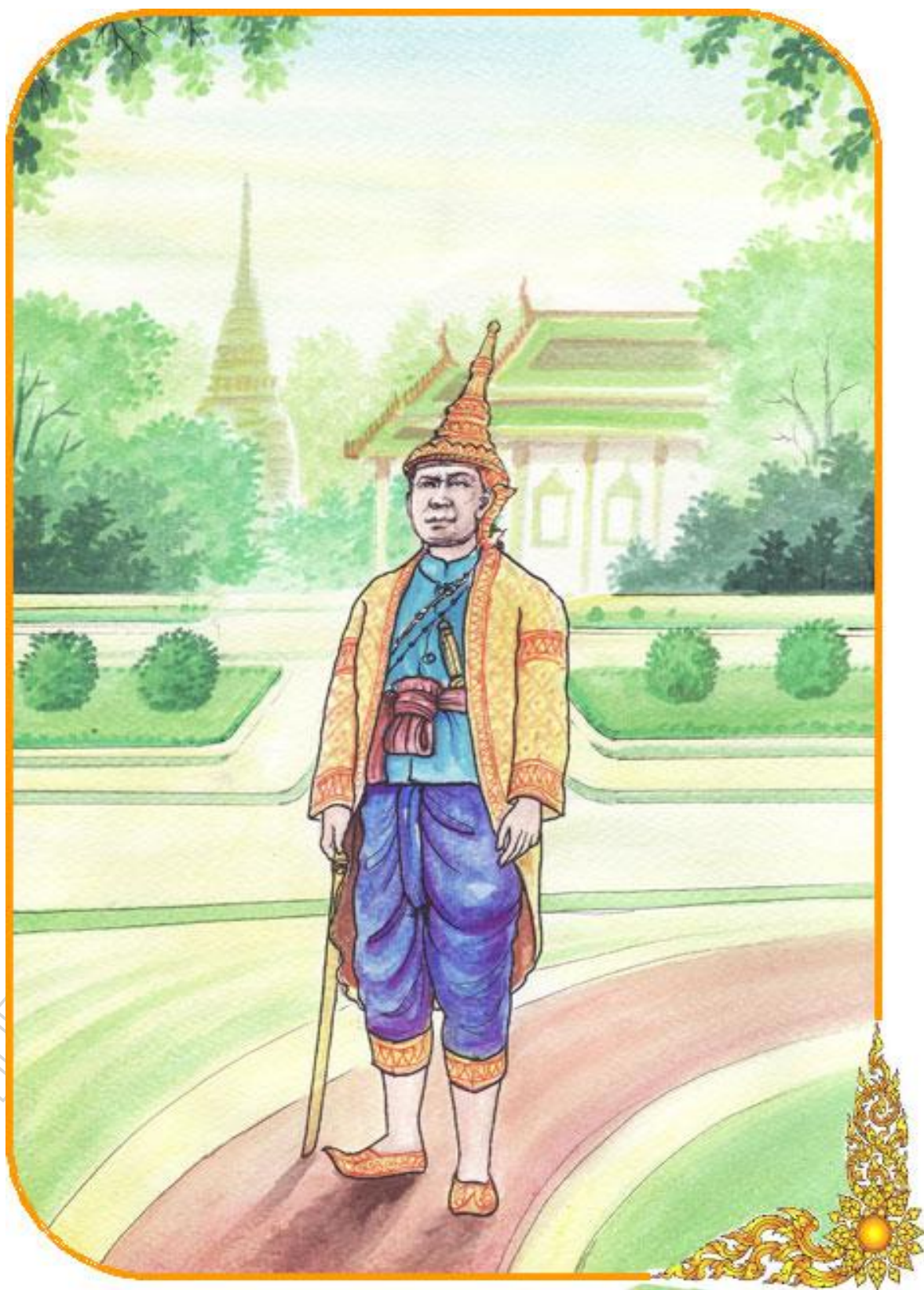
สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มั่นคงในพุทธศาสนาอย่างยิ่ง ทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาทุกๆด้านทรงใช้พระปรีชาญาณด้านการทูตในการรักษาบ้านเมือง พระราชกรณียกิจของพระองค์ท่านถือเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ชนรุ่นหลังได้ศึกษาค้นคว้า เพราะนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อชีวิตตนแล้วยังมีส่วนช่วยธำรงสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เล่าพระราชประวัติสมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้
2. วิเคราะห์คุณธรรมของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้
3. นำคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
4. นำคุณธรรมของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช มาใช้ในการแสดงละครได้

ที่มา : กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2546).

พระราชประวัติสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

ภาพโดย นายวีระจรงค์ กิ่งโคกกรวด

ใบความรู้ เรื่อง สมเด็จพระนารายณ์มหาราช

ตอน พระราชประวัติสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

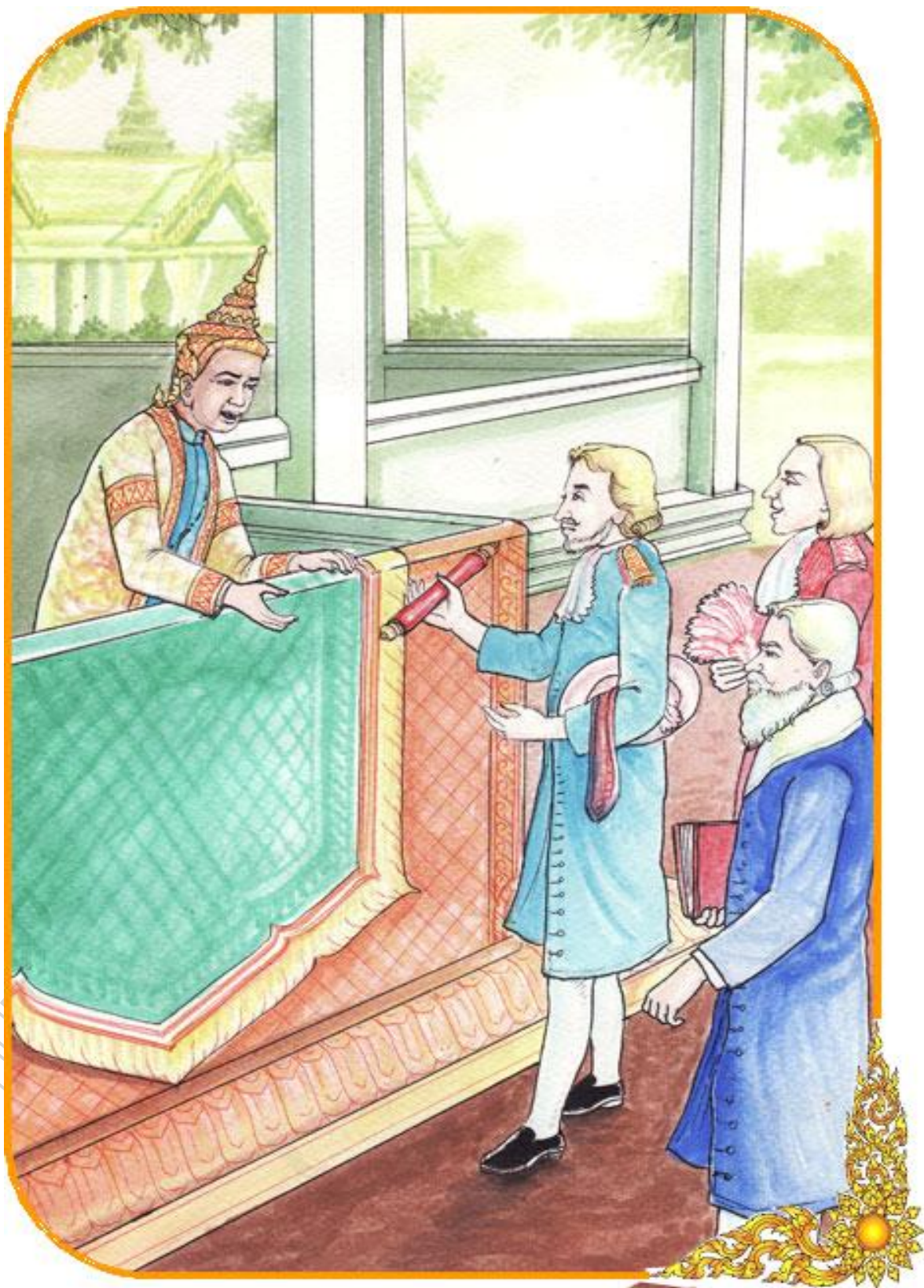
สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงพระราชสมภพเมื่อ พ.ศ. 2175 ทรงเป็นพระราชโอรสในสมเด็จพระเจ้าปราสาททองเสด็จขึ้นครองราชย์ในปี พ.ศ. 2199 ขณะพระชนมายุได้ 25 พรรษา พระองค์ทรงมีพระปรีชาสามารถในการประพันธ์ พระราชนิพนธ์ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ได้เป็นอย่างดี และ ทรงรอบรู้ในพระพุทธศาสนา

ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ชาวฮอลันดาได้กีดกันการเดินเรือค้าขายของไทย ครั้งหนึ่งได้ส่งเรือรบมาปิดปากแม่น้ำเจ้าพระยาจะระดมยิงเรือไทยทุกลำที่ผ่านเข้าออกจนไทยต้องผ่อนผันยอมทำสัญญาขอยกประโยชน์การค้าให้ตามที่ต้องการ และเพื่อเป็นการป้องกันกรุงศรีอยุธยาไม่ให้ถูกคุกคามจากฮอลันดา จึงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างเมืองลพบุรีขึ้นเป็นราชธานีอีกแห่งหนึ่ง โดยมีบาทหลวงชาวฝรั่งเศสเป็นผู้สร้างป้อมค่ายพระที่นั่ง การสาธารณสุข โภค และหันมาเจริญสัมพันธไมตรีกับฝรั่งเศสเพื่อถ่วงดุลกับชาวฮอลันดา โดยส่งคณะทูตอัญเชิญพระราชสาส์นไปเจริญสัมพันธไมตรี ณ ประเทศฝรั่งเศส ส่วนพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ได้จัดคณะทูตเข้ามาเจริญสัมพันธไมตรี ณ กรุงศรีอยุธยาโดยมีเซวาเลียร์ เดอ โชมองด์ เป็นเอกอัครราชทูต ใน พ.ศ. 2228

ที่มา : จรัส พยัคฆราชศักดิ์และคณะ. (2547 :128).

ทรงนำคางต่อพุทธศาสนา

ภาพโดย นายวีระจรงค์ กิ่งโคกกรวด

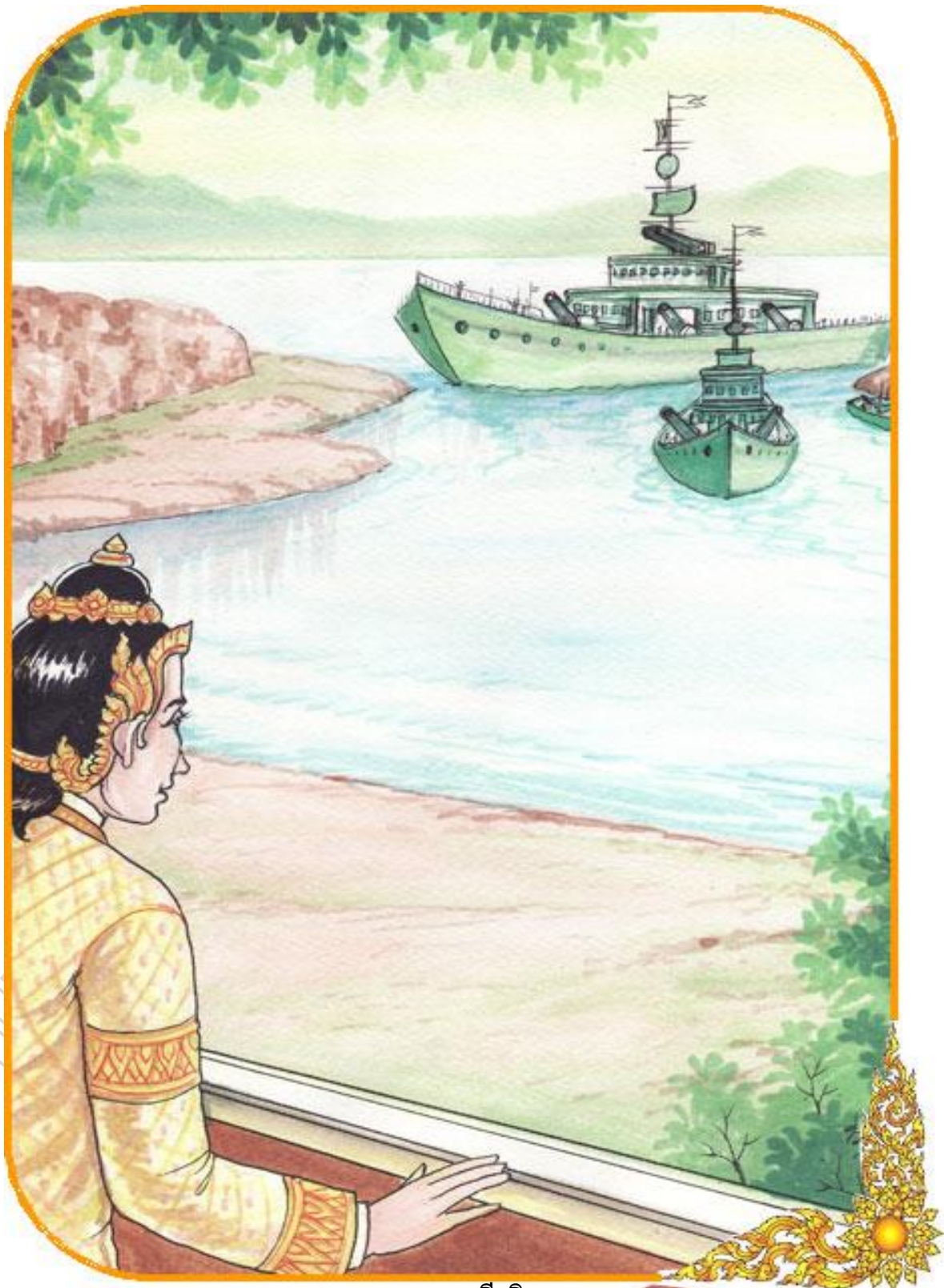

ใบความรู้ เรื่อง สมเด็จพระนารายณ์มหาราช

ตอน ทรงมั่นคงต่อพุทธศาสนา

พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 มีพระราโชบายที่จะให้สมเด็จพระนารายณ์มหาราช และประชาชนชาวไทยยอมรับนับถือศาสนาคริสต์ ซึ่งบาทหลวงชาวฝรั่งเศสนำมาเผยแพร่ โดยพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ทรงส่งพระราชสาสน์มาทูลเชิญสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเข้ารับนับถือศาสนาคริสต์ พร้อมทั้งเตรียมบาทหลวงไว้คอยถวายศีลด้วย แต่สมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้ทรงใช้พระปรีชาญาณตอบปฏิเสธอย่างถนอมไมตรีว่า “หากพระเจ้าผู้เป็นเจ้าพอพระทัยให้พระองค์เข้ารีตเมื่อใดก็จะบันดาลศรัทธาให้เกิดในพระหทัยพระองค์เมื่อนั้น” การที่ทรงปฏิเสธพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 อย่างนุ่มนวลเช่นนี้ นอกจากแสดงให้เห็นพระราชศรัทธาที่มั่นคงในพระพุทธศาสนาแล้วยังช่วยบ้านเมืองไม่ตกอยู่ในอิทธิพลของชาวต่างชาติซึ่งพยายามจะให้เจ้านายในราชวงศ์เข้ารีต หากทำได้สำเร็จก็จะเกิดความแตกแยกในราชวงศ์ตามความประสงค์ที่จะเข้ายึดบ้านเมืองได้

พระราชกรณียกิจ

ภาพโดย นายวิระจรงค์ กิ่งโคกกรวด

ใบความรู้ เรื่อง สมเด็จพระนารายณ์มหาราช

ตอน พระราชกรณียกิจ

สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทรงสนพระทัยในการทำนุบำรุงประเทศ เพื่อให้ราษฎรอยู่เย็นเป็นสุข โดยใช้หลักการปกครองประเทศอย่างเสมอภาคกัน ไม่ได้ถือว่าพระมหากษัตริย์เป็นสมมติเทพ พระองค์ได้ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาและวรรณคดี ดังจะเห็นได้จากทรงอุดหนุนพระเถระานุเถระให้รอบรู้แตกฉานในพระไตรปิฎก และพระคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา นอกจากนี้พระองค์ยังทรงศึกษาพระธรรมวินัยและหาข้อธรรมะเกี่ยวกับข้อปฏิบัติทางพุทธศาสนาอยู่เสมอ ๆ สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงเป็นกวีและทรงอุปถัมภ์กวีในยุคของพระองค์อย่างมากมาย กวีลือนามแห่งรัชสมัยของพระองค์ ได้แก่ พระโหราธิบดี หรือพระมหาราชครู ผู้ประพันธ์หนังสือจินดามณี ซึ่งเป็นตำราเรียนภาษาไทยเล่มแรกและตอนหนึ่งของเรื่องสมุทรโฆษคำฉันท์(อีกตอนหนึ่งเป็นพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระนารายณ์มหาราช) กวีอีกผู้หนึ่ง คือศรีปราชญ์ ผู้เป็นปฏิภาณกวีเป็นบุตรของพระโหราธิบดี งานชิ้นสำคัญของศรีปราชญ์คือหนังสือกำสรวลศรีปราชญ์และอนิรุทธ์คำฉันท์ เป็นต้น

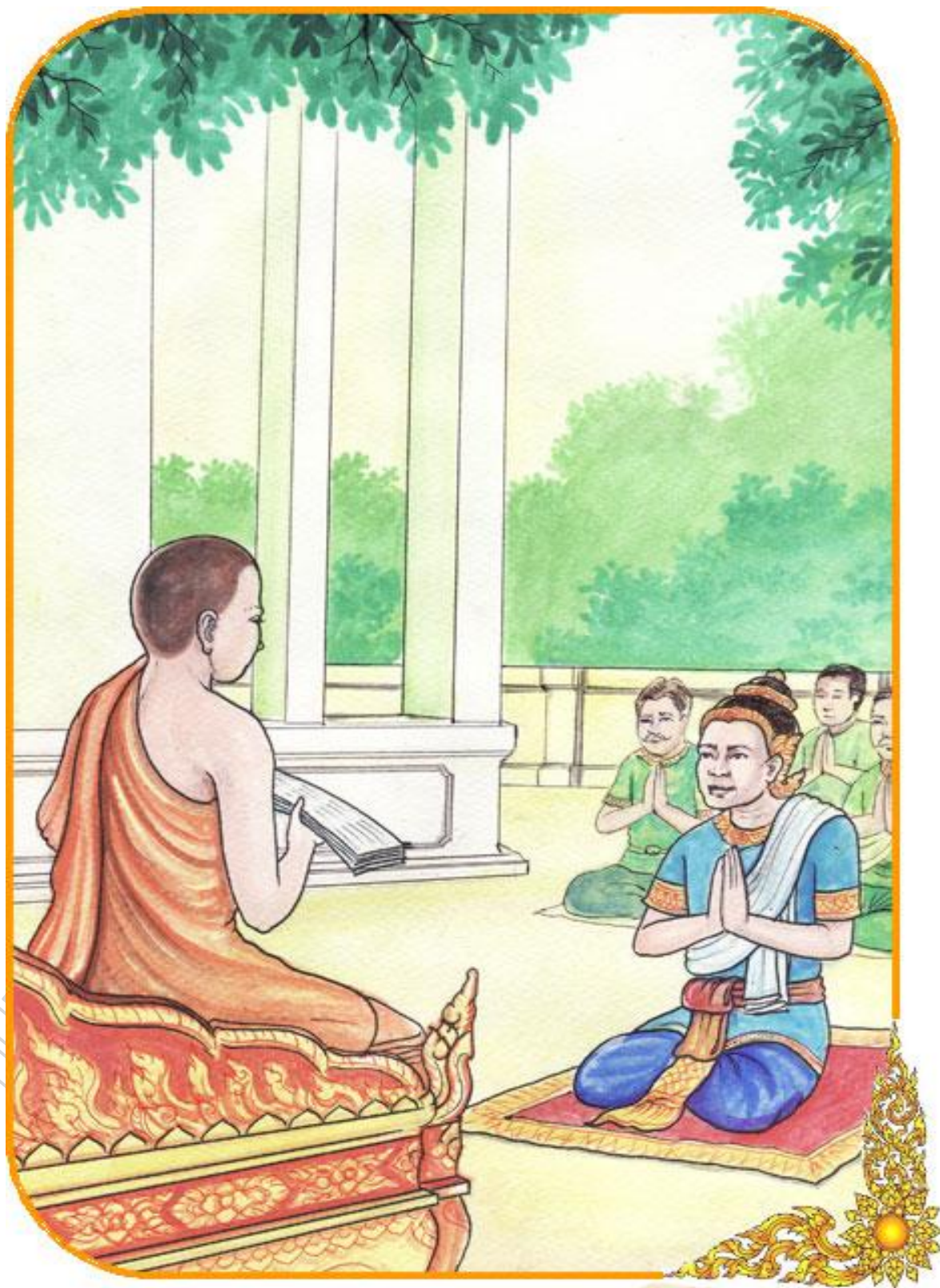
พระราชกรณียกิจด้านต่าง ๆ ของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชนั้นเกิดขึ้นจากการต้องการให้กรุงศรีอยุธยามั่นคงและสงบสุข พระองค์ทรงมีพระทัยกว้างโดยให้มีการเผยแพร่ศาสนาคริสต์ เป็นผู้มีความรู้แตกฉานและใส่ใจด้านการศาสนาและวรรณคดี สมเด็จพระนารายณ์มหาราชเสด็จขึ้นครองราชย์เป็นเวลา 32 ปี และเสด็จสวรรคตขณะมีพระชนมายุได้ 56 พรรษา

ที่มา : วิทย์ วิชาเวทย์และคณะ. (2547 : 39).

ที่มา : วีระชาติ นุ่มองงศ์. (2547 : 79).

พระมหากษัตริย์ผู้ทรงธรรม

ภาพโดย นายวีระจรงค์ กิ่งโคกกรวด

ใบความรู้ เรื่อง สมเด็จพระนารายณ์มหาราช

ตอน พระมหากษัตริย์ผู้ทรงธรรม

คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

1. ทรงมั่นคงในพระรัตนตรัยและพระพุทธศาสนา เมื่อพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศสมีพระราชสาส์นมาทูลเชิญให้พระองค์เข้ารับเป็นคริสต์โดยคำนิพระพุทธศาสนาว่าไม่เหมาะสมที่พระราชสาส์นผู้ประเสริฐ เช่น พระองค์จะพึงยึดถือ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทรงปฏิเสธยืนยันว่า พระพุทธศาสนานั้นดีที่สุดใน และเหมาะสำหรับประเทศไทยแล้ว
2. ทรงมีปฏิภาณเป็นเลิศในการแก้ปัญหา พระองค์ทรงเป็นกษัตริย์นักการทูต ทรงมีปฏิภาณไหวพริบในการตอบปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างรู้เขารู้เรา และตอบปฏิเสธการนับถือศาสนาอย่างไม่เสียหายทั้งสองฝ่าย
3. ทรงเป็นอุบาสกตัวอย่าง ทรงสนับสนุนการศึกษาพระปริยัติธรรมของสงฆ์เป็นอย่างดี พระองค์ทรงถวายความอุปถัมภ์แก่พระสงฆ์ ยกย่องพระสงฆ์ที่มีความรู้บาลีจนกระทั่งคนพากันบวชหนีราชการ ไม่ค่อยมีใครอยากรับราชการจนกระทั่งต้องขอความร่วมมือ จากคณะสงฆ์ จัดสอบความรู้ พระสงฆ์รูปใดสอบตกก็ไล่ศึกษาไปรับราชการ (สำนวนไทยว่า “สอบไล่” มีมาจากสาเหตุนี้เอง)

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.

จรัส พยัคฆราชศักดิ์และคณะ. (2547). พระพุทธศาสนา ม.5 พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ :

วัฒนาพานิช.

วิทย์ วิศทเวทย์และคณะ. (2547). พระพุทธศาสนา ม.5 พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :

อักษรเจริญทัศน์.

วีรชาติ นิ่มอนงค์. (2547). ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม ม.5. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ :

พัฒนาคุณภาพวิชาการ.

แบบทดสอบ เรื่อง สมเด็จพระนารายณ์มหาราช
คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

<p>1. ข้อใดไม่ใช่ผลงานของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช</p> <p>ก. โปรดให้สร้างเมืองลพบุรี</p> <p>ข. ทรงอุปถัมภ์กวีให้แต่งคำประพันธ์</p> <p>ค. ส่งเสริมพระภิกษุสงฆ์ให้ศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎกให้แตกฉาน</p> <p>ง. ให้ราชทูตนำพระราชสาส์นถวายพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 เพื่อทูลเชิญนับถือพุทธศาสนา</p>	<p>ซึ่งให้เห็นถึงคุณธรรมด้านใดเด่นชัดที่สุด</p> <p>ก. ทรงเป็นผู้มีความเพียรพยายามอย่างยิ่ง</p> <p>ข. ทรงเป็นนักปฏิรูปและปฏิวัติพระศาสนา</p> <p>ค. ทรงมีปฏิภาณเป็นเลิศในการแก้ปัญหา</p> <p>ง. ทรงแลกเปลี่ยนความรู้ หลักการปกครองกับข้าราชการบริพารอยู่เสมอ</p>
<p>2. ประเทศใดที่สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงเลือกเจริญสัมพันธไมตรีเพื่อเป็นการถ่วงดุลอำนาจจากฮอลันดา</p> <p>ก. อังกฤษ</p> <p>ข. ฝรั่งเศส</p> <p>ค. โปรตุเกส</p> <p>ง. สเปน</p>	<p>ใช้ตัวเลือกต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 5-6</p> <p>ก. มั่นคงในพระรัตนตรัย</p> <p>ข. อุบาสกตัวอย่าง</p> <p>ค. มีปฏิภาณเป็นเลิศในการแก้ปัญหา</p> <p>ง. นักปฏิรูปพระพุทธศาสนา</p>
<p>3. ผลงานใดมิใช่พระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช</p> <p>ก. กำสรวลศรีปราชญ์</p> <p>ข. พาลีสอนน้อง</p> <p>ค. สมุทรโฆษคำฉันท์</p> <p>ง. ทศรถสอนพระราม</p>	<p>5. สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงสนับสนุนการศึกษาพระปริยัติธรรมของสงฆ์เป็นอย่างดีแสดงให้เห็นถึงคุณธรรมที่เด่นชัดที่สุดในข้อใด</p> <p>6. การที่สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงยืนยันว่าพระพุทธศาสนานั้นเป็นศาสนาที่ดีที่สุดและเหมาะสมสำหรับกรุงศรีอยุธยาแล้วนั้น น่าจะตรงกับคุณธรรมในข้อใด</p>
<p>4. สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงตอบปฎิเสธคำทูลเชิญเข้านับถือคริสต์จากพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 โดยทรงตอบอย่างถนอมไมตรีว่า “หากพระผู้เป็นเจ้าพอพระทัยให้พระองค์เข้ารับเมื่อใดก็จะบันดาลศรัทธาให้เกิดในพระทัยพระองค์เมื่อนั้น” จากคำปฏิเสธดังกล่าว</p>	<p>7. การนำคุณธรรมของ สมเด็จพระนารายณ์มหาราชมาใช้ในข้อใดที่ว่า ทรงเป็นอุบาสกตัวอย่าง ต้องสามารถปกป้องศาสนาได้ ยกเว้น การกระทำในข้อใด</p> <p>ก. เล่าเรียนธรรมะ</p> <p>ข. เป็นผู้เข้าวัดฟังธรรมเสมอ</p> <p>ค. มีความเชื่อมั่นในพระรัตนตรัย</p> <p>ง. ช่วยออกเงินทำบุญสร้างวัด</p>

<p>8. สมหวังทำตามคำทำท่ายของเพื่อน ซึ่งทดสอบความสามารถโดยการกระโดดลงน้ำทั้ง ๆ ที่ว่ายน้ำไม่เป็น ถ้านักเรียนเป็นสมหวังจะปฏิบัติตามข้อใด</p> <p>ก. รับคำท้าในวันอื่นที่ไม่ใช่วันเรียน หนังสือ</p> <p>ข. ควรหัดว่ายน้ำก่อนแล้วจึงรับคำท้า</p> <p>ค. ควรยอมรับว่าตนไม่มีความสามารถ</p> <p>ง. ควรรับคำท้าดังกล่าว ด้วยความกล้าหาญ</p> <p>9. ข้อที่แสดงหน้าที่ของอุบาสกที่ดีได้สมบูรณ์ที่สุดได้แก่ข้อใด</p> <p>ก. อ้อยศึกษาพระธรรมและชอบทำบุญทำทาน</p> <p>ข. เอื่องเข้าใจพระธรรมเป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ</p> <p>ค. ออมศึกษาพระธรรมและดำเนินชีวิตอย่างสมณะ</p> <p>ง. อ้วนแนะนำและชักชวนเพื่อนให้เลิคนับถือศาสนาเดิมมานับถือศาสนาพุทธ</p>	<p>10. การกระทำที่ไม่พึงปฏิบัติในฐานะพุทธศาสนิกชนที่มีความมั่นคงในพระรัตนตรัยได้แก่ข้อใด</p> <p>ก. ให้ความร่วมมือและส่งเสริมการปฏิบัติตามพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา</p> <p>ข. เข้าใจหลักการเกี่ยวกับพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา</p> <p>ค. ให้การอุปถัมภ์พระภิกษุบางรูป</p> <p>ง. ประพฤติตนตามหลักธรรม</p>
---	--

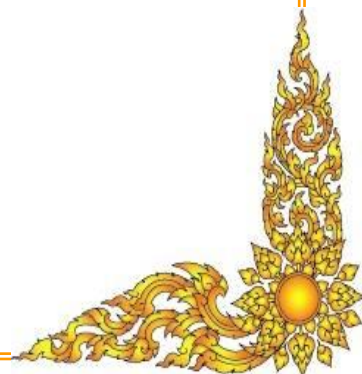
กระดาษคำตอบ

เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง
วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
เล่มที่ 5 เรื่อง สมเด็จพระนารายณ์มหาราช

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

คะแนนเต็ม   10   คะแนน
ได้คะแนน.....   คะแนน

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำหรือข้อความในแต่ละข้อให้สมบูรณ์ (7 คะแนน)

1. เหตุผลได้นำมาสู่การสร้างเมืองลพบุรีเป็นราชธานีแห่งที่สองในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช.....
2. สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงหันมาเจริญสัมพันธไมตรีกับประเทศฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์ใด.....
3. ฝรั่งเศสพยายามเข้ามาแทรกแซงอำนาจภายในกรุงศรีอยุธยาเพื่อถือโอกาสยึดครองบ้านเมืองโดยใช้วิธีอย่างไร
.....
.....
4. สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงใช้วิธีใดในการปฏิเสธการเข้ารีตเพื่อนับถือศาสนาคริสต์จากพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ที่ทรงส่งพระราชสาสน์มาทูลเชิญ
.....
.....
5. พระราชศรัทธาที่มั่นคงต่อพระพุทธศาสนาของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชช่วยให้พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองมั่นคงอีกทั้งยังช่วยในการรักษาเอกราชของชาติบ้านเมืองให้ปลอดภัยจากการล่าอาณานิคมของประเทศตะวันตก นักเรียนในฐานะคนไทยคนหนึ่งจะมีแนวทางในการสานต่อพระจริยาวัตรของพระองค์ท่านได้อย่างไร
.....
.....
6. อาณาจักรอยุธยาในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชจัดว่าเป็นยุคทองของวรรณคดีไทยเนื่องมาจากสาเหตุใด.....
7. สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงบริหารบ้านเมืองในด้านการศาสนาอย่างไร
.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของ
สมเด็จพระนารายณ์มหาราช มาให้เข้าใจ (3 คะแนน)

คุณธรรมที่บ่งชี้	พฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงออก
<p>8. ทรงมีปฏิภาณเป็นเลิศในการแก้ปัญหา</p> 	
<p>9. ทรงเป็นอุบาสกตัวอย่าง</p> 	
<p>10. ทรงมั่นคงในพระรัตนตรัยและ พระพุทธศาสนา</p> 	

หมายเหตุ : นักเรียนสามารถตอบตามความคิดเห็นของตนเองและอยู่ในดุลยพินิจของครู

แบบทดสอบ เรื่อง สมเด็จพระนารายณ์มหาราช

คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

<p>1. ข้อใดไม่ใช่ผลงานของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช</p> <p>ก. โปรดให้สร้างเมืองลพบุรี</p> <p>ข. ทรงอุปถัมภ์กวีให้แต่งคำประพันธ์</p> <p>ค. ส่งเสริมพระภิกษุสงฆ์ให้ศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎกให้แตกฉาน</p> <p>ง. ให้ราชทูตนำพระราชสาส์นถวายพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 เพื่อทูลเชิญนับถือพุทธศาสนา</p>	<p>ซึ่งให้เห็นถึงคุณธรรมด้านใดเด่นชัดที่สุด</p> <p>ก. ทรงเป็นผู้มีความเพียรพยายามอย่างยิ่ง</p> <p>ข. ทรงเป็นนักปฏิรูปและปฏิวัติพระศาสนา</p> <p>ค. ทรงมีปฏิภาณเป็นเลิศในการแก้ปัญหา</p> <p>ง. ทรงแลกเปลี่ยนความรู้ หลักการปกครองกับข้าราชการบริพารอยู่เสมอ</p>
<p>2. ประเทศใดที่สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงเลือกเจริญสัมพันธไมตรีเพื่อเป็นการถ่วงดุลอำนาจจากฮอลันดา</p> <p>ก. อังกฤษ</p> <p>ข. ฝรั่งเศส</p> <p>ค. โปรตุเกส</p> <p>ง. สเปน</p>	<p>ใช้ตัวเลือกต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 5-6</p> <p>ก. มั่นคงในพระรัตนตรัย</p> <p>ข. อุบาสกตัวอย่าง</p> <p>ค. มีปฏิภาณเป็นเลิศในการแก้ปัญหา</p> <p>ง. นักปฏิรูปพระพุทธศาสนา</p>
<p>3. ผลงานใดมิใช่พระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช</p> <p>ก. กำสรวลศรีปราชญ์</p> <p>ข. พาลีสอนน้อง</p> <p>ค. สมุทรโฆษคำฉันท์</p> <p>ง. ทศรถสอนพระราม</p>	<p>5. สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงสนับสนุนการศึกษาพระปริยัติธรรมของสงฆ์เป็นอย่างดีแสดงให้เห็นถึงคุณธรรมที่เด่นชัดที่สุดในข้อใด</p> <p>6. การที่สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงยืนยันว่าพระพุทธศาสนานั้นเป็นศาสนาที่ดีที่สุดและเหมาะสมสำหรับกรุงศรีอยุธยาแล้วนั้น น่าจะตรงกับคุณธรรมในข้อใด</p>
<p>4. สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงตอบปฎิเสธคำทูลเชิญเข้านับถือคริสต์จากพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 โดยทรงตอบอย่างถนอมไมตรีว่า “หากพระผู้เป็นเจ้าพอพระทัยให้พระองค์เข้ารีตเมื่อใดก็จะบันดาลศรัทธาให้เกิดในพระทัยพระองค์เมื่อนั้น” จากคำปฏิเสธดังกล่าว</p>	<p>7. การนำคุณธรรมของ สมเด็จพระนารายณ์มหาราชมาใช้ในข้อใดที่ว่า ทรงเป็นอุบาสกตัวอย่าง ต้องสามารถปกป้องศาสนาได้ ยกเว้น การกระทำในข้อใด</p> <p>ก. เล่าเรียนธรรมะ</p> <p>ข. เป็นผู้เข้าวัดฟังธรรมเสมอ</p> <p>ค. มีความเชื่อมั่นในพระรัตนตรัย</p> <p>ง. ช่วยออกเงินทำบุญสร้างวัด</p>

<p>8. สมหวังทำตามคำทำท่ายของเพื่อน ซึ่งทดสอบความสามารถโดยการกระโดดลงน้ำทั้ง ๆ ที่ว่ายน้ำไม่เป็น ถ้านักเรียนเป็นสมหวังจะปฏิบัติตามข้อใด</p> <p>ก. รับคำท้าในวันอื่นที่ไม่ใช่วันเรียนหนังสือ</p> <p>ข. ควรหัดว่ายน้ำก่อนแล้วจึงรับคำท้า</p> <p>ค. ควรยอมรับว่าตนไม่มีความสามารถ</p> <p>ง. ควรรับคำท้าดังกล่าว ด้วยความกล้าหาญ</p> <p>9. ข้อที่แสดงหน้าที่ของอุบาสกที่ดีได้สมบูรณ์ที่สุดได้แก่ข้อใด</p> <p>ก. อ้อยศึกษาพระธรรมและชอบทำบุญทำทาน</p> <p>ข. เอื่องเข้าใจพระธรรมเป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ</p> <p>ค. ออมศึกษาพระธรรมและดำเนินชีวิตอย่างสมณะ</p> <p>ง. อ้วนแนะนำและชักชวนเพื่อนให้เลิคนับถือศาสนาเดิมมานับถือศาสนาพุทธ</p>	<p>10. การกระทำที่ไม่พึงปฏิบัติในฐานะพุทธศาสนิกชนที่มีความมั่นคงในพระรัตนตรัยได้แก่ข้อใด</p> <p>ก. ให้ความร่วมมือและส่งเสริมการปฏิบัติตามพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา</p> <p>ข. เข้าใจหลักการเกี่ยวกับพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา</p> <p>ค. ให้การอุปถัมภ์พระภิกษุบางรูป</p> <p>ง. ประพฤติตนตามหลักธรรม</p>
--	--

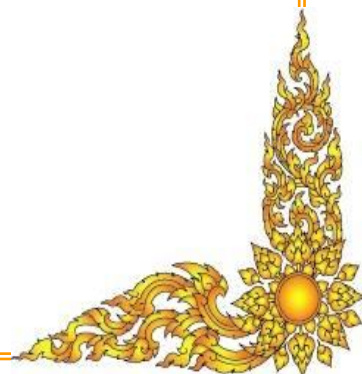
กระดาษคำตอบ

เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง
วิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
เล่มที่ 5 เรื่อง สมเด็จพระนารายณ์มหาราช

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

คะแนนเต็ม   10   คะแนน
ได้คะแนน.....   คะแนน

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

เฉลยคำตอบแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

1. เพื่อป้องกันการรุกรานจากประเทศสอแลนดาที่พยายามจะขยายอำนาจเพื่อยึดครองกรุงศรีอยุธยา
2. เพื่อใช้ฝรั่งเศสถ่วงดุลอำนาจกับสอแลนดา
3. ส่งบาทหลวงชาวฝรั่งเศสเข้ามาเผยแผ่ศาสนาคริสต์
4. ทรงปฏิเสศการนับถือศาสนาคริสต์โดยใช้หลักการทูตอย่างปรีชาญาณอ้างถึงพระเจ้าที่กษัตริย์ฝรั่งเศสทรงนับถือว่า “หากพระเจ้าเป็นเจ้าของพระทัยให้พระองค์เข้ารีตเมื่อใดก็จะบันดาลศรัทธาให้เกิดในพระทัยพระองค์เมื่อนั้น” ซึ่งทำให้ประเทศฝรั่งเศสไม่สามารถหาข้ออ้างในการบังคับพระองค์ได้
5. ปฏิบัติตนในฐานะชาวพุทธที่ดี คือรักษาศีลเข้าวัดฟังธรรมทำบุญใส่บาตร รู้จักและเข้าใจโดยปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดคือตั้งใจเล่าเรียนไม่ทำผิดศีลธรรมและกฎหมายบ้านเมือง
6. พระองค์ทรงส่งเสริมนักประพันธ์ ราชบัณฑิตให้ผลิตผลงานคำประพันธ์วรรณคดีต่าง ๆ ขึ้นถวายจำนวนมากมาย
7. ส่งเสริมให้พระภิกษุศึกษาพระไตรปิฎกและคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา

เฉลยคำตอบแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม

คุณธรรมที่บ่งชี้	พฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงออก
<p>8. ทรงมีปฏิภาณเป็นเลิศในการแก้ปัญหา</p> 	<p>มีความรู้ เชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก มีภาวะผู้นำและผู้ตาม เข้ากับผู้อื่นได้ดี</p>
<p>9. ทรงเป็นอุบาสกตัวอย่าง</p> 	<p>ชอบศึกษาหลักธรรม ปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี เข้าวัดฟังเทศน์ฟังธรรม ทำบุญ ใ้บาตร</p>
<p>10. ทรงมั่นคงในพระรัตนตรัยและ พระพุทธศาสนา</p> 	<p>เป็นพุทธมามกะที่ดี รักษาศีล 5 ธรรม 5</p>

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน
เรื่อง สมเด็จพระนารายณ์มหาราช

1. ง	6. ก
2. ข	7. ง
3. ก	8. ค
4. ค	9. ข
5. ข	10. ค

